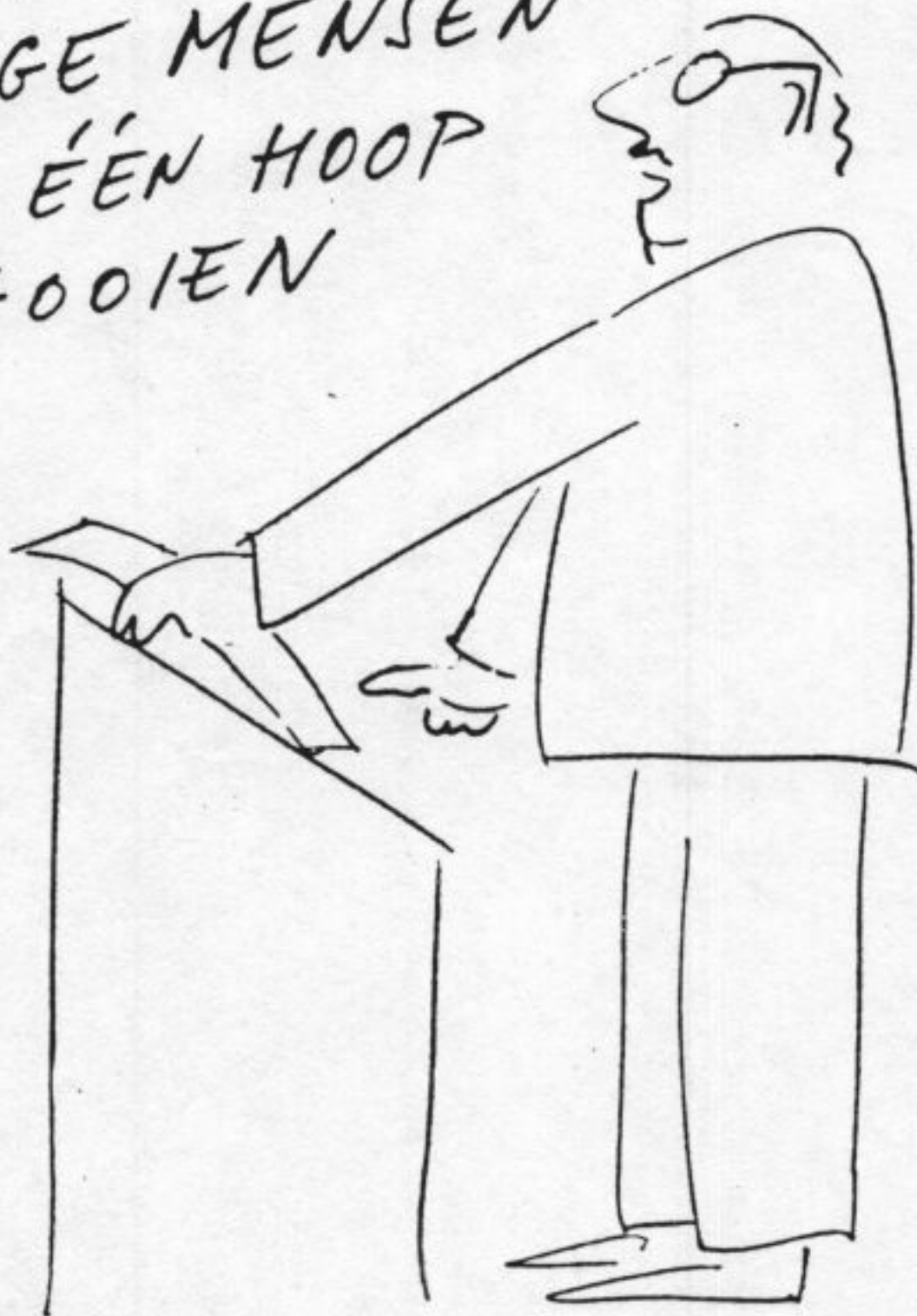

PERSFOCUS

ZEVENDE JAARGANG NUMMER 5 - MEI 1991

knipselkrant van vereniging Martijn
over kinderen, volwassenen en seksualiteit

LATEN WE
DE JONGE MENSEN
NIET OP EEN HOOP
GOOIEN

DAAR KOMT
ALLENMAAR
GEFLIKFLOOI
VAN

Anon
G.A. 20-3-91

in dit nummer:

Bobby Fijnje vrij	pag. 2
Tough on pedophiles	pag. 3
A la manière Suisse	pag. 5
FBI weer op pornojacht	pag. 7
Clauses & Gesetze	pag. 9
Canadees celibaat	pag. 10
Het celibaat van Büch	pag. 11
Ontzettend	pag. 13
Gerrit Mik overleden	pag. 14
Onterecht	pag. 15
Homofobisch ?	pag. 18
Ontucht van de maand	pag. 20
Verjaarde incest voor de rechter	pag. 22
Mediazaken	pag. 23
Depri	pag. 26
Bescherm de kinderen (tegen Doek)	pag. 27
Amandla !	pag. 29
Jeugdige voorhoede ?	pag. 30
Achtergrond	pag. 32

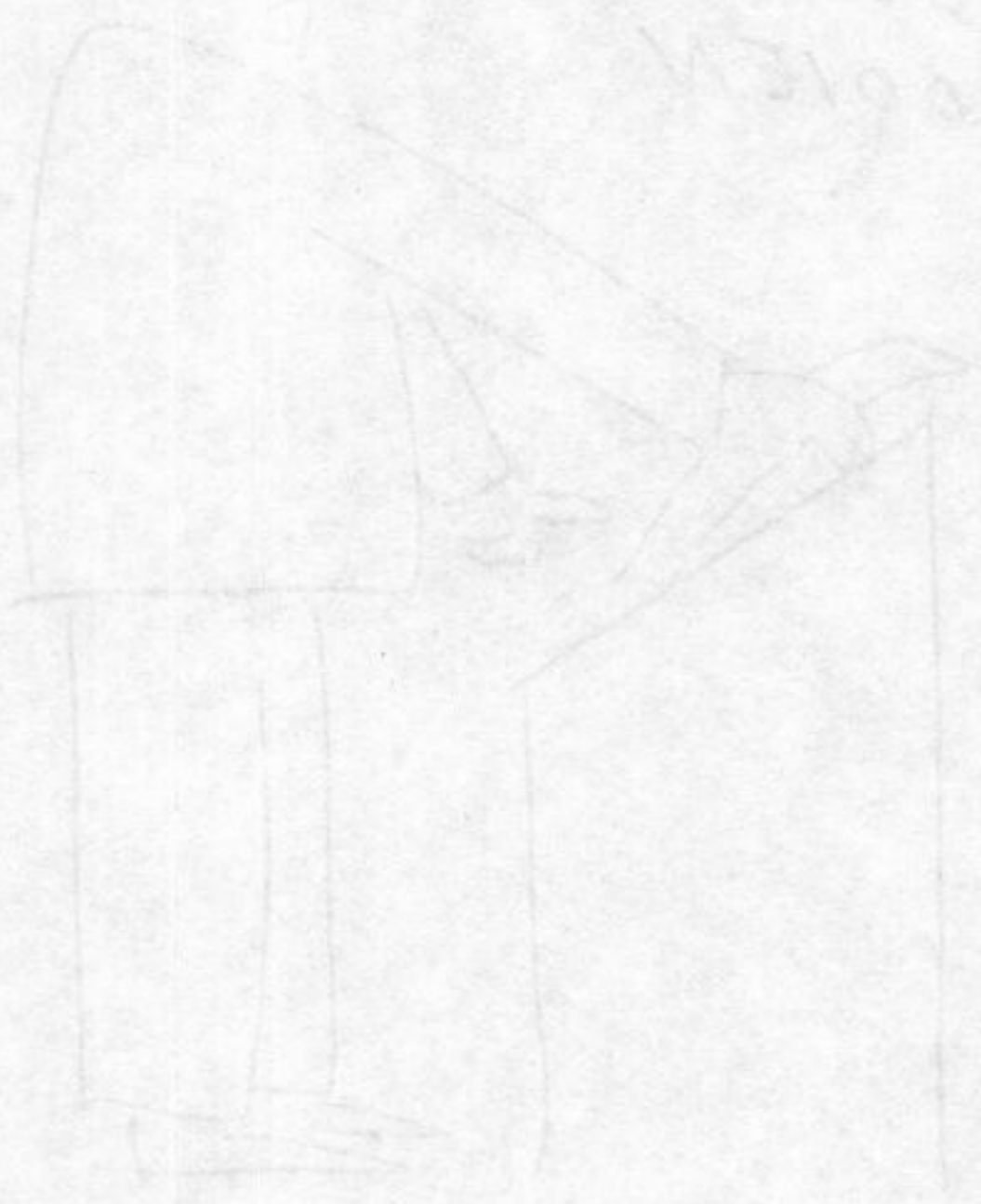
PEER REVIEW

1991

over the course of the year...

THEY ARE THE
PEOPLE WHO
ARE THE
BEST

THEY ARE THE
BEST

THEY ARE THE
BEST

THEY ARE THE
BEST

THEY ARE THE
BEST

PERSFOCUS, zevende jaargang, nummer 5, mei 1991

Met knipsels uit:

Volkskrant	Vk
NRC Handelsblad	NRC
Algemeen Dagblad	AD
Parool	Par
Trouw	Tr
Telegraaf	Tel
Utrechts Nieuwsblad	UN
Nieuwsblad van het Noorden	NvhN
Almaarder Courant	AC
Het Nieuwsblad	NB
Zwolsche Courant	ZC
Haarlems Dagblad	HD
Groene Amsterdammer	GA
Elsevier	Els
Folia (Univ. van A'dam)	
DeMediakrant	
VPRO-gids	VPRO
KRO, Mikrogids	KRO
Magnus (D)	
l'Evenement du jeudi (F)	
Kontiki (CH)	

Abonnementen op Persfocus kosten f 65,-. Bezorging als brief is f 15,- duurder en komt op f 80,-.

Losse nummer f 8,-.

Giro 5459646 van Vereniging MARTIJN
Postbus 43.548
1009 NA Amsterdam

woensdag 8 mei 1991

Vijftienjarige Bobby na twintig maanden cel:

door
THEO JONGEDIJK

MIAMI, woensdag
Genietend van z'n pas herkrege vrijheid weet de vijftienjarige Bobby Fijnje na twintig maanden cel precies hoe zijn toekomst eruit zal zien: „Ik ga keihard studeren om toch nog zeebioloog of missionaris te kunnen worden,” aldus de zwaar beproefde tiener.

Tranen van blijdschap biggelden over de wangen van de Nederlandse jongen toen de jury in het Amerikaanse Miami afgelopen weekeinde met een volledige vrijspraak een einde maakte aan de nachtmerrie die eind augustus 1989 was begonnen.

Ontucht

De toen pas dertienjarige zoon van vader Bobby (60) en moeder Vivian Fijnje — tien jaar geleden naar Miami geëmigreerd — werd in die maand gearresteerd wegens het vermoeden van seksuele kindermishandeling. Tijdens de diensten in de 'Old Cutler Presbyterian Church' zou Bobby jr. in de crèche ontucht hebben gepleegd met twee- en driejarige kleuters.

Aanleiding tot de verdenking was het gedrag van een driejarig meisje, dat bovendien last kreeg van nachtmer-

■ Bobby Fijnje, op de foto met zijn zusje Nanette, na twintig maanden cel vrijgesproken: „Ik wist dat God me niet in de steek zou laten.”

(zie ook p 23)

„STUDEREN OM MISSIONARIS TE

WORDEN”

ries. Het aantal aanklachten van kerkgangers met kleine kinderen liep snel op tot zestien, nadat de zaak in de openbaarheid was gekomen. Volgens getuigenverklaringen zouden in het huis van de Fijnjes zelfs orgieën plaatsvinden, die in verband werden gebracht met satanische praktijken.

Kort voor de uitspraak schreef Bobby op een groot stuk papier: „Vrij door vertrouwen.” Toen de belangrijke beslissing was gevallen, hield hij deze tekst hoog boven zijn hoofd. „Ik wist dat

God mij niet in de steek zou laten.”

Getuige

Tante Elly van Meeteren, die getuige was van de invrijheidstelling, roemt de jongen: „Als wij bij hem op bezoek waren en mentaal in de put zaten, dan was het uitgerokend Bobby die ons oppepte. Hij heeft zich er als een man doorheen geslagen.”

Over zijn bijna tweejarig verblijf in een Amerikaanse jeugdgevangenis toonde Bobby zich redelijk positief. „Ik

werd goed behandeld, alleen het eten was niet altijd even goed. De mensen van de leiding hadden niet anders verwacht dan dat ik zou worden vrijgesproken.”

Bobby is inmiddels met zijn ouders en zijn een jaar oudere zus Nanette voor een korte vakantie de stad uit. „De jongen is aan rust toe,” zegt tante Elly bezorgd. Volgens haar weet de familie nog niet of ze in Miami blijft wonen. „Ze hebben inmiddels wel een andere kerk gevonden...” laat ze voor alle duidelijkheid weten.

Nederlander in Miami vrijgesproken van misbruik van 16 peuters

Van een onzer verslaggevers

ARNHEM/MIAMI — De vijftienjarige Nederlander Bobby Fijnje is in de Amerikaanse stad Miami vrijgesproken van de verdenking dat hij 16 peuters seksueel zou hebben mishandeld. Tegen hem was 99 jaar gevangenisstraf geëist.

Een rechtbankjury kwam in het afgelopen weekeinde tot vrijspraak op alle punten van de tenlastelegging. De jongen heeft 21 maanden vastgezeten. Zijn oom, A. Fijnje in Arnhem, sprak gisteren van 'onverwacht goed nieuws'. Volgens hem was het proces tegen de minderjarige jongen verworpen tot een media-proces. „Barbertje moest hangen.”

Crèche

Bobby Fijnje zou twee jaar geleden, op

dertienjarige leeftijd, in de crèche van het kerkgenootschap, waar hij vrijwilligerswerk deed, seksueel misbruik hebben gemaakt van de aan zijn zorg toevertrouwde peuters. De aanklacht werd ondersteund door belastende getuigenissen en psychologisch onderzoek van kleuters.

Toch bestond over de schuld van de jongen grote twijfel. Vooral enkele weinig geloofwaardige verhalen, enkele twijfelachtige en vaak sterk bevooroordeelde onderzoeksmethoden, alsook de slordige werkwijze, waarmee met het onderzoeksmateriaal werd omgesprongen, leverden onzekerheden op.

De Nederlandse tak van de familie organiseerde een hulpactie. Doel daarvan was druk uit te oefenen op de Amerikaanse autoriteiten om de jongen een eerlijk proces te geven. Hoewel dit redelijk op gang leek te komen, kwam de vrijspraak toch als een donderslag bij heldere hemel.

Verbouwereerd

Fijnje: „Zaterdag kreeg ik eerst mijn broer aan de lijn. Die vertelde helemaal buiten adem dat Bobby met onmiddellijke ingang in vrijheid was gesteld. Daarna kreeg ik de jongen zelf te spreken. Ik was te verbouwereerd om te vragen, wat precies de omslag heeft betekend in het proces.”

Het is de bedoeling dat vader en zoon Fijnje op korte termijn naar Nederland vertrekken om hier bij te kunnen komen van de gebeurtenissen.

De waarheid, dat heeft hij inmiddels wel geleerd, bezorgt hem geen vrienden en kan beter opgepoetst worden. Geen groter taboe dan sex met jonge kinderen. Hij is pedofiel, seropositief bovendien, wordt in Engeland gezocht voor een zedenmisdrijf en verbleef ruim zes jaar illegaal in Nederland. De Brit Roger John Stevens (41), nu in een politiecel te Oldenzaal, staat vrijwel alleen in de gedachte dat hij geen gevaarlijke viespeuk is. Zijn aannemelijke presentatie heeft daar nooit iets aan kunnen veranderen. Het relaas van een treurig leven.

Pedofilie zit bij mij meer in het hoofd dan in de daden...

PAR

door ALBERT DE LANGE

NADAT hij ruim twee uur lang, vanaf een doorzakkend gevangenisbed, zijn verhaal gedaan heeft, zegt hij: "Oké, ik ben een *fucked up* pervert. Eigenlijk kan het me geen donder schelen wat je opschrijft. De kranten willen altijd het extreme: de smerigste man die u ooit zag, hij deed het met kinderen van twee. Ik lees geen kranten meer, ik geloof ze niet."

"Het heeft me m'n halve leven gekost mensen te vinden die er anders over dachten, die me steun wilden geven. In Engeland is de wet doordrenkt van kerk, hetero en familie. Ik heb geen familie, geen kinderen, één vriendin in mijn leven gehad. Ik heb niks. De kerk zou zeggen: 'Open je hart voor Jezus'. De wet zou zeggen: 'Executeren'. Jij zou me in een psychiatrische inrichting laten zetten. Voor altijd een outcast. Ben ik altijd geweest en ik kan er niet meer mee leven. Ik ben aan het eind."

De cassette-recorder moest uit als hij zou gaan huilen, wat niet gebeurde. Wel zuchtte hij veel, lange ademstoten vol van zelfbeklag. Zijn ogen, getraind op het vinden van afkeer en afkeuring in andermans blik, keken veel weg. Het duurde lang voordat hij genoeg zelfvertrouwen of onverschilligheid had gevonden en we elkaar wat langer aankijken.

Hij strekte zijn lange lijf op één van de bedden in het 'vreemdelingenblok' van het politiebureau en maakte zich met onderbrekingen kwaad op het onophoudelijke getimmer van bouwvallers elders in het gebouw, dat vertraagd tussen de klamme wanden bleef hangen. Hij droeg een spijkerbroek en een krap overhemd dat om zijn bierbuik spande. Zijn grijze haar was gemillimeterd.

Psychologisch en emotioneel ben ik een wrak, zei hij, terwijl hij een redelijk coherente indruk maakte. Zijn geheugen was selectief, maar het zou onrechtvaardig zijn om vast te stellen dat hij zat te liegen. Schuld, door hemzelf gevoeld of door anderen aangewezen, had de herinnering aan donkere plekken in zijn persoonlijke historie opgepoetst. Verzachtende omstandigheden zocht hij niet, hooguit verzachting van gebeurtenissen.

Roger John Stevens, ook wel bekend als Richard of Johan, werd geboren op 3 mei 1950 in St. Albans, een voorstad van Londen. Zijn vader werkte bij de Britse marine, waar zijn moeder ook een baantje had, al kon hij zich niet meer precies herinneren wat ze deed. Het huwelijk was slecht, zijn vader en moeder hadden een verbitterde relatie en vochten veel. Zijn zus was hun oogappel, Roger John werd naar een reeks kostscholen gestuurd, waar het rietje en het uniform heersten, en waar de leerlingen verondersteld werden achterlijk te zijn, zo niet psychisch gestoord.

"Ik kan me eerlijk gezegd niet bedenken wat mijn probleem was, afgezien van het feit dat mijn ouders uit elkaar gingen toen ik vijf was. Ik leefde als ik niet op kostschool was bij een zeer agressieve grootmoeder, met m'n moeder en zus. Ik kreeg een hoop psychiatrische behandeling en ondertussen vochten mijn ouders over de voogdij: ze wilden me geen van beiden. Ik werd aan m'n moeder gegeven."

"Afgezien van het feit dat ik denk dat m'n vader niets om me gaf, was het bij hem een stuk plezieriger dan bij m'n moeder. Ik geloof dat mijn vader homoseksuele neigingen had tegenover jonge jongens, tussen de tien en veertien jaar. Ik heb sex gehad met mijn vader. Masturbatie. Ik kan me niet heugen dat ik ooit geknuffeld ben door mijn moeder of mijn oma. Wel door mijn vader. Niet altijd seksueel, dat is maar één keer gebeurd, op mijn vijftiende toen ik in een psychiatrische inrichting zat. Het leek me vrij normaal. Nu ik oud genoeg ben om het me ten volle

realiseren, zie ik de taboes. Maar toen was het plezierig om naakt naast hem te liggen, elkaar aan te raken. Er was geen anaal contact, alleen vrijen."

"Ik ben altijd onderdrukt door mijn oma en mijn moeder. Ze waren slecht, ik groeide op met angst voor ze. De school was altijd nog beter, ik wilde eigenlijk niet naar huis in de vakanties. En de school was geen pretje. We hadden een sadistische directrice, die overal een groot schandaal van maakte."

Op zijn zestiende werd hij van school geschopt vanwege homoseksuele relaties met andere jongens, jongere jongens.

Mayfair

Na school werkte hij in een supermarkt, bij een drukker, bij de spoorwegen - nooit lang. Hij belandde in Londen, kwam terecht in het circuit van jongensprostitutie en ging tippelen in de Londense wijk Mayfair. Daar kwam hij voor het eerst in aanraking met justitie: homoseksualiteit was toen in Engeland nog illegaal en het openlijk lonken naar seksuele contacten op straat al helemaal.

Veel gebeurtenissen herinnerde hij zich nog maar vaag. Met pornografie, filmmakers, met andere broodhomo's. Hij was veelal meer geïnteresseerd in zijn collega's dan in de klanten. Hij trad op in één pornofilm en werkte in een studio aan Boundry Road mee aan foto-sessies. Kinderporno volgens de Britse wetgeving, want iedereen was ver beneden de 21 jaar.

Hij raakte voor z'n twintigste betrokken bij het *Gay Liberation Front*, zeker destijds een radicale bende van schreeuwende nichten en mensen die seksueel verknijpt waren geraakt in het hypocriete Engeland.

"In mijn ogen was homoseksualiteit hetzelfde als wat ik deed: zoeken naar jongere jongens. Ik had geen idee dat het alle leeftijden betrof. Bij de GLF vond ik uit dat de maatschappij ons in een hoek zette, omdat we anders waren dan de rest. Geleidelijk werd ik me er meer van bewust dat ik anders was, ook anders dan de anderen. De legalisering van homoseksualiteit voor meerderjarigen kwam nog niet tegemoet aan mijn behoeften. Ik was me er vreselijk van bewust dat ik nog veel anders was: ik fantaseerde over jonge jongens, kinderen van twaalf, dertien."

Zijn fantasieën maakten hem een *loner* en hij vluchtte: van Denemarken naar Noorwegen, Zweden, Duitsland, Thaise, Marseille, Nice, Rome, Brindisi, tot aan Katmandu in Nepal. Toen hij 24 was, kwam hij voor het eerst in Nederland.

"Via de NVSH kwam ik in contact met dokter Frits Bernard, een psycholoog in Schiedam. Tot mijn opmerste verbazing sprak hij openlijk over pedofilie. Het was de eerste keer dat ik het woord hoorde, ik wist niet wat het betekende. Hij had een groep mensen om zich heen die daar heel openlijk over spraken. Zij vertelden me dat ik pedofiel was. Toen ik dat wist, zag ik maar twee mogelijkheden: er wat mee doen, of zelfmoord plegen. Ik probeerde beide."

De zelfmoordpoging heeft grote littekens op zijn polsen achtergelaten en contacten met jonge jongens kreeg hij niet. Terug in Engeland verzeelede hij in een psychiatrische kliniek in Aberdeen. "Ze konden niet veel voor me doen. Ze gaven me pillen om de seksuele drang te temperen. Therapie."

Hij werd lid van een Britse pedofielen-organisatie, de *Pedophile Information Exchange*. Een andere organisatie was toen net ontmanteld door The Sunday People. Op de voorpagina: 'De smerigste mannen van Engeland'. Twee journalisten, die beweerden dat ze van kleine meisjes hielden, hadden de groep gefiltreerd. Ze hadden de bijeenkomsten bezocht, alle adressen achterhaald en gepubliceerd.

"In 1978 werd ik coördinator van PIE, alles in diep geheim en zeer illegaal volgens de Britse wetten. Niets werd geregistreerd, voor het geval ik gearresteerd zou worden. Ik verwachtte dat ik vroeger of later wel bezocht zou worden door de politie. Ik startte een onderzoek naar wat pedofilie werkelijk was, waarom het zo'n taboe is in de samenleving en hoe we de samenleving een beter idee zouden kunnen geven van mensen zoals ik. Tenslotte is het niet meer dan een persoonlijk gevoel, dat nooit over gaat. Dezelfde seksuele gevoelens als in homo- of heteroseksuele relaties, alleen dan in de richting van jonge kinderen. Hoe meer onderzoek ik deed, hoe meer ik er achter kwam dat dat op zichzelf een taboe was. De samenleving keurde zelfs dat af. Ik werd steeds eenzamer, had vrijwel geen vrienden."

Begin 1980 betrok hij een flat in Sheffield. Een goedkope flat in een arbeidersbuurt, met 'down to earth' mensen, analfabeten, armen, zwarten. "Simpel, agressieve mensen. Vriendelijk als jij dat ook bent, maar extreem agressief als ze ontdekken dat je anders bent."

Hij schreef pornografie voor undergroundbladen. "Heel gedetailleerd, ik kan een orgasme drie of vier bladzijden laten voortduren en dan heb je mijn handschrift nog niet gezien. De enige vriend die ik had was een maatschappelijk werker, een semi-religieuze man. Hij kwam vaak langs, we raakten samen dronken of stoned. Ik had opgegeven naar werk te zoeken, ik leefde van de bijstand en ik kreeg een kleine bijdrage van de gemeente om research te doen. Ik bezocht pedofielen in de gevangenis, in Manchester, Leicester, Nottingham. Gaandeweg veranderden die bezoeken in therapie voor mezelf. Sommigen van hen zaten vast voor geen andere reden dan dat ze de hond hadden uitgelaten om elf uur 's avonds in een donker park. Mannen van wie de gezinnen in elkaar gestort waren en die hun naam in grote letters in de kranten hadden zien staan."

In 1983 deed de politie een inval in zijn huis en werd al zijn porno in beslag genomen. "Naakte jongens, het gebruikelijke spul. Het werd naar de aanklager in Londen gestuurd, maar ze hadden geen zaak tegen me, omdat het bezit toen nog niet strafbaar was. Handel wel. Ik kreeg het dus terug, en er gebeurde niets meer."

"De homofobie werd steeds erger. Gay-bars werden binnengevallen, homo's werden door het hele land gearresteerd. De situatie werd steeds intoleranter onder de conservatieve regering. Ik werd steeds kwader. Ik heb interviews gegeven op de televisie en de radio. Ik heb tegen het land gezegd: ik ben wat ik ben, ze kunnen doen wat ze willen, alleen executie kan een eind aan ons gevecht maken. Ik vond het mijn taak om op te staan, iets te doen tegen het beeld van vieze oude mannen dat de populaire pers zo graag in stand houdt. *Sheer, fucking nonsense*. Mijn gevoelens voor jonge jongens leef ik niet uit in donkere parken, kinderen in auto's lokkend met snoep of computers. Daarvoor is mijn respect voor kinderen te groot. Ik heb ze graag om me heen, ik hou van hun stemmen, maar kinderen zijn vrij om bevriend met mij te worden, in plaats van andersom. Wat mijn fantasieën ook geweest mogen zijn - strakke onderbroekjes, opbollende genitaliën - wat mijn gevoelens ook zijn, er is een grens tussen wat er in je hoofd zit en wat je uitvoert. Die interviews brachten mij natuurlijk enorm in de aandacht. *Like hell*."

Arrestatie

Eind oktober 1984, op een vrijdag, had hij z'n geld opgehaald bij de sociale dienst en boodschappen gedaan. "Terug bij de flat liep een jongetje van een jaar of vijf op de galerij van mijn flat. Zijn moeder is een prostituee. De jongen, David Tomlinson, kon het huis niet in, de deur zat op slot. Het was een koude middag, wind, regen, en hij vroeg me of hij binnen kon komen. Ik liet hem binnen, liet hem tv kijken en gaf hem wat te eten. Na een half uur ben ik gaan kijken of z'n moeder er al was, maar ze was er nog niet. Ik heb toen zijn grootmoeder, ergens anders in de flat, gewaarschuwd dat hij bij mij was. Thuis ben ik in bad gegaan. De jongen liep rond, natuurlijk zag hij me naakt in bad, het slot was al jaren stuk. Aan het begin van de avond kwam zijn moeder bij me om David op te halen. Ik had hem in mijn bed gelegd, hij sliep in zijn ondergoed. Zij was dankbaar op dat moment en nam hem mee."

"Gedurende de tijd dat hij in de flat is geweest is er van sex geen sprake geweest. Ik zat zwaar onder de medicijnen, dus het had niet eens gekund, laat staan wat zijn ouders tegen de politie zeiden. Bovendien, vijf jaar is veel te jong. Hij was erg mooi, maar niet

direct seksueel aantrekkelijk vanwege zijn leeftijd. Ik hou van jongens vanaf minimaal tien jaar. Ik heb hem niet aangeraakt, dat wil zeggen, hij heeft op mijn knie gezeten toen we tv keken."

"De moeder, God mag weten waarom, heeft de jongen misschien bedreigd of zo, want twee dagen later kwam ze met een vriend mijn huis binnenvallen. Ze zwaaide met een cassette waar alles op zou staan en was volkomen hysterisch. Ze schopten me, staken me met een enorme schaar in het hoofd en gilden: 'Wat heb je met mijn zoon gedaan?'"

Hij werd in het ziekenhuis gearresteerd en beschuldigd van verkrachting van de kleine jongen. "Ik werd in bewaring gesteld in de buurt van Leeds, een groot, 200 jaar oud fort, dat in 1950 een gevangenis werd. Geloof me, als je dat ziet weet je dat er 200 jaar

TOUGH ON PEDOPHILES

niks veranderd is. Sommige cellen zijn ondergronds. En als je voor een seksueel delict in een Britse gevangenis terecht komt, jongen, dan ben goed in de problemen. Hopeloos. Je kunt in elkaar geslagen worden door de bewakers, maar waarschijnlijker is dat de andere gevangenen het doen. Als dat niet gebeurt, dan doen ze wel gemalen scheermesjes in je eten. Een psychologische en lichamelijke marteling. Ik ken vier mensen die voor dezelfde vergripen vast zaten en in de gevangenis dood zijn gegaan. Je kunt je vader vermoorden, je moeder verkrachten, handtassen stelen, discotheken opblazen, wapens leveren aan Irak, maar je kunt niet het lichaam van een klein kind aanraken."

De politie haalde zijn hele huis leeg en wat ze achterlieten werd door de buurtbewoners, die zwaaiend met bijlen rondliepen, gestolen en verwoest. Hij werd voorwaardelijk in vrijheid gesteld en ondergebracht in een speciaal 'hostel', in een straat waar geen gewone mensen woonden.

Toen op 8 februari de dagvaarding kwam is hij hem gesmeerd.

"Het was helemaal niet moeilijk het land te verlaten. Ik reisde met de trein naar het zuiden en nam de ferry naar Zeebrugge. Heel makkelijk. Ze keken niet op mijn paspoort. Ik was doodsbang wat er in Zeebrugge zou gaan gebeuren, maar daar was helemaal geen douane. Ik ben naar Brussel gegaan, naar oude bekenden."

Hij bezocht een bijeenkomst van Belgische pedofielen in Brussel - een verzameling doodsbanke, paranoïde, versteende gezichten. Hij dronk te veel, werd kwaad op ze en week uit naar Nederland.

"Ik ben naar Frans Gielis gegaan, in Zutphen. Hij is een pedagoog en coördinator van de landelijke werkgroep pedofilie in Nederland. Eerst heb ik tegen hem gelogen, maar later heb ik meer en meer van de waarheid verteld. Het was niet gemakkelijk daar te leven. Het huis was altijd vol met jonge jongens van zes tot zestien jaar, met een aantal heb ik intimiteten gehad. Zij waren net zo geïnteresseerd in sex als ik. Ik hou er van te naakt te voelen, hun penis te zuigen, te knuffelen, een vader voor ze te zijn. Niet anaal, heb ik nooit gedaan, ben ik nooit in geïnteresseerd geweest. Het is een kwestie van gevoels van liefde. Ik ben niet het type dat in parken probeert jongetjes te verleiden. Maar hoe ouder ik word, hoe desperater ik begin te worden. Ik wil ze zien als iemand om van te houden, om mee te spelen, te praten. Ik ben het gelukkigst in de omgeving van jongens."

Dorp

Bij de maatschappelijke dienst in Deventer ontmoette hij in augustus 1986 een sociaal werkster. "Vanaf het begin hadden we een relatie. Ik vertelde haar alles, en dan bedoel ik alles, zoals ik dat nu ook doe. Ze nam me mee naar huis, we sliepen samen en ik bleef. Ik ben met haar meeverhuisd naar Zeeuws-Vlaanderen. Daar hebben we ruim twee jaar gewoond in een klein dorp. Meer dan wat dan ook in mijn leven betreur ik het dat aan die periode en aan onze relatie een eind is gekomen. We leefden samen, het was stormachtig, niet plezierig meer aan het eind, maar we hebben een gelukkige tijd gehad. Zij onderhield me, ik maakte wat vrienden in de buurt. De gelukkigste tijd van mijn leven. We hadden weinig geld, ik had natuurlijk niks als illegaal. We maakten een tuin, met bomen en bloemen, een zee van kleuren. We maakten ritjes met de auto, gingen naar het naaktstrand in de zomer."

In 1988 ging het mis. Hij was als het ware ondergedoken, dus konden ze eigenlijk niks beginnen. Een huwelijk, waar ze het wel over gehad hebben, was uitgesloten. Ze bezochten een advocaat in Arnhem om te kijken of hij hier asiel zou kunnen krijgen. "Maar iedereen zegt me dat dat volledig uitgesloten is. Als ik naar Engeland word uitgewezen, zal ik de gevangenis niet levend verlaten."

Twee jaar geleden had hij lang, donker haar. Sindsdien is het helemaal grijs geworden. Hij ging zwerfen. Groningen, Amsterdam, Maastricht, Eindhoven. "Overall. Ik ken Holland als de palm van mijn hand. Mensen gaven me geld, ik deed eens wat zwart werk. Soms bedelde ik, of ik praatte geld los in opvanghuizen. Ik ken de hele sociale kaart van dit land."

De pedofielen in Nederland kennen hem, ook al uit zijn Engelse tijd, maar ze willen niks met hem te maken hebben. "Heel erg weinig mensen willen iemand in mijn situatie helpen. Driekwart van alle mensen die ik tegenkwam, zei dat ik naar een advocaat moest gaan. Om eerlijk te zeggen ben ik altijd doodsbang geweest dat zou gebeuren wat nu met me gebeurt. Opgesloten, omdat ze hebben ontdekt waarvoor ik in Engeland gezocht word."

Vorige week werd hij aan de Duits-Nederlandse grens gearresteerd, na een bezoek aan Berlijn. Zijn paspoort was vervalst en hij bleek voor te komen op de lijst van Interpol. Uitwijzing naar Engeland lijkt onafwendbaar.

"Ik heb tegen de rechter-commissaris gezegd, dat ik mezelf ombreng als het onvermijdelijk is geworden dat ik naar Engeland word uitgewezen. Wat ik hoor uit Engeland, in gesprekken met mensen in homobars in Amsterdam en uit allerlei andere bronnen - een homo, laat staan een pedofiel, laat staan een seropositief, kan zich maar beter ophangen in plaats van naar een Britse gevangenis te gaan."

Een jaar geleden ontdekte hij dat hij seropositief is. "Ik werd erg ziek, maar in het ziekenhuis konden ze niet ontdekken was het was. Ik ging ermee akkoord

een aids-test te doen. Het kon me niet schelen, ik was te ziek. Als het hen zou helpen uit te vinden wat er was, prima. Toen bleek ik seropositief te zijn. Ik heb geen sex meer gehad met iemand, al niet meer sinds 1988 trouwens. Ik heb eigenlijk nooit erg veel sex gehad. Het was voornamelijk fantasie met behulp van porno, video en boekjes. Pedofilie zit bij mij meer in het hoofd dan in de daden."

N7hN
den • woensdag 22 mei 1991

In Beeld

door Cees Vellekoop

Overbakken

Het wat onhandig ogende opatyp bleek een man te zijn die al 47 jaar lang jonge jongens misbruikt had voor zijn eigen gerief. Dat zo iemand na al die ellende en de vele gevangenisstraffen eigenlijk nog niet heeft begrepen wat hij aanricht, was beklemmend om te zien. Gaandeweg werd duidelijk hoe ernstig deze mannen niet deugen, hoe ze elke dag en nacht opnieuw blijven fantaseren over seksuele avonturen met kinderen.

Maar anderzijds zagen we ook nog steeds mensen, zielig en tegelijkertijd afstotend in hun onverbetelijkheid. Mensen waarbij het seksueel verlangen naar kinderen zo vastzit in hun persoonlijkheid dat ze als het ware moeten worden overgebakken voor ze weer op de maatschappij kunnen worden losgelaten. Bij mijn weten werd het probleem van de dader nog nooit zo duidelijk gemaakt. De stichting Korrelatie moet het na afloop druk hebben gehad.

De één zegt: "Er schuilt een monster in me. En 't is afschuwelijk om dat onder ogen te zien". De ander heeft het over de ellende die hij zichzelf heeft aangedaan. Mannen van middelbare leeftijd, ogenschijnlijk niet uit de beste milieus afkomstig. Vaders, met zelfbeklag. Toch is er weinig reden om medelijden met de bewoners van Gracewell te hebben. Eén van hen vertelt zich tot tweehonderd keer te hebben vergrepen aan jongens en meisjes. Kleuters vaak nog.

Gracewell is de naam van een Engelse kliniek (de enige in Europa) die zich bezighoudt met de behandeling van mannen die kinderen seksueel hebben misbruikt. Mannen, die normaal gesproken in de gevangenis verdwijnen, later vrijkomen en niet lang daarna voor hetzelfde vergripen weer in het gevang verdwijnen. Zeventien jaar werkte Ray Wyre temidden van die uitzichtloze situatie, voordat hij in 1988 Gracewell opende.

Impact (Vara) zond gisteren een Engelse documentaire over de kliniek uit, waarin een groepje mannen werd gevolgd tijdens de behandeling. Een weinig opbeurend onderwerp voor de late avond, sober en zonder enig omhaal gebracht. En boeiend. Met een camera-ploeg zo in een groep binnendringen, zonder dat die aanwezigheid nadruk krijgt is trouwens al een meesterstukje.

De mannen zitten vol zelfverwijt, verdriet over wat ze

hun gezin en hun slachtoffertjes hebben aangedaan. Althans, dat lijkt zo. Later blijkt het allemaal veel gecompliceerder. Ze zien hun slachtoffers dikwijls als medeplichtig. Ray Wyre wil de grote vraag van het 'waarom' van hun seksuele misdrijven ook niet meer beantwoorden. Omdat het als een verontschuldiging voor hun daden kan worden uitgelegd. En dat wil hij zeker niet. Een aantal zeggen dat ze zelf als kind seksueel en emotioneel zijn misbruikt. Ray Wyre ziet er geen verklaring in. "Ze zeggen zelf ook dat het komt in een opwelling, maar in werkelijkheid is het een patroon van handelen".

Om te voorkomen dat ze hun daden verdringen en om de waarheid heen draaien, moeten ze tot in detail vertellen en voor de groep opschrijven wat ze hebben misdaan. Wyre: "Vaak zien ze niet in hoe afschuwelijk het is wat ze hebben gedaan". En het valt niet mee om ze daarvan te doordringen.

'Gracewell' is heel afstandelijk gemaakt. Het moet de makers niet zijn megevallen na verloop van tijd niet toch enig medeleven voor de bewoners te hebben. Steeds als dat lijkt te gebeuren, komt iemand vertellen dat het wel om seksuele misdadigers gaat die zo weer in hun oude fout kunnen vervallen. Daardoor blijft 'Gracewell' afstandelijk en evengoed aangrijpend. Mooie tv, zonder hoogtepunten of al te dramatische wendingen.

Pim van Esschoten

(KRO)
IMPACT
MIKRO
GIDS
Pedofilie-
kliniek

22.44 Ned. 1 - Pedofilie is voor velen nog steeds een taboe, niets meer of minder dan 'seksueel misbruik van kinderen'. Maar er zijn ook mensen die in de beladen discussie over pedofilie een liberaler standpunt innemen en die van mening zijn dat een liefdesrelatie tussen een volwassene en een kind heel waardevol kan zijn. Ze worden daarin gesteund door de psycholoog Theo Sandfort, die met betrekking tot het onderwerp wetenschappelijk onderzoek verrichtte en promoveerde op het proefschrift 'Het belang van de ervaring'. Sandfort kwam tot de conclusie dat kinderen die vrijwillig seksuele contacten met pedofielen hebben, later makkelijker met seksualiteit omgaan.

In 1985 leek het er even op dat pedofilie uit de sfeer van het strafrecht gehaald zou worden. De verhoogde aandacht voor incest, 'Oude Pekela' en kinderporno noopten de minister van Justitie het wetsvoorstel in te trekken. Pas een half jaar geleden keurde de Tweede Kamer de herziening van de Zedenwet goed. Een van de wijzigingen behelst dat kinderen vanaf twaalf jaar een seksuele relatie mogen aangaan met een jongere of met een volwassene. Althans, als de ouders van het kind daarmee instemmen. Zo niet, dan kan de politie tot strafvervolgning van de pedofiel overgaan. In 'Impact' vanavond een Britse documentaire over 'Grace well', een kliniek waar men pedofielen 'geneest'.

MIKRO GIDS 39

Sober en aangrijpend

Kontiki

4/90 Dezember '90-März '91

Pädophile, wie wir sie nicht kennen

«Ich liebe Dreizehnjährige»

Ken ist 24 Jahre alt und bezeichnet sich als pädophil. In England, wo er aufgewachsen ist, ist er wegen seinen Kontakten zu Knaben in Schwierigkeiten gekommen. Er ist darum als gebürtiger Schwede nach Schweden zurückgekehrt, wo er eine Gesellschaft mit weniger Vorurteilen anzutreffen hofft. A/K sprach mit ihm über seine Situation und die Situation der «Knabenliebhaber» im allgemeinen.

von Andreas Bossard

A/K: Ken, Du bist ziemlich jung, 24 Jahre alt, und zumindest, was Dein Alter anbetrifft, passt Du überhaupt nicht zum allgemeinen Bild, welches die Leute von Pädophilen haben. Und tatsächlich dauert es üblicherweise sehr lange, bis Pädophile sich als solche identifizieren, bis sie ihr «Coming Out» haben.

Die meisten wissen zwar schon lange, dass sie von jungen Leuten angezogen werden, aber sie würden das nicht «Pädophilie» nennen. Darum meine erste Frage: Wie kommt es, dass Du in Deinem Alter schon sagen kannst «Ich bin ein Pädophiler», und wann hast Du das zum ersten Mal gesagt?

Ken: Ich bin so ziemlich normal aufgewachsen, und als ich so ungefähr 18 oder 19 war, ging ich ins College, das ist die nächste Ausbildungsinstitution nach der Grundschule. Die meisten Mitschüler da hatten die Grundschule gerade verlassen, waren 15 oder 16 Jahre alt. Einer von ihnen war sehr klein und schaute jünger aus« es war im Physikunterricht, und es fiel mir schwer, meinen Blick von ihm abzuwenden und mich auf die Wandtafel zu konzentrieren. Die nächste Sache war im November 86: ein Knabe, den ich kannte, der damals etwa dreizehn war. Ich kannte ihn schon seit zwei Jahren, seit er elf war oder so. Ich habe immer gedacht,

dass er wirklich nett war, aber als ich damals zurückgekommen bin von einem Sporttreffen, realisierte ich, dass es eben eine Art Anziehung war. Und mit der Zeit versuchte ich herauszufinden, was es war, das mich so anzog. Und es war wirklich schwierig zuzugeben, dass zumindest ein Teil der Anziehung sexuell war. Weil, ich hatte nie daran gedacht, weisst Du, ein Bub! Es war schon schlimm genug, mit einem Mann zu sein, und er war erst dreizehn! Von da an versuchte ich Tag für Tag weiterzukommen, ich musste ihn einfach immer wieder sehen, einfach mit ihm sprechen, bei ihm sein. Schliesslich entschloss ich mich, jemanden anzurufen. Ich hatte eine Adresse gesehen in einem Buch über Sexualerziehung in der Bibliothek. Da war das «Gay Switchboard» (Beratungstelefon für Lesben und Schwule in London) aufgeführt. Ich dachte, oh Gott, ich bin von einem Knaben angezogen, dann bin ich wahrscheinlich schwul. Also probierte ich das. Aber dann waren da mehr und mehr Knaben, von denen ich angezogen wurde. Und ich dachte, Jesus, ich glaube ich bin ein Pädophiler. So, das ist die Lage, in der ich seither bin. Ich muss eben fertig werden mit der Idee, dass ich ein Pädophiler und nicht ein Kinderschänder bin, so wie die britischen Zeitungen mich liebend gerne darstellen.

Die nächste Frage hast Du schon teilweise beantwortet: Was war das Alter Deiner Liebhaber?

Dreizehn, dreizehn und ... dreizehn. Ja sie scheinen alle ungefähr dreizehn zu sein.

Die sogenannten fortschrittlichen Leute, zum Beispiel Feministinnen, geben heutzutage langsam zu, dass sie Sex zwischen pubertierenden Knaben, vielleicht auch Mädchen, und Erwachsenen nicht verurteilen. Ihre Sorge ist es, die Kinder zwischen null und, sagen wir, zehn Jahren vor sexueller Ausbeutung zu schützen. Wie stellst Du Dich zu Sex mit Kindern dieses Alters?

Das ist für mich wirklich schwierig zu beantworten, weil die Anziehung für mich hauptsächlich bei zwölf-, dreizehn-, vierzehnjährigen besteht. Je jünger die Person ist, desto mütterlicher sind meine Gefühle, mehr beschützend als sexuell. Als ich sechs war, waren wir gerade in England angekommen, und da erinnere ich mich an unser erstes Haus. Ich glaube, es war das Haus meines Onkels und da erinnere ich mich, dass ich am Morgen masturbiert habe. Und eine der Fragen, die ich immer stelle, wenn jemand ein Problem hat zu glauben, dass es gute Beziehungen geben kann zwischen einem Erwachsenen und einem Zehnjährigen oder darunter, ist die: Denkst Du, dass irgendjemand unter zehn überhaupt ein Sexualleben hat? Was mich betrifft: ich habe Freundschaften. Ich denke, das wichtigste für mich ist die Beziehung, die Freundschaft. Und ich habe im Moment Freunde, die sind ungefähr zehn, und ich liebe es mit ihnen zusammen zu sein, sie sind toll. Und es gibt da viele sexuelle Anspielungen beim Spielen, in den Witzen, und was auch immer. Sexualität ist immer irgendwo vorhanden. Ich habe nie jemanden getroffen, der wirklich sexuelle Beziehungen hat mit irgendjemandem unter zehn. Ich bin aber sicher, dass es

diese Leute gibt. Ich frage die Leute eigentlich nicht, wie alt die Person ist, mit der sie Sex haben, das geht mich nichts an. Sicher scheinen die Untersuchungen von Theo Sandfort gezeigt zu haben, dass es gut geht bis etwa neun, zehn. Darunter ist es schwer zu sagen, weil ich mich im Moment nur mit persönlichen Dingen beschäftige und nicht mit dem ganzen philosophischen Themenbereich der Pädophilie, oder Korephilie, Frauen und Mädchen, oder Männer und Mädchen, weil mich das nicht direkt betrifft, und ich versuche mich auf das zu konzentrieren was ich tue. So ist es wirklich schwierig, Antwort zu geben. Aber ich bin sicher, wenn es passieren würde, dass ich eine Freundschaft eingehen würde mit jemandem unter zehn, und wenn sich das auch zu einer sexuellen Beziehung entwickeln würde, dann denke ich nicht, dass ich mich daraus zurückziehen würde, nur weil er unter zehn ist. Es würde sehr stark von der Beziehung abhängen.

Aber ich bin um so vorsichtiger, je jünger die andere Person ist. Ich bin mir da nicht so sicher, weisst Du. So bei denen, die sich zu fünfjährigen Kindern hingezogen fühlen, habe ich selber einige Vorbehalte.

Ob ich nun wirklich Vorbehalte haben sollte, oder ob es nur ist, weil ich mich an die übliche Idee gewöhnt habe, dass Kinder nicht zustimmen können, an Missbrauch und Ausbeutung, und so weiter, kann ich nicht sagen. Irgendwann werde ich mich eingehender damit beschäftigen müssen.

Gut, aber dann wäre zumindest Dein Problem gelöst mit einem Schutzalter von, sagen wir, 12 Jahren. Wäre es nicht eine verlockende Forderung, ganz einfach ein tieferes Schutzalter zu verlangen?

Ich fordere ein tieferes Schutzalter! Das Problem ist, wenn ich egoistisch wäre und alles tun würde, damit das Schutzalter auf zwölf gesenkt würde, wären da immer noch Kinder unter zwölf, die gerne Sex haben würden, und es wären da immer noch die Erwachsenen, die zu unter Zwölfjährigen hingezogen sind. Das

Schutzalter ist willkürlich, ich glaube nicht, dass es Kinder schützt. Es gibt schon genügend Gesetze, die Vergewaltigung und Belästigungen usw. verbieten und das reicht sicher aus. Jede Beziehung muss einzeln betrachtet werden, zumindest wenn sie vor Gericht kommt. Wenn es eine einvernehmliche Beziehung ist, dann gibt es kein Opfer und dann soll es keine Bestrafung geben, für keine Beteiligten. Manchmal, speziell in Ländern wie England, ist es ein bisschen schwierig herauszufinden, wer eigentlich die Person ist, die die Behörden bestrafen, ob es nun das Kind ist oder der Erwachsene. Das Kind kommt sehr oft sehr schlecht weg, wie das auch bei mir der Fall war mit dem Knaben, wegen dessen ich unzünftiger Belästigungen verdächtigt wurde. Ich weiss, dass er eine sehr schwere Zeit hatte während ein paar Monaten. Aber verglichen mit andern hatte er es noch leicht. Dann gibt es da auch immer die Helfer

vom Sozialamt mit ihren medizinischen Untersuchungen und so. Das Schutzalter ist sehr willkürlich und nützt nichts, soweit ich sehen kann. Ich bin sicher, es könnte durch bessere Massnahmen ersetzt werden.

Obwohl deine Freunde, und vielleicht sogar ein Teil der Öffentlichkeit, nichts gegen deine Liebesbeziehungen hat, hast Du Unterdrückung zu spüren bekommen. Was hat Deine Beziehungen am meisten gestört? Waren es: die Knaben, die Eltern der Knaben, Deine Eltern, die Polizei, die Gerichte ...?

Alle! Ich glaube, zur Hauptsache sind es die Leute auf der Seite des Knaben, seine Freunde vielleicht, und seine Familie. Ich hatte eigentlich nie irgendwel-

che Probleme mit Eltern. Ich hatte einmal ein Problem mit einem Stiefvater, der nur zu Hause sass und Fernsehen schaute und eigentlich nichts zu tun hatte mit den Knaben. Er war ein Dummkopf, ich mochte ihn nicht, die Kinder mochten ihn nicht, alle waren sich da einig. Aber die Eltern können ein Problem sein. Meistens war es aber keines, sogar mit den Eltern. Sie fragten «bist du schwul?», oder «du bist doch nicht etwa einer von diesen Pädophilen, oder?». Es gibt so viele Leute, die finden, dass ich ein netter Mensch bin, ob sie nun wissen, dass ich ein Pädophiler bin oder nicht. Sie kennen mich, und ich würde ihren Kindern nichts antun. Und sogar wenn sie wissen, dass ich pädophil bin, sagen sie immer noch dasselbe: «Alle anderen Pädophilen sind Kinderschänder, aber wir kennen Dich, Du bist nett, du würdest niemandem weh tun ...». Eltern sind das eine, und die Freunde der Knaben sind das andere, weil der Knabe viel schlechter weg käme als ich, wenn wir von seinen Freunden immer zusammen gesehen würden. Dann würden Fragen gestellt. Die meisten Kinder stört nicht eigentlich, dass er sich mit einem Pädophiler herumtreibt, sondern die Homosexualität. Manchmal gibt das Probleme, und es gab sie in einer meiner Beziehungen. Er war ein bisschen naiv und erzählte einfach den andern, seinen Freunden, er habe ein paar mal bei mir geschlafen. Er war wirklich stolz, mich als Freund zu haben, so wie einen Beschützer, und er erzählte den Kindern darüber, und einer seiner Freunde fragte mich dann: «Er sagt, er habe ein paar mal bei Dir geschlafen, ist das wahr?». Und nachdem sie herausgefunden hatten, dass es wahr war, begannen sie ihn zu fragen «Was habt ihr denn gemacht, in der Nacht, beim Schlafen, vor dem Einschlafen?». Er mochte das nicht, und so musste ich die Beziehung abbrechen. Wenn wir ausreichend weit von einander entfernt leben, kann es ein bisschen versteckt werden durch Behauptungen wie «er ist mein Cousin» oder «er ist mein älterer Bruder» oder sowas. Die grösste Angst machen in England Polizei und Sozialamt. Die sind ganz einfach besessen und können nicht sehen, was sie tun bei ihrer Suche nach Kinderschändern oder wie auch immer. Sie kümmern sich einen Scheissdreck drum, wenn dabei das Kind unter die Räder kommt. Es ist wirklich beängstigend, sich die Sozialarbeiter vorzustellen, die da sitzen und dir sagen «in Fällen wie diesem können wir ihn in Pflege nehmen». Das ist ja ein schönes Wort, aber ihre Pflege ist nicht Pflege. Warum um Himmels Willen sie das tun ... wie ich sagte, sie zerstören allen ihr Leben. In meinem Fall holten die Sozialhelfer Kindsmis-

sbrauchsspezialisten, Experten, um den Knaben zu befragen, um diesen Kindesmissbrauch aufzudecken, diesen Gutenachtkuss, den er erwähnt hatte. Und ich wusste, wie ihre Techniken sind, wie sie Kinder dazu bringen, diesen Missbrauch preiszugeben. Es ist wie Gehirnwäsche, Wörter werden verdreht, und oft wird den Kindern nicht erlaubt zu sagen «nein, es ist nicht passiert». Sie dürfen sagen: «ja, es passierte, und das und das auch», aber sie können nicht nein sagen, es wird ihnen nicht geglaubt. Sie führen einen einseitigen Kampf, in dem das Kind nein sagen kann zu Sex, aber es darf nicht ja dazu sagen. Sie sagen, man muss dem Kind glauben, wenn das Kind sagt, es sei missbraucht worden, aber wenn das Kind sagt, es sei nichts passiert, dann glauben sie es meistens nicht; etwas muss doch passiert sein, irgendwo. Kinder haben praktisch keine Rechte in England. Leute wie die vom Sozialamt können praktisch machen, was sie wollen, und ich kann sie nicht daran hindern, ein Kind in ihre Gewalt zu bringen. Anwälte, das Kinderrechtszentrum, alle sagten mir, ich könne nichts machen, müsse einfach zurücklehnen und warten. Und es war wirklich schlimm, zu wissen, was die mit ihm machen könnten und nichts dagegen tun zu können. Das war beängstigend. Meine eigenen Eltern, meine Mutter sagt, sie versteht das nicht, aber solange ich zufrieden bin, ist sie zufrieden. Aber sie denkt, ich sollte eine Freundin suchen. Und mein Vater mochte es nicht, dass ich mit einem Knaben herumhing und er sagte mir das. Ich musste ihm sagen, dass das

nichts mit ihm zu tun hat, dass es mein Leben ist. Gerade vor ein paar Tagen hat er mich wieder gebeten, ich solle ihn nicht in Schwierigkeiten bringen. Ich bin ziemlich sicher, dass er bis zu einem gewissen Grad weiss, dass ich Knaben mag, und zwar so gut, dass es zu «kriminellen Handlungen» kommen könnte, sozusagen. Aber er wird wohl seinen Mund halten, vielleicht noch ab und zu einen Kommentar abgeben, aber im übrigen weiss er nun, dass es nichts mit ihm zu tun hat, dass es mein Leben ist, nicht seines.

Einer Deiner Gründe, nach Schweden zu gehen, war die Pädophilengruppe, die es hier gibt. Gab es keine solche Gruppen in England, und was kannst Du über die schwedische Gruppe sagen?

Es gab keine Gruppe mehr in England seit 1985, als es noch P.I.E., Pedophile Information Exchange, gab. Die Polizei behauptet immer wieder, dass sie Pädophilen-Ringe aushebt, internationale Verschwörungen und dergleichen. Aber wenn nur zwei Pädos einander Briefe schreiben, kann das schon eine Knabensex-Organisation sein, etwas, das man den Zeitungen verkaufen kann. So gibt es keine eigentliche Organisation, es gibt Pädophile die sich kennen, sich schreiben, telefonieren, aber keine Gruppe, die Öffentlichkeitsarbeit macht. Es gibt eine Art informelle Gruppe von Leuten, die sich einfach kennen. Die machen ein bisschen Publizität, schreiben persönliche Briefe und so, Information über Gruppen im Ausland, Information aus dem Ausland, Neuigkeiten und dergleichen, das sickert so durch. In Schweden gibt es eine Gruppe

seit 15 Jahren, Pedofil Arbeitsgruppen, die haben aber seit sieben Jahren nicht mehr viel gemacht, haben sich nur informell getroffen, Kaffee getrunken.

Was erwartest Du von einer neuen Gruppe?

Man soll sagen können, dass es in Schweden eine solche Gruppe gibt. Sie soll Hilfe und Unterstützung bringen für die Pädophilen, die da sind und mit jemandem sprechen müssen. Es gibt viele Pädophile, die gar nichts zu tun haben wollen mit einer Gruppe, sei es, weil sie einfach Schiss haben, die Polizei würde ihren Namen irgendwo auf einer Liste finden, sei es, dass sie keinen Sinn darin sehen. Es gibt soche, die sind ganz glücklich, Pädos zu sein, und schlagen sich irgendwie ohne Gruppe durch, oder finden, eine Gruppe schadet mehr, als dass sie nützt. Aber es gibt auch viele, die müssen einfach hin und wieder mit jemandem sprechen. Ich weiss, dass ich in England grosse Probleme hatte damit, weil einfach niemand da war. Das war wirklich schlimm. Ich möchte versuchen, dazu beizutragen, dass das anderen nicht auch passiert. Speziell denen, die gerade daran sind herauszufinden, dass sie vielleicht pädophil sind. Ich möchte ihnen diesen Uebergang etwas leichter machen. Das andere sind die Kontakte mit den ausländischen Gruppen, um herauszufinden, was in andern Ländern läuft, und ihnen zu erzählen, was hier läuft. ●

In der Schweiz gibt es seit rund zwei Jahren wieder eine Pädophilengruppe. Sie kann über Boldern erreicht werden:
Selbsthilfe Pädophilie, c/o Ueli Merz, Boldern, 8708 Männedorf

Ze gedragen zich volkomen natuurlijk

Een van de foto's van Sturges op de tentoonstelling in San Francisco.

Vader Fons heeft het volste vertrouwen in de fotograaf. Hij wil zelfs naar de VS om voor hem te getuigen – mits hij maar de garantie krijgt dat hij in dat rare puriteinse land niet wordt opgesloten als handelaar in kinderporno. Moeder Carla twijfelt – stel je voor dat een of andere pedofiel die naaktfoto's van haar dochter koopt. De FBI weet het zeker – die foto's zijn gewoon porno, en de pedofiel, dat is de fotograaf zelf. Jock Sturges, in de VS een fotograaf van naam, lijkt slachtoffer te worden van de fatsoensgolf die onder het bewind Reagan op gang kwam.

door Rimmelt Lukkien

B VK 4
EET!, dacht de FBI-agent toen hij *Lolita* uit het complete oeuvre van Nabokov lichtte. Voor hem was dit literaire meesterwerk nog steeds het ooit verboden boek over de perverse relatie van een volwassen man en een jong meisje. Het gebeurde tijdens een huiszoeking bij de Amerikaanse fotograaf Jock Sturges. Deze werd ervan verdacht kinderporno te maken. De selectieve greep uit zijn boekenkast symboliseerde de vooringenomenheid waarmee de FBI hem benaderde. Dit was op 25 april 1990, maar het onderzoek loopt nog steeds. Tot de hoofdverdachten behoren een Nederlandse man en zijn dochtertje.

De Amerikaanse heksenjacht tegen alles wat vies en voos is – een heksenjacht die opbloede onder het bewind Reagan – is niet geëindigd met het afwijzen van de aanklachten tegen fotograaf Robert Mapplethorpe en de rapgroep 2 Live Crew. In de luwte van deze geruchtmakende zaken tegen figuren van wereldfaam, worden minder bekende nog voortdurend het slachtoffer van de nieuwe puriteinse mentaliteit.

Jock Sturges (43) is gespecialiseerd in naaktfotografie, vooral van jonge meisjes. Zijn werk bevindt zich in de vaste collecties van het Museum of Modern Art in New York en in de Bibliotheque Nationale in Parijs, en wordt verkocht door de beste fotogaleriën in de VS. Als vaste bezoeker van de naturalisten-camping Montalivet in Frankrijk leerde hij de elfjarige Adelheid uit Nederland kennen, en haar ouders Fons en Carla.

Hij fotografeerde op Montalivet in zwart wit met een grote platencamera en lange belichtingstijden. Daarna nam hij in kleur *snapshots* voor zijn modellen. Toen die *snapshots* in San Francisco werden ontwikkeld, vond een laboratorium-medewerker het nodig de politie te waarschuwen, die meteen de FBI inschakelde. Op een

van de foto's speelde een naakte man van middelbare leeftijd op een strand met een naakt jong meisje. Volgens de FBI hadden ze gemeenschap en ging het om kinderporno. De agenten beschouwen de foto als een van hun belangrijkste bewijzen tegen Sturges. De man en het meisje op de foto zijn Fons en Adelheid.

De Amerikaanse wet geeft vijf criteria voor kinderporno. Vier daarvan zijn duidelijk: masturbatie, sado-masochisme, bestialiteit en feitelijke seksuele penetratie. Het vijfde criterium is zeer onduidelijk: het „prikkelend” tonen van de geslachtsdelen. Een zuiver subjectief begrip dat door ieder mens verschillend wordt ervaren en uitgelegd. Die onduidelijkheid leidt, ook in Nederland, voortdurend tot problemen, want ze dwingt de overheid elke keer weer de wet naar eigen inzicht te interpreteren.

Een beschuldiging van Sturges zou hem een strafjijd kunnen opleveren van vijftien jaar. Deze dreiging hangt nu al een jaar boven zijn hoofd, maar hij is nog steeds nergens officieel van beschuldigd. De in beslag genomen spullen heeft hij voor een klein deel terug, merendeels beschadigd. Op de rest moet hij misschien vijf jaar wachten, zo lang kan het onderzoek worden aangehouden.

Toen ik hem in San Francisco bezocht, ontving hij mij in een huis dat werd ontsierd door lege plekken aan de muur. Op de ruggen van enkele

ordners en mappen stond met viltstift geschreven: *No Porn Seen*. „FBI-grafiti”, noemde Sturges dit.

Hij toonde foto-afdrukken die de agenten over het hoofd hadden gezien. Adelheid op het strand, ontspannen tegen haar vader aan liggend, beiden naakt en gebronsd. Om hen heen andere strandbezoekers, ook naakt. „Zelfs mijn *snapshots* zijn goede foto's”, zei Sturges. „Ironisch genoeg dacht het lab juist daardoor dat ze dienden voor een fotoboek of zo. Als ze slechter waren geweest had ik misschien geen moeilijkheden gehad.”

Hij vertelde hoe de opname met de vermeende copulatie tot stand kwam.

„Ik maakte een serie foto's van Adelheid die gymnastiek deed op het strand. Toen sprong ze haar vader om zijn middel en boog terug zodat ze ondersteboven hing, met haar haren naar beneden en een grote grijns op haar gezicht. Zulke dingen doen ze ook als ik er niet bij ben. De FBI bekeek de foto en zag dat ze de liefde bedreven. Onder de ogen van al die mensen! Als ze badpakken hadden gedragen was er niets aan de hand geweest.”

IN Nederland toont Fons zich zoveel maanden later nog ontdaan door de aanhoudende verdenking. De FBI beweert immers dat hij incest pleegde, en met zijn dochter meewerkte aan de productie van kinderporno.

„Ik heb Jock onmiddellijk gevraagd hoe dat mogelijk is”, zei hij. „Hier zien we Amerikaanse films met veel geweld en erotiek waar je van alles bij moet fantaseren. En dan zijn pure naturalistische foto's, waaruit het balletgedrag en de spontaniteit van mijn dochter springt, ineens vies! Foto's waarvoor Jock van mij, mijn vrouw en mijn dochter toestemming had. Als hij er een wilde publiceren dan belde of faxte hij ons, vertelde om welke foto het ging, waar die gepubliceerd zou worden, en vroeg onze toestemming. Elke keer weer. Als ik zou merken dat ze gebruikt worden voor vreemde zaken, dan gaat hij aan de hoogste boom. Maar hij heeft nog steeds mijn vertrouwen.”

In de zaken tegen Mapplethorpe en 2 Live Crew ging het om gevallen van publieke aanstoot, en zat de rechter met het probleem, te moeten bepalen wat volgens de wet wel of niet aanstootgevend was. In private gevallen, als dat van Sturges, begint de FBI met dat vast te stellen. Haar interpretatie van het vage begrip „prikkelend” bepaalt al meteen wat er verder gaat gebeuren.

Toen bij Sturges *Lolita* als een aanwijzing van belang in beslag werd genomen, viel voor hem het ergste te vrezen. Hij was overgeleverd aan mensen met het onderscheidingsvermogen van robots die beelden en woorden alleen herkennen in de negatieve betekenis waarmee ze ooit zijn geprogrammeerd.

In telefoongesprekken met mensen uit zijn in beslag genomen adresboek, typeerde de FBI hem ronduit als een pedofiel en een kinderpornograaf. In een radio-praatprogramma beweerde een agent dat bij Sturges' werk foto's zaten van een twaalfjarig jongetje dat masturbeerde terwijl een meisje toekeek. Zo werd mogelijk bewijsmateri-

aal tijdens de onderzoeksfase in het openbaar ten nadele van hem geïnterpreteerd.

Sturges: „Het gaat om de foto van een zes- of zevenjarig jongetje. Hij heeft zichzelf gewoon vast, zonder erectie. Met de duim van zijn andere hand in zijn mond kijkt hij in de camera. Verder staat er een dikbuikig meisje op de foto. Het is een van de proefdrukken die ik had liggen, een mislukte foto. Buiten mij heeft alleen justitie hem gezien. De meeste foto's die ik neem mislukken, en die krijgt niemand te zien.

„Als ik opnames zou willen maken waarop de schaamstreek van die kinderen zichtbaar is, hoefde ik geen slimmigheidjes uit te halen, ze gedragen zich volkomen natuurlijk en zitten in de meest buitensporige posities.”

Op een lang tevoren geplande tentoonstelling in een gerenommeerde fotogalerie in San Francisco, die ondanks de dreiging van een FBI-inal gewoon doorging, zag ik de foto's waarmee Sturges als fotograaf naar buiten treedt. Zijn modellen zijn meisjes van ruwweg tien tot twintig jaar, vaak in groepen en soms met hun moeder. Ze poseren niet en kijken meestal recht in de lens. Als naturalisten zijn ze gewend aan hun naaktheid, waardoor hun houdingen van een fascinerende natuurlijkheid zijn. De lange belichtingstijden roepen verstilde gelaatsuitdrukkingen op, waarin de meisjes even laten zien wie ze werkelijk zijn. Op dit werk, gefotografeerd met een superieure techniek, dient Sturges beoordeeld te worden. Kennelijk vond de FBI het niet aanstootgevend, want ze bleef weg.

Zolang er lust is, zullen er lustobjecten zijn. In de jaren vijftig vervulden onschuldige naturalistenblaadjes in Nederland de rol van prikkellektuur. Ongetwijfeld zullen ook de officiële foto's van Sturges, zoals alle naaktfoto's, voor sommige mensen prikkelend zijn, en de modellen lustobjecten. Hield hij daar rekening mee?

„Het is belangrijk binnen de wet te blijven en niets te doen wat je modellen kan schaden, nu of in de toekomst. Vervolgens doe je je best om kunst te maken. Of andere mensen het prikkelend vinden is niet voor de kunstenaar om over na te denken. Sommige mensen vinden schoenen seksueel opwindend... Als in mijn foto's sensualiteit zit, dan is dat omdat er sensualiteit zit in bijna iedereen, ook in kinderen. Maar ik beschouw mezelf niet als een erotische fotograaf. Iemand als David Hamilton verkoopt boeken om bij te masturberen. Zijn foto's zijn genomen om geld mee te verdienen. Wie die meisjes zijn, daar kom je niet achter. Je kijkt ze niet in de ogen en je hebt niet het gevoel dat het echte mensen zijn. Ik wil in de eerste plaats echte mensen laten zien.”

FONS is bereid met Adelheid naar de VS te vliegen om voor Sturges te getuigen. Zijn vrouw Carla denkt er anders over. „Wanneer ik moet kiezen tussen Jock helpen en Adelheid beschermen, dan heeft Jock pech gehad”, verklaart zij. Ondanks haar vertrouwen in Sturges, heeft ze altijd een raar gevoel over de foto's

van Adelheid gehouden. Wat gebeurt er met de afdrukken? Kan Sturges verzekeren dat ze niet in verkeerde handen vallen?

Zijn antwoord, dat door hem geselecteerde foto's als kunst worden verkocht in gerespecteerde galleries, neemt haar moederlijke argwaan niet geheel weg. „Stel je voor dat een of andere miljonaire gewoon afdrukken opkoopt.”

Mag die niet naar mooie foto's kijken?

„En als het een pedofiel is? Dat zou ik echt afschuwelijk vinden.”

Worden het andere foto's wanneer ze bij een pedofiel opwinding veroorzaken? Is het dan ineens pornografie?

„Ja, dat weet ik wel zeker.”

Hiermee raakte ons gesprek de kern van het vraagstuk. Hoe moet een foto, die voor de een kunst is en voor de ander pornografie, nu beoordeeld worden?

De angst voor kinderporno zit diep en voedt kennelijk de waan. Een paar jaar geleden speelde de zaak Sims in de VS. Alice Sims maakte beeldcollages. Ze nam foto's van haar twee kinderen van anderhalf en tweeënehalf die in hun blootje op blauw fluweel lagen, en combineerde ze met foto's van waterlelies. De zaak die haar films ontwikkelde riep de politie erbij. Niet alleen haar foto's en haar

uitrusting werden in beslag genomen, haar kinderen werden letterlijk uit haar armen gerukt en gillend weggevoerd. Het duurde dagen voor ze terugkwamen. Ze waren naar een hospitaal gebracht en daar zo agressief onderzocht op sporen van misbruik, dat ze nu nog steeds geen bad of douche willen nemen als er vreemden bij zijn en nooit gezien willen worden zonder badpak aan.

„ABC-televisie vroeg of ik twee dagen naar Amerika wilde komen”, vertelt Fons. „Ik heb gezegd dat ik best wil komen en ook foto's mee wil nemen die Jock van ons heeft gemaakt, maar ik wil wel de garantie dat ik retour ga. Niet dat ik daar aankom en meteen als een soort pornohandelaar word gekwalificeerd. Ik heb nooit meer van ze gehoord.”

IN DE San Francisco Examiner verklaarde de FBI door de situatie in de Golf gedwongen te zijn haar onderzoeks-prioriteiten te verleggen naar mogelijke terroristische activiteiten. Bankovervallen, moorden en geweldsdelicten liet zij gedeeltelijk vallen, maar witteboordencriminaliteit en gevallen als die van Sturges zouden onverminderd de aandacht krijgen. Met bittere iro-

nie concludeerde Sturges dat hij voor Amerika gevaarlijker is dan iemand die een moord begaat.

Bij het politie-onderzoek naar Sturges werden elementaire stappen nagelaten: de mensen die op de foto's staan werden niet ondervraagd en ook Sturges zelf is nooit verhoord.

Tijdens de huiszoeking raakten vele negatieven en kostbare afdrukken onherstelbaar beschadigd. Sturges kreeg een besmette reputatie, verloor veel werk en heeft inmiddels een schuld van rond vijftigduizend dollar aan onder anderen advocaten, onderzoekers en de psychiater. Wanneer de FBI doorzet kunnen de kosten oplopen tot 200 duizend dollar (in de zaak Mapplethorpe kostte de verdediging 350 duizend dollar). De FBI kan niet worden aangesproken op haar methodes of enige vorm van schade die ze veroorzaakt — zij staat buiten de wet.

Voor Sturges is een verdedigingsfonds opgericht, met als voorzitter de 85-jarige *grand old lady* van de Amerikaanse naaktfotografie, Ruth Bernhard. Onder de vele donateurs bevinden zich Peter Galassi, fotografeur van het Museum of Modern art, en zijn collega Weston Naef van het Getty-museum, zwaargewichten die hun naam bij de minste twijfel zeker niet zouden verbinden aan die van Sturges.

Clause 25 - Öffentliches Ärgernis

Großbritannien war schon immer etwas anders: doch während das Empire zerfiel, blieb die moralische Verklammerung erhalten. Die Gesetzgebung in punkto Homosexualität ist Ausdruck viktorianischer Gesinnung, die nur einmal etwas ins Wanken geriet, als 1967 einvernehmliche homosexuelle Handlungen legalisiert wurden. Doch alles, was zu solchen Handlungen führen konnte, etwa Kontaktaufnahme auf der Straße, blieb mit Strafe bedroht. In den letzten Jahren nahm die Zahl der Verfahren wegen Belästigung, Störung der öffentlichen Ordnung und ungebührlichem Verhalten sprunghaft zu und erreichte den Stand der 50er Jahre. Alle diese Vergehen sind unmittelbar mit homosexuellen Lebensweisen verbunden, sie verhindern das offene Auftreten von Schwulen in der Öffentlichkeit. So kann man etwa in einem Rechtsratgeber für Schwule, der 1978 in England erschienen ist, nachlesen, daß Tanten und Transsexuelle häufig wegen Ladendiebstahl verurteilt sind, weil es für sie unmöglich ist, in einem Geschäft etwas anzuprobieren. Das ist nämlich „Erregung öffentlichen Ärgernisses“.

Die Gesetzesvorlage „Clause 25“, über die **magnus** bereits im Februar berichtet hat, schafft keine neuen Straftatbestände, fordert aber eine härtere Verfolgung und Bestrafung bei einschlägigen Straftaten. Für Protest sorgte der Plan der Regierung bei britischen Schwulen und Lesben, da in „Clause 25“ auch „Tatbestände“ enthalten sind, die auf einvernehmliche sexuelle Handlungen zielen. Von den Kritikern werden verboten!

kern wird vorgetragen, daß es für die Regierung ein Leichtes gewesen wäre, diese „Delikte“ zu streichen, wenn es ihr tatsächlich nicht um eine weitere Diskriminierung von Schwulen und Lesben gegangen wäre.

Inzwischen gibt es auch auf internationaler Ebene Proteste gegen „Clause 25“, so verschickt eine französische Gruppe „Homosexualität und Menschenrechte“ eine Postkarte, auf der *Mitterrand* und *Kohl* händchenhaltend in die Kamera blicken: In England könnte das schnell eine Anklage wegen „Erregung öffentlichen Ärgernisses“ nach sich ziehen.

Am 16. März wurden im Hamburger Hafen Reisende nach Großbritannien mit einem Flugblatt auf die neue Rechtsituation in England aufmerksam gemacht. Die Passagiere wurden gebeten, „Kontaktaufnahme zu unbekanntenen Männern auf der Straße“ oder „gegenseitige Berührungen von Männern in der Öffentlichkeit“ zu vermeiden.

Überschrieben war das Flugblatt mit „The British Consul“, und für Rückfragen wurde auch die Telefonnummer des Konsulats angegeben. Dort konnte man allerdings zunächst nichts mit den Fragen nach „Clause 25“ anfangen, denn der Initiator des Flugblatts war das „Plenum Stop Clause 25“ in Hamburg.

An dieses Plenum wendete sich schließlich der Presseoffizier des Konsulats, um „Clause 25“ aus Sicht der britischen Regierung darzustellen und „fairness in der Berichterstattung“ einzuklagen. Ziel des Gesetzes sei es „eine effektivere

Au Royaume Uni, ils pourraient être poursuivis pour "outrage à la pudeur"

Immer noch § 175:

Bonn diskutiert über Jugendschutz

Was tut sich bei der angekündigten Streichung des § 175? Im Dezember hatten die Bonner Koalitionsparteien unter dem Druck des Einigungsvertrages das Ende der strafrechtlichen Sonderbehandlung der Homosexualität beschlossen. Die Streichung des § 175 StGB soll aber ihren Preis haben. Voraussetzung für die Zustimmung der Union ist die Einführung einer einheitlichen Jugendschutzvorschrift, wie sie in der DDR bereits existierte. **magnus** erkundigte sich in Bonn nach dem Diskussionsstand.

Noch „im Laufe dieses Jahres“ soll nach Angaben von **Jürgen Schmid**, Sprecher des Bundesministeriums für Justiz, dem Bundestag ein Gesetzesentwurf vorgelegt werden, der das gespaltene Recht im Sexualstrafrecht beseitigt. Man sieht Eile geboten, da selbst der rechtspolitische Referent der Union, **Roger Kusch** in der „Monatsschrift für deutsches Recht“ mitteilt, der § 175 könne schon jetzt nicht über den Bereich der Strafbarkeit in der DDR hinaus angewendet werden. Dies verletze sonst den Gleichheitsgrundsatz des Grundgesetzes.

Hardliner-Position

Die Vorstellungen im Justizministerium sind bereits konkreter. Man will „sexuelle Mißbrauchshandlungen“ mit unter 16jährigen bestrafen. Eine Verfolgung nur auf Strafantrag, wie das bislang in § 182 bei der Verführung von 14- und 15jährigen Mädchen bestimmt war, hält **Kinkels** Pressesprecher für ausgeschlossen: „Wir wollen ein Offizialdelikt. Das ist der feste Wille des Hauses“. Ganz offensichtlich hatte man bei der Formulierung der eigenen Vorstellung immer nur den § 175 StGB im Hinterkopf. Pressesprecher **Schmid**: „Mit dem Abstellen auf die Ausnutzung von, Unreife und Unerfahrenheit“ nehmen wir schon eine Einschränkung vor.“ Auch beim Tatbestand will man es wie im § 175 bei „sexuellen Handlungen“ belassen und sich nicht wie im DDR-Recht auf penetrative Handlungen beschränken.

Nach Angaben des Justizministeriums kursiert dessen Vorlage seit Ende letzten Jahres als Diskussionspapier in den Koalitionsfraktionen. Sie ist so ziemlich der größte anzunehmende rechtspolitische Unfall. Der Ministeriumsvorschlag fällt weit hinter das zurück, was die Schwulenorganisationen 1990 von einer Rechtsangleichung in den beiden deutschen Staaten erhofften. In einer Postkarteaktion an die Regierungen und Parlamente hatten der Bundesverband Homosexualität (BVH) und der Schwulenverband in Deutschland (SVD) gemeinsam „die ersatzlose Streichung des § 175 StGB oder die Übernahme der DDR-Regelungen in gesamtdeutsches Recht“ gefordert. Der Jugendschutzparagraf des DDR-Strafgesetzbuches war zwar auch ein Offizialdelikt, die Strafbarkeit aber gegenüber den Vorschlägen des Justizmi-

Verunsicherung der neuen Bundesländer

Unklar ist, in welchem größeren Zusammenhang das Problem § 175 abgewickelt werden soll. Bei CDU/CSU spürt man ein deutliches Interesse, diese Frage unauffällig zu erledigen. Ein öffentliches Signal „Union stellt Schwule gleich“ will man vermeiden. Die Ernennung von **Norbert Geis** (CSU) zum neuen rechtspolitischen Sprecher der Unionsfraktion läßt für die anstehende Diskussion ohnehin nichts Gutes erwarten. Der treue Parteigänger des Katholischen Büros in Bonn, bereits als bayerischer Hardliner unangenehm aufgefallen, hatte weiland schon heftig gegen die Kommissionsempfehlung geschossen, den § 175 durch eine einheitliche Jugendschutzvorschrift zu ersetzen. Derzeit hält sich Geis noch bedeckt: „Die Gesetzgebungsarbeiten zur Umsetzung dieser Koalitionsvereinbarung haben begonnen. Einzelheiten der gesetzlichen Ausgestaltung über den Vorschlägen des Justizmi-

nisteriums erheblich eingeschränkt. Der SVD hatte um die Jahreswende in Briefen seines Beauftragten **Manfred Bruns** an Rechtspolitiker in Bund und Ländern einen in der Schwulenbewegung kontrovers diskutierten Vorschlag unterbreitet. Der Vorschlag des SVD, der eine weitestgehende Entkriminalisierung von Jugensexualität vorsah, würde bei den Gesetzgebungsverfahren mitberücksichtigt, meinte **Schmid**. „Der Forderung nach einem Antragsdelikt will unser Haus jedoch nicht entsprechen.“ Ob die FDP ihren Justizminister **Kinkel**, der erst nach seiner Berufung Parteimitglied wurde, noch auf die Finger klopfen, ist bis zur Stunde unklar. Zwar hat sie in ihrem Wahlprogramm die „ersatzlose Streichung des § 175 StGB“ gefordert. In der Fraktionspressestelle zeigte man sich jedoch über die FDP-Position in dieser Frage völlig ahnungslos. Auch die zuständige Referentin des Rechts-AK-Vorsitzenden **Derlef Kleiweg** konnte dazu nichts sagen. „Das ist bei uns im Arbeitskreis noch nicht diskutiert worden.“ Hohe Zeit also, um den Damen und Herren in Bonn auf die Sprünge zu helfen.

Schreikampf im Landtag

„Wir in NRW“ lautet der vereinbarte Slogan der regierenden Sozialdemokraten an Rhein und Ruhr. Schwule und Lesben sind damit aber nicht gemeint. Deshalb gelangt es den GRÜNEN im NRW-Landtag immer wieder, die biedereren Genossen schwulenpolitisch aufzumischen.

Jüngstes Beispiel: In den Beratungen zum Landeshaushalt brachte der GRÜNEN-Abgeordnete **Daniel Kreuz** mit einem Antrag auf Einrichtung eines Schwulen- und Lesbenreferats im Sozialministerium den Landtagssaal zum Toben, einen SPD-Kollegen und gestandenen IG-Chemie-Funktionär gar an den Rand eines hysterischen Zusammenbruchs. Das Protokoll vermerkt zwar nur eine milde „Zuruf und lautes Lachen“ des Abgeordneten **Hoyer** (SPD). In Wahrheit handelte es sich aber um einen offensichtlich schockbedingten langanhaltenden Schreikampf. Darauf folgten „Zurufe von allen Parteien“, die das Protokoll – wie immer bei heißen Themen – nicht genau verstehen und festhalten wollte. Erst als Kreuz darauf hinwies, daß das Berliner Vorbild auch unter einem Bürgermeister **Diepgen** weiterbesteht, beruhigten sich die Gemüter. Der Antrag wurde danach dennoch von SPD, CDU und FDP unisono abgelehnt.

Ein weiterer lange schwellender Streit im Düsseldorf Landtag ist die Haltung des Landes zur Hamburger Bundesratsinitiative auf ersatzlose Streichung der §§ 175 und 182 StGB. Dieser Vorstoß war bislang nicht zuletzt an der ablehnenden Haltung der NRW-SPD gescheitert. Ein Antrag der GRÜNEN auf Zustimmung zur Hamburger Initiative und Durchführung einer § 175-Anhörung im Landtag schmort noch in den Ausschüssen.

Der Jugendausschuß hat zumindest letzterem Anliegen bereits vor einiger Zeit zugestimmt. Seit aber die Bonner Koalitionsvereinbarung in Düsseldorf bekannt wurde, ging die Mehrheitsfraktion auf Tauschstation. Um eine intensive Befassung im Landtag abzubürsten, holte man sich schon „sachkundige“ Schützenhilfe „von außen“. Die **Aktion Jugendschutz** (AJS) in NRW hat sich zu einer hochprofiligen Stellungnahme aufgegriffen. Ihr Vorsitzender, der SPD-MdL **Jürgen Jentsch**, spricht sich darin für eine Vorschrift aus, „die männliche und weibliche Jugendliche unter 16 Jahren vor sexueller Verführung schützt“. In gleicher Sache hat sich auch der Schwulenverband in Deutschland (SVD) an den Landtag gewandt, worin auf 10 Seiten die Jugendschützer-Argumentation zerflückt wird: „Das Strafrecht nur ultima ratio der Politik sein darf, müßte es für die Ausweitung der Strafbarkeit schwerwiegendere Gründe als die Propagierung eines konservativen Menschenbildes geben“, heißt es darin.

Bleibt zu hoffen, daß DIE GRÜNEN noch von anderen Organisationen, wie Jugendverbänden und sexualwissenschaftlichen Gesellschaften, ausreichende Unterstützung erhalten. Denn nur wenn NRW der Hamburger Initiative zustimmt, gibt es eine kleine Chance, daß der § 175 ersatzlos gestrichen wird. v.b.

THE BRITISH CONSUL
Hornwälder Weg 8 - 2000 Hamburg 13

Important Information for Travelling in the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

The British Consulate in Hamburg would like to take this opportunity of drawing your attention to a few legal paragraphs enacted from the British Government to protect the general public, the morality and the purity of the British people.

A series of clauses were enacted to immobilize the spreading of homosexuality. In order to prevent possible misunderstandings we would like to draw attention of male visitors to these clauses. Under „Clause 25“ of the „PT Criminal Justice Bill“ the following behaviour should be avoided at all costs:

- To make contact with unknown men on the street.
- This applies especially when contact is made through a very friendly facial expression and even when this leads to the exchange of addresses or telephone numbers. (Of course police in uniform are exempted)
- Winking amongst men in public.
- Should this involve business friends we recommend (also in these instances) special discretion.
- Conversations amongst men in public.
- When possible conversations shouldn't be held on the street, but instead exclusively in private rooms.
- Mutual physical contact amongst men in public.

This applies also to intensive handshaking as well as a greeting embrace. Should you be travelling under a limited budget, we strongly dissuade economizing by sharing a room with another man in a hotel or a guesthouse. This is only permitted when you can prove that the party involved is a close relative. Otherwise the landlord could be prosecuted for „Procuring“.

We are convinced, that you have understanding of perhaps possible trouble, especially as we are able to announce, that we have taken the right way and are already successful in protection the general public. We wish you a pleasant stay in Great Britain!

Any further inquiry may be directed at the British Consulate in Hamburg (Telephone 040 / 44 60 71) or at any police station in Great Britain.

Photo: Photo: Axel Thomsen 1978, „Hamburger Abendblatt“; Peter Frickmann 1988, Hamburg 18

Flugblatt des Plenums „Stop Clause 25“

Verbrechensbekämpfung sicherzustellen, (dabei) geht es um den besseren Schutz der Gemeinschaft, und hierbei insbesondere von Kindern, vor Gewalt- und Sexualverbrechen.“ Eine Diskriminierung von Homosexuellen stellte der Vertreter des Konsulats in Abrede. Schließlich seien Homosexuelle nicht ausdrücklich benannt und deren Vergehen sollten auch nicht schärfer bestraft werden, als die von Heterosexuellen.

Weshalb nun aber auch - zumindest drei - „Vergehen“ in „Clause 25“ enthalten sind, die ausschließlich einvernehmliche homosexuelle Handlungen betreffen, dazu bleibt

Hinweis:
Das „Plenum Stop Clause 25“ veranstaltet am 7. Mai um 19.00 Uhr einen Info-Abend im **Pferdestall** am Allen-deplatz, Hamburg.

Klaus Lucas

magnus 5/94

L'ÉVÉNEMENT DU JEUDI — 28 MARS AU 3 AVRIL 1991

Des centaines d'enfants agressés sexuellement, cinquante membres du clergé, dont un évêque, au banc des accusés, un archevêque déchu, une figure religieuse historique prise en flagrant délit de correspondance érotique : l'Église canadienne paie-t-elle le prix du célibat ?

De notre correspondant

Orphelinat du Mont-Cashel, dans la capitale de Terre-Neuve, s'enorgueillissait d'une superbe réputation. Il y a quinze ans, au moment de financer la rénovation du bel édifice rouge et crème, né avec le siècle, le gouvernement soulignait « la grande humanité des frères de l'endroit » après de qui la centaine de pauvres orphelins de la ville trouvaient « à la fois des pères et des amis ».

Il aurait fallu ajouter : des satyres, des diables, des brutes. Car une trentaine de victimes sont venues décrire devant une commission d'enquête l'atmosphère carcérale de l'orphelinat, les agressions et les cruautés, petites et grandes, perpétrées depuis quelques décennies par plusieurs membres de l'ordre catholique des Christian Brothers (Frères chrétiens).

Des hommes aujourd'hui dans la quarantaine ont confié au micro des histoires de torture et de sodomie. Avec des voix brisées et à travers les sanglots, les récits morbides ont succédé aux histoires d'horreur, enfin dites après de décennies de refoulement, de peur et de honte. Orphelins sans recours, paralysés par leur jeunesse et par le double pouvoir — séculier et religieux — de leurs bourreaux, quelques victimes avaient tout de même tenté de briser le mur du silence, d'alerter des voisins, des passants, des fonctionnaires.

Le cauchemar, alors, passe de la société religieuse à la société civile. Car, au fil des ans, des preuves irréfutables de torture, de voies de fait et d'agressions sexuelles avaient été accumulées sur les bureaux de 37 travailleurs sociaux, policiers ou enquêteurs du ministère de la Justice. En vain. Plusieurs fois, des plaintes avaient été transmises à l'évêché, au bureau du ministre. Toujours, les enquêtes avaient été étouffées.

« Nous avons été ignorés, abandonnés, trompés, frustrés, brutalisés, sodomisés, torturés et traités avec moins de respect que des chiens », affirme Steve Earle, la première victime à avoir fait éclater publiquement l'affaire, dans une émission de radio locale : entré à l'orphelinat à l'âge de 6 ans, il se faisait « coincer » par un frère dans un cabioli quelques heures après son admission. Plus vieux, Earle s'était mis à agresser à son tour les orphelins plus jeunes.

« Nous sommes une Église pécheresse ».

Il a admis l'archevêque de Terre-Neuve, Mgr Alphonsus Penney, accusé d'avoir longtemps ignoré les appels à l'aide des victimes. L'archevêque a remis sa démission à Jean-Paul II, et a été remplacé le mois dernier. A Terre-Neuve, où un tiers de la population est de souche irlandaise et catholique, le nombre de fidèles présents aux services religieux a chuté.

L'affaire du Mont-Cashel a provoqué de nouvelles enquêtes, ailleurs au Canada. D'autres scandales pointant, d'autres victimes brisent le silence. En Ontario, une enquête a été ouverte sur deux établissements des Brothers of the Christian Schools (les Frères des écoles chrétiennes). En février, 69 inculpations pour voies de fait, 59 pour attouchements sexuels, 14 pour sodomie, ont été décrétées contre 19 membres de l'ordre religieux. Ces délits ont eu lieu entre 1941 et 1971.

Là, les enfants étaient battus, parfois à coups de poing ou de pied, pour des offenses mineures, et enfermés dans des pièces obscures pour de longues périodes

durant lesquelles ils étaient nourris de pain sec. Certains étaient forcés de courir jusqu'à tomber d'épuisement, d'autres étaient rasés, menottés ou contraints de porter des poids.

Une mère qui a vu son fils saigner après une agression de sodomie en 1960 affirme que sa vie en fut brisée. « On lui avait toujours dit d'être un bon garçon et d'écouter les frères, qu'ils étaient là pour l'aider », soupire-t-elle.

Une des 200 victimes interrogées par la police dans l'affaire Richard McCann affirme être encore hantée par la vision dont elle fut témoin. « Je revois le frère croix autour du cou et sa robe qui tournait, alors qu'il frappait un enfant avec sa botte. » McCann a tenté de fuir la maison de redressement lorsqu'il avait 13 ans, mais il fut rattrapé, frappé au visage et à l'estomac, jeté dans une cellule pour deux semaines.

D'autres enquêtes ont été ouvertes sur des agressions sexuelles que de jeunes Indiens auraient subies dans des écoles catholiques mais aussi protestantes au Manitoba et de Saskatchewan.

La dépravation sexuelle des membres du clergé canadien n'est malheureusement pas limitée à quelque troublante dynastie de groupe, cas d'espèce observables dans les murs d'institutions déréglées. Un nombre de prêtres, ayant agi en solitaire, passent aujourd'hui plus de temps en prison qu'à l'autel. Depuis 1980, plus de 100 policiers canadiens ont ainsi interrogé

des prêtres catholiques — au total, trois sur le territoire — pour attouchements ou agressions sexuels divers. Une quinzaine sont déjà derrière les barreaux. Certains prêtres ont raconté leurs victimes en offrant de se marier ou de l'alcool, ou en affirmant aux victimes naïfs que l'acte sexuel faisait partie du rite religieux ou d'une thérapie.

Dans plusieurs de ces cas, comme au Mont-Cashel à Terre-Neuve, les autorités religieuses étaient informées de ces écarts de conduite. Presque à chaque fois, le supérieur réglait le problème en mutant tout simplement le coupable dans une autre paroisse, où le même manège recommençait. Parfois, les parents des victimes étaient intimidés, accusés de calomnie religieuse. En dernier recours, on achetait le silence. (Aux États-Unis, on estime à 90 millions de dollars les sommes versées ces dernières années par l'Église catholique aux victimes d'agression.)

Le parcours le plus tristement spectaculaire est celui de Luke Meunier, un prêtre arrêté dans sa cellule en Floride l'an dernier, en attendant de son procès. Selon la police canadienne, ses victimes se comptent « par milliers », dont un jeune de Saskatchewan qui adressait sa lettre de suicide en 1962, trente ans après avoir été agressé par le prêtre.

ITINÉRAIRE D'UN DRÔLE DE PRÊTRE

Dès son premier poste, en Ontario en 1951, Meunier s'intéresse aux enfants de son pays, les obligeant notamment à se masturber dans l'Église dont il avait verrouillé les portes. Il fait même dans une paroisse de Saskatchewan, où les parents d'une fillette en viennent à l'évêque. Meunier est relevé de ses fonctions — non sans que les autorités religieuses aient en son honneur une soirée d'adieu. En 1962, le prêtre part en tournée au Concile Vatican II à Rome, en revêtant le faux titre « d'observateur spécial », et donne des conférences tout en poursuivi-

ant, chemin faisant, sa chasse aux petits garçons. En 1967, il reprend une cure, en Colombie-Britannique, et recommence son itinéraire.

Un père, averti de ses activités, en informe un policier qui force l'évêché à intervenir (le prêtre alors envoyé par l'évêché afin d'enquêter, John Monaghan, est actuellement l'ouverture de son procès pour agression sur des jeunes gens). Relevé de toute fonction ecclésiastique, Meunier devient en quelque sorte journaliste dans le Grand Nord canadien, où son itinéraire est parsemé d'agressions sur des enfants. Il travaille ensuite dans une paroisse en Arizona où il est arrêté en 1972, mais relâché grâce à une transaction avec l'Église et les parents d'une victime.

Deux ans plus tard, dans une autre paroisse d'Arizona, il est accusé d'attentat à la pudeur sur six enfants, et purge une peine de deux ans de prison, qui met fin, semble-t-il, à ses activités. Il est à la retraite en Floride lorsque son passé le rattrape en 1989.

Plus haut dans la hiérarchie, on trouve en Colombie-Britannique le cas de l'évêque Hubert Patrick O'Connor, qui est aussi sous le coup de six accusations d'agression et d'abus sexuels sur des mineurs, il y a vingt-cinq ans, quand O'Connor dirigeait une école paroissiale au nord de Vancouver.

Au Québec, du moins pour l'instant, un seul membre du clergé a fait l'objet d'une accusation, mais les autorités religieuses de la province signalent que trois cas ont été dénoncés à la police depuis 1979. Les ouailles ont cependant été quelque peu secourues par la publication, l'an dernier dans le magazine à grand tirage *l'Actualité*, d'extraits de la correspondance d'une des figures les plus vénérées du catholicisme local, le frère Marie-Victorin.

L'ÉTERNELLE QUESTION DU CÉLIBAT

Célèbre botaniste, figure de proue du monde scientifique québécois de l'entre-deux-guerres et esprit résolument moderne, Marie-Victorin, décédé en 1944, échangeait avec une assistante des écrits d'une franchise où se mêlent l'érotisme et l'expérimentation scientifique. Le frère décrit ses visites chez des prostituées, dont il examine le vagin à la loupe pour observer l'érection du clitoris ou le gonflement des lèvres. Il demande à sa correspondante de se masturber, pour lui décrire la chose. Puis il lui raconte avec force détails la fellation dont, presque par hasard dans une chambre d'hôtel, il fut gratifié par une étrangère.

L'ensemble de ces affaires pose plus largement la question du célibat des prêtres et de l'imparfaite autorépression des pulsions sexuelles. Un rapport de l'Église de Terre-Neuve remis à l'automne affirme que le tiers du clergé catholique nord-américain est homosexuel et recommande que le Conseil des évêques du Canada « examine pleinement, directement, honnêtement et sans réserve » les problèmes causés par le célibat forcé des prêtres. Ce à quoi plusieurs religieux catholiques canadiens rétorquent qu'aux États-Unis les deux tiers des délinquants sexuels parmi les officiants chrétiens sont des protestants mariés. Autre statistique stupéfiante : le taux de divorce chez les ministres méthodistes américains est le double de celui de la population en général.

NEUTRALISER LA LIBIDO

Une étude réalisée pour un diocèse québécois par un père professeur de morale sexuelle André Guindon concluait cependant à la pauvreté de la vie affective des prêtres, qui sont souvent (un sur dix, selon l'enquête) dépourvus de toute relation amicale intime. « Je me demande, dit le père Guindon, si nous n'avons pas créé une situation idéale de pédophilie ! » Même

si chacun sait que Jean-Paul II n'est pas prêt de changer d'avis sur le célibat, certains regardent avec envie l'Église brésilienne qui tolère sans broncher les relations de couple de ses prêtres. Repentants pour cette avalanche de péchés mortels, les évêques canadiens ont juré de rapporter dorénavant aux autorités civiles toute plainte reçue et de ne jamais plus renvoyer dans une paroisse un prêtre condamné pour agression. Celui-ci devra se contenter d'un travail de bureau ou veiller sur les âmes des personnes âgées.

Un centre de convalescence pour religieux, au nord de Toronto, qui accueillait des prêtres et des sœurs en proie à l'alcoolisme et à la dépression ou, plus simplement, au doute, reçoit maintenant des patients qui présentent des problèmes de comportement sexuel. Entre autres traitements, on leur offre des conseils spirituels, psychiatriques, des massages, des médicaments qui réduisent la libido, et la « bio-énergie », une thérapie qui utilise

l'exercice physique. A Terre-Neuve, la commission d'enquête du clergé n'a pas fait de détails : elle a recommandé à tous les prêtres de l'archidiocèse, sans exception, de prendre un congé sans solde de six mois pour réexaminer leur foi et leurs pratiques. C'est la pénitence minimale pour une Église pécheresse.

Jean-François LISFÉ

EXCLUSES VOOR
MET ONTBREKEN
VAN NOGAL WAT
LETTERS...

Als jongetje had
Boudewijn Büch een panisch
verlangen naar geluk.
Maar na zijn tiende
deden somberheid
en gekte hun intrede.
Voor het eerst na 25 jaar
bezoekt de schrijver
Meijndel bij Wassenaar,
de enige plaats ter wereld
waar hij ooit gelukkig was.
Een gesprek over zijn werk,
de dood, roem, dodo's
en pinguïns en de
gecompliceerde liefde
voor zijn vader.

thuis: weggevoerd! Ik kan het Natural History Museum in Londen nog net voor sluitings-tijd halen en dan de volgende ochtend naar die en die boekhandels.'

Kritiek grijpt hem veel meer aan dan hij altijd heeft willen toegeven. Beledigend en kwetsend vindt hij het. Alsof hij weer in de schoolbanken zit. 'Ik denk wel eens: zullen we eindelijk eens een jaartje aardig doen tegen Büch. Maar ik kan toch moeilijk een actiegroep voor mijzelf oprichten.'

Ogen met wallen in een bleek gezicht. Hardnekkige hoestbuien. De schrijver maakt in zijn valse spijkerbroek en sweatshirt van Cool Cat een verloren indruk in de immense Empire-bibliotheek van zijn Amsterdamse

pedofiele gevoelens voor een twaalfjarige jongen. 'Het begin van mijn carrière als schrijver viel samen met het einde van die als minnaar. Mijn debuut was mijn doodvonnis.'

'Natuurlijk kom ik vaak genoeg in landen waar ik mij in ruil voor een fiets suf zou kunnen neuken op de mooiste jongetjes. Maar ik zou mij een oude smeerpipij voelen.' Onlangs heeft hij alle boeken over pedofilie — 'de handbibliotheek van mijn grote verdriet' — de deur uitgedaan. Hij kon niet langer tegen zijn eigen begrafenis aankijken. Zijn boeken maken — ook al spreken ze elkaar met regelmaat tegen — een sterk autobiografische indruk. De jeugd van de hoofd-

mythe gecreëerd, waarin *Wahrheit* en *Dichtung* onontwarbaar vervlochten zijn. Soms weet hij zelf niet waar de grens ligt. Zo wordt in de roman *De kleine blonde dood* (1985) beschreven hoe de hoofdpersoon — Boudewijn Büch — zijn zesjarige zoontje Micky aan een ongeneeslijke ziekte verliest. Eén van de motto's van het boek is ontleend aan Willem de Mérode:

Ik ben geen vader, en ik heb geen zoon.

Niets dan een sage is zijn zacht bestaan.

Bijna aan het eind schrijft Büch over Micky: 'De literatuur zat in bed tussen ons in stukjes in gaatjes te drukken waar ze helemaal niet hoorden.'

Op mijn vraag waarom hij in interviews suggereert dat hij een zoontje heeft gehad, vervalt hij in een diep zwijgen. Nerveus steekt hij een nieuwe sigaret op. 'Je vraagt toch ook niet of Hamlet bestaan heeft? De vraag wat er van mijn boeken waar is en wat verzonnen, vind ik hoogst onliterair. Per definitie is er niets van waar. Daarom staat er ook r-o-m-a-n boven.'

Later erkent hij dat *De kleine blonde dood* vooral gaat over de dood van de intimiteit. Over het afscheid van zijn eigen seksualiteit. 'Dat besluit heb ik nooit betreurd. Ik heb geen zin in de gevangenis te belanden.'

Juist om vragen naar het waarheidsgehalte te vermijden, wil hij *De pijn* niet publiceren. Het is een roman over leed als constante factor in het leven. Nadat uitlekte dat Büch in het Antoni van Leeuwenhoekziekenhuis al jaren wordt behandeld voor een niet dodelijke vorm van keelkanker, besloot hij de roman te herschrijven in de eerste persoon. 'Maar ik voel er nu niets meer voor opnieuw in de pers te worden afgemaakt.'

MILJOENEN

Het verbaast hem nog steeds dat zijn boeken ondanks de slechte recensies zo goed verkopen. Alleen zijn studie *Bibliotheken* werd goed ontvangen, maar dat is nu juist zijn minst verkochte boek. 'Kritiek heeft dus geen invloed. Zolang mijn hoofd maar op de buis te zien is, lopen mijn boeken als een tiet.'

Van zijn romans gaan gemiddeld honderdduizend exemplaren over de toonbank. *De kleine blonde dood* is zelfs de tweehonderdduizend al gepasseerd. Zijn jaaromzet voor De Arbeiderspers schat hij op drie miljoen gulden.

Maar het meeste geld verdient hij met zijn reclame- en tv-werk. Voor een lezing krijgt hij al snel drieduizend gulden en ook zijn journalistieke arbeid levert een aardig

B O U D E W I J N B Ü C H

'Langzamerhand drijf ik weg van de literatuur'

GERLOF LEISTRA

En opgejaagd dier, verwikkeld in een strijd op leven en dood. Zo voelt hij zich. Vijftien jaar overwegend inktzwarte recensies en een gedwongen bestaan als Bekende Nederlander, hebben Boudewijn Büch gesloopt. Hij is aan het eind van zijn krachten, zegt hij. Dit is geen leven.

Buiten zinnen kan hij raken van wildvreemde mensen die hem op straat aanspreken. 'Ze zien in mij een huisvriend, terwijl ik juist buitengewoon gesloten ben. De mensen beseffen niet dat literatuur grotendeels fictie is en televisie toneel.'

Het liefst zou hij ons land voorgoed verlaten. Soms is hij twee keer op één dag op Schiphol. Van één kritische opmerking in *NRC Handelsblad* of *Vrij Nederland* kan hij gek worden. 'Dan denk ik, ook al ben ik net

grachtenpand. Op gelaten toon vertelt hij waarom zijn laatste roman, *De pijn*, niet zal verschijnen. Hij heeft geen zin meer in recensies die hem tot de grond toe afbreken. Waarom krijgt zijn leven stevast meer aandacht dan zijn werk?

Om dezelfde reden is hij al eerder met het publiceren van poëzie gestopt. 'Het recenserende geteisem heeft mij de lier in de wilgen doen hangen. Ik schrijf nog wel gedichten, maar publiceer ze uitsluitend in bibliofiele uitgaven met een oplage van hooguit elf exemplaren.'

Tweeënveertig jaar is hij nu en zijn oeuvre omvat romans, novellen, gedichten en essaybundels, columns en reportages over onder meer Goethe, popmuziek, begraafplaatsen, bibliotheken en de relatie tussen literatuur en druggebruik.

Boudewijn Maria Ignatius Büch debuteerde in 1976 met de dichtbundel *Nogal droevige liedjes voor de kleine Gijs*, over zijn

figuur wordt gedomineerd door een vader met een oorlogstrauma. Op tienjarige leeftijd moet het knaapje naar een psychiatrische inrichting in Brabant. Na een jaar wordt hij ontslagen, maar zijn leven staat voortaan in het teken van melancholie, dood en verval.

De dood is een repeterend thema in zijn werk. Hij denkt er dagelijks aan. 'Ik ben te oud geworden om mijzelf van kant te maken, maar met dit vooruitzicht had ik op mijn twintigste geen seconde getwijfeld.'

Hij zegt te lijden aan klassieke melancholie. 'Na dat jaar in Brabant heb ik eenentwintig jaar bij psychiaters gelopen en allerlei medicijnen geslikt. Tot mijn tweeëndertigste had ik nog hoop. Daarna ben ik overal mee gestopt. Alleen met hard werken kun je aan deze ellendige wereld ontsnappen. Maar ik ben niet gek.'

Zijn romans zijn hijgerig geschreven, bij vlagen ontroerend, en zitten vol onderlinge verwijzingen. Büch heeft rond zichzelf een

'Het recenserende geteisem heeft mij de lier in de wilgen doen hangen'

zakcentje op. Al zijn geld steekt hij in zijn bibliotheek, die miljoenen waard moet zijn. Hij kent het gerucht dat hij een complete staf van medewerkers tot zijn beschikking zou hebben. Nu schuift hij naar de punt van het blauw damasten bankje. 'Kijk, ik heb een heleboel mensen om mij heen die dingen voor mij doen. Een chauffeur bijvoorbeeld, omdat ik zelf geen rijbewijs heb. Die jongen treedt meteen op als body-guard. Harry de Winter van ID TV is mijn agent en manager. Zijn kantoor beheert mijn agenda. Ik heb een huisman die timmert, stoft en boent en vreemde mensen van de deur houdt. En dan zijn er nog wat mensen die ik voor losse klussen inhuur. Een student die ik naar allerlei bibliotheken stuur.'

Het schrijfwerk doet hij allemaal zelf, verzekert hij. 'Ik heb geen *nègres* in dienst, maar beschik nu eenmaal over een arbeidsmoraal van voor de oorlog en werk snel.' Zijn uitgever moet hem zelfs afremmen. Hij schrijft voor bijna alle dagbladen en tijdschriften — twintig per week —, noodgedwongen wijkt hij uit naar bladen als *De Medicus en Computerwereld* en schrijft hij jubileumgeschenken voor bibliotheken: hij kan toch niet met 59 boeken per jaar aankomen!

Toch voegt hij alleen in 1991 weer minstens tien titels aan zijn oeuvre toe. *Rock'n'roll* — een persoonlijke geschiedschrijving van dertig jaar luisteren, 'een litanie over dood en verval' — en de reisnovelle *Tikania* liggen al in de winkel. Binnenkort verschijnt een uitgebreide herdruk van *Eilanden* (1981) — een boek over gestorven gemeenschappen, verloren werelden en uitgebrande culturen — en twee vervolgdelen zijn persklaar. Verder komt er een boekje over de vraag wat de zuidelijkste openbare bibliotheek ter wereld is en werkt hij met de illustratrice Pauline Drost aan een tweede kinderboek — *Didinus Dodo* — en aan een onzincompendium.

Hij zegt twintig uur per dag te werken. Alleen op die manier komt hij voor zijn zestigste in het bezit van een bibliotheek met alle lievelingsboeken in eerste druk. Zijn Goethe-bibliotheek beslaat ruim honderd strekkende meter en ook zijn verzameling historische reisboeken is vrijwel compleet.

DODO'S

Al jaren reist Büch de hele wereld rond. Voor de VARA-televisie heeft hij net een serie gemaakt over eilanden in de Indische Oceaan. De reeks begint op 25 mei met een programma over Paaseiland. Later volgen onder

meer Christmas Island, Rodriguez en Cocos Island.

Toch beschouwt hij zichzelf, anders dan zijn vriend de Engelse schrijver Redmond O'Hanlon, niet als reiziger. 'Ik zit een beetje in een vliegtuig en sjok met een cameraploeg en zestien colli bagage van het Hilton naar het Marriott. Redmond zou een eiland zonder hotels fantasieus vinden, maar ik lijd daaronder. Geen televisie! Geen airconditioning! Als er geen bibliotheek of boekhandel is, ga ik maar postzegels kopen. Of schelpen zoeken. Mijn verzamelzucht beperkte zich vroeger tot zeldzame boeken. Nu zijn het ook al botten en allerlei soorten gesteente.'

Van de literatuur drijft hij langzamerhand weg, zegt hij. Tienduizenden Nederlandse romans heeft hij reeds verkocht en zijn literair archief komt deze zomer op de veiling. Maar ook als schrijver heeft hij de buik vol. Hij zou graag een boek willen schrijven over het Museo de la Plata in Argentinië, één van zijn favoriete natuurhistorische musea. Of een studie over zijn nieuwe liefde: de reeds in de zeventiende eeuw uitgestorven dodo, een vogel ter grootte van een fors uitgevallen kalkoen.

Hij springt op en gaat mij voor naar de in het verlengde van de bibliotheek gelegen museumkamer. Bijna achteloos toont hij een negentiende-eeuws haardscherf met zeldzame vlinders. Tussen de vitrines met stenen en schelpen bevindt zich op een soort altaar het pronkstuk van zijn verzameling: een heus dijbeenbot van een dodo.

Van de dodo zegt hij inmiddels alles te weten. Er is geen publikatie die hij niet heeft gelezen en alle dodo-geleerden ter wereld heeft hij geïnterviewd. 'Het frustrerende is dat ik nu meer weet dan al die deskundigen

bij elkaar. Hetzelfde geldt voor de pinguïn. Ik begrijp al die mensen niet die hun leven laten vernietigen door een proefschrift. Met een beetje aanbeuken schrijf ik op dat niveau drie proefschriften per jaar.'

De universiteit is in zijn ogen een instelling voor debielen geworden. Hij wil het niet graag hardop zeggen, maar hij is zo langzamerhand de grootste geograaf van Nederland. Neem al die Columbuskeners die hij voor de camera sleepte! Operettefiguren waren het. Regelrechte gekken. 'Ik weet niet veel, maar kan heel goed opzoeken. In de tempel hier om mij heen staat alles wat ik nodig heb.'

ROOD FIETSJE

Boven een escalope de veau praten we een week later verder over zijn traumatische jeugd. Hij groeide op in een gezin met zes jongens, maar mocht jarenlang niet met de anderen eten. Dan zou hij alleen maar in de lampen hangen of in de gordijnen klimmen. De terreur van zijn vader werkte hem op de zenuwen.

Diabolisch noemt hij de pedofiele relatie met zijn vader. Het ene moment werd hij bont en blauw geslagen, vlak daarop lagen ze liefkozend in de duinen van Meijndel. In zijn herinnering heeft dat stukje Wassenaar Ruysdael-achtige proporties aangenomen. Klaterende watervallen. Vlinders in overvloed. Bemoste heuvels. Vijfenwintig jaar is hij er niet meer geweest, bang dat die illusie verstoord zou worden. We spreken af er samen heen te gaan.

Een zonovergoten middag. In de auto naar Wassenaar kwebbelt Büch honderduit. Wanneer we Meijndel naderen, wordt zijn blik die van een roofvogel. Feilloos registreert hij alle veranderingen: de verdwenen ja-knikkers, de nieuwe verkeersborden en fietspaden, de parkeerplaats, de omgehakte bomen. Maar de klinkerweg door de duinen ligt er nog!

We beklimmen een door naald- en loofbomen omgeven heuvel. Juist die gemengde vegetatie maakt Meijndel uniek, doceert Büch. De overgang van duinen naar geestgrond. Zwijgend kijkt hij om zich heen. Herinneringen komen in flarden boven drijven. Hoe hij hier als jongetje op zijn rode fietsje met witte spatborden elke middag heen reed. In zijn legertasje een verrekijker, een Prisma-pocket over de flora en een aantekenboekje. Hoe hij hier met zijn vader vlinders ving: de familie Prikkebeen werden ze genoemd. Hoe hij op deze plaats van het stotteren afkwam door jarenlang zijn oefeningen tegen de

wind in te schreeuwen: 'Kkkeizer Kkkarel kkkookt kkkonijnen.'

Hij gaat zitten in het gras, als een jongetje. 'Deze plaats was altijd vrij van de dood. Alleen hier vond ik troost en durfde ik hardop te praten. Al heel jong had ik een panisch verlangen naar geluk. Dat vond ik in Meijndel.'

We wandelen verder naar het strand. Overal ziet hij nu zijn vader opduiken. Hij herinnert zich de urenlange fietstochten. De stampende hitte. De zee en de duinen. De broeierige sfeer. 'Ik zou mijn vader moeten haten om alles wat hij ons heeft aangedaan. Maar hij is tegelijkertijd de enige die ooit van mij heeft gehouden. Het verwarrende is dat ik zijn leven ben gaan kopiëren. Ik ben een

eredienst voor mijn vader geworden. Mijn werk is één groot monument voor hem.'

Op de terugweg passeren we de heuvel weer. Büch blijft staan. De vermoeidheid is van zijn gezicht verdwenen. 'Ik ben overal geweest. Op de meest exotische eilanden. De zuidpool. In Patagonië. Maar nergens kreeg ik het gevoel dat ik hier ooit had. Mijn leven is één grote zoektocht naar Meijndel.' ■

Bovenstaande tekst is niet geautoriseerd door de geïnterviewde. De heer Büch is van mening dat hij onvoldoende inzagetijd gekregen heeft.

(Redactie)

VK/TR/PAR
13-5 Oproepen (personen)

FINKENSIEPER: na ZETTEN vocht ik lang, zo vreselijk lang, om te durven verwerven wat ik vond. Het geketende kind los latend om mezelf, mijn moederschap in vrijheid, en de zielsberoering met beide armen te kunnen omhelzen. CEL! De omhelzing bieef, het verworvens verdween. Jouw langdurige vrijheid werd mijn gevangenschap. Ik voel opnieuw de leegte van jouw isoleercel. Niet tot verwoorden in staat. Daar waar de echo van een schreeuw weerkatst in de ziel. Ommuurde pijn.

FINKENSIEPER: 1974, het 15-jarige, roodharige meisje werd. 1991 zwarte toga's, wordt nu ook het recht.....?

FINKENSIEPER de doofpot wordt je noodlot. De verrekening wordt jou verzekering in de bak. Hak Hak. Lin.

FINKENSIEPER, je macht is verloren, de slachtoffers zal je horen de strijd is geboren. Mieke.

FINKENSIEPER, morgen.... het einde van onze zorgen? Marian.

Gyas obligaties: uitgeloot eindcijfer 7.

Het eind oordeel is aan de geschiedenis. Annie Bijnoord, je hebt deze strijd allang gewonnen! R.

H.T.O. FINKENSIEPER: je hebt geen advocaatje nodig, maar een kopstoot. Huib Winkel.

Jan Heemskerk uit Zoetermeer schrijft eens naar Elly uit Aikmaar van een paar jaar geleden. Br. o. nr. 100-13849 v.d. blad.

Ons respect voor alle vrouwen die strijden voor hun recht in de zaak Finkensieper. Wij denken aan jullie.

MEIDENWEGLOOPHUIS
AMSTERDAM

2011 station Emmen 00.00 uur Jelle Jail.

THEO FINKENSIEPER gaat zich morgen weer voor schut ZETTEN. Daniella.

F. in het nauw, maakt rare spong(en). Peter en Nel.

FINKENSIEPER eens komt je dag dat je naar Scheveningen mag. Christa.

FINKENSIEPER
Bedankt voor wat je die mensen hebt aangedaan. Noot heeft ZETTEN mogen bestaan. Jij bent een slecht mens, maar ook het recht kent zijn grens. J.C.F.

FINKENSIEPER, blijf met je van vrouwen. De PR.

FINKENSIEPER, Betty H! Je hoeft niet te praten, maar vloek, schreeuw, doe iets. Jij bent ook een slachtoffer en bang. Dat hoeft niet en je staat niet meer alleen. Ukje.

FINKENSIEPER
voor al uw wasknijpers groot of klein moet u straks bij Finkie zijn. L. Lots, Zwolle.

FINKENSIEPER: Witte Boorden worden ook vuil. En na veel wassen te nauw sluitend!

FINKENSIEPER: cas...satie morgen Den Haag om 12 uur.

FINKENSIEPER: een groene nul-zes deur zonder raam geeft meer lucht dan een verstikkende ISOLEERCCEL!

FINKENSIEPER: Landelijk Steunpunt Zetten BLIJFT op DREEF! De beerput is los!

Finkensieper: Klasse Justitie! Na 20 jaar de laatste fase!

FINKENSIEPER: houthakkers hakken meer dan hout alleen!

FINKENSIEPER, wie het laatst lacht lacht het best... WIJ!

FINKENSIEPER: ik BLIJF je aanklagen voor sex-misbruik!

Finkensieper-advertenties worden voortaan gekuist

Van onze verslaggever VK |
AMSTERDAM — De wegens seksueel misbruik veroordeelde psychiater Th. Finkensieper kan volgens Perscombinatie, uitgever van de Volkskrant, Trouw en Het Parool, geen geheel verbod eisen van advertenties waarin persoonlijke gegevens van hem voorkomen. Finkensieper is, aldus directeur C. Smaling van Perscombinatie, door eigen toedoen een publieke figuur geworden, waardoor hij meer te duiden heeft.

Perscombinatie is wel bereid „evident grievende uitlatingen” zoveel mogelijk te weren. Dat staat in een brief aan de psychiater. Finkensieper had een publicatieverbod geeist van de zogenoemde Mini-advertenties, waarin volgens hem een hetze wordt gevoerd. De advertenties bevatten onder meer zijn adres en vakantiebestemmingen.

Perscombinatie zal dergelijke advertenties niet meer accepteren. Ook onjuiste of onvoldoende gestaafde mededelingen worden geschrapt. De stroom advertenties is de laatste weken overigens vrijwel opgedroogd.

Perscombinatie weert grievende advertenties tegen Finkensieper TR

Van een onzer verslaggevers |
AMSTERDAM — Perscombinatie, uitgeefster van Trouw, Het Parool en de Volkskrant, zal zich inspannen mini-advertenties met 'evident grievende uitlatingen' jegens de wegens seksueel misbruik veroordeelde psychiater Finkensieper te weren. De voorzitter van de hoofddirectie, mr. C. Smaling, schrijft dit in een brief aan Finkensieper. Deze had erover geklaagd dat er via de advertenties campagne tegen hem werd gevoerd.

Volgens Smaling is een algemeen verbod van de advertenties organisatorisch niet mogelijk. Hij wijst er verder op dat de psychiater meer dan eens zelf de publiciteit zocht.

Woordvoerster 3/5
Steunpunt Zetten trekt zich terug

DEN HAAG — Annie Bijnoord, woordvoerster van het Landelijk Steunpunt Zetten, heeft om persoonlijke redenen besloten zich terug te trekken als woordvoerster waar het de affaire-Finkensieper betreft.

„Ik kan nu in alle oprechtheid mededelen dat de belangrijkste reden om mij publiekelijk uit de zaak Finkensieper terug te trekken is dat ik aan mijn eigen emotionele grens zit waar het mijn incasseringsvermogen betreft en derhalve niet meer als woordvoerster kan en wens te functioneren”, zegt Bijnoord in een verklaring.

Het Landelijk Steunpunt Zetten, de organisatie tegen machtsmisbruik binnen de hulpverlening die is opgericht naar aanleiding van de zaak Finkensieper, zal blijven bestaan, aldus de verklaring. Zover mogelijk zal Bijnoord het steunpunt wel persoonlijk blijven ondersteunen.

Bijnoord noemt in haar verklaring onder meer 'de bizarre rechtsongelijkheid tussen daders en slachtoffers van een misdrijf binnen ons schromelijk tekortschietende rechtssysteem'.

Ze laat weten dat ze zich weer persoonlijk wenst te kunnen uitlaten zonder daarbij 'gedwongen te zijn elk woord op een goudschaaltje af te moeten wegen. Dat betekende voor mij dat ik gedurende ruim 2,5 jaar mijn eigen emoties heb moeten onderdrukken om Finkensieper en verdediging niet in de kaart te spelen'.

Het steunpunt nam nog onlangs afstand van affiches die in Nijmegen (de woonplaats van de ex-psychiater) hingen. Daarop werd opgeroepen tot castratie van de tot zes jaar veroordeelde Finkensieper. Het steunpunt Zetten schreef die actie toe aan sympathisanten en niet aan slachtoffers van de ex-psychiater.

Ook hof verbiedt Finkensieper elk VK medisch handelen 2

Van onze verslaggever
DEN BOSCH — Ook het gerechtshof in Den Bosch vindt dat de psychiater H. Finkensieper zijn beroep nooit meer mag uitoefenen. Woensdag bekrachtigde het hof een uitspraak van het Medisch Tuchtcollege van vorig jaar. Dit college ontnam de vroegere directeur van de Helderstichtingen in Zetten de bevoegdheid ooit nog de geneeskunst te praktiseren wegens seksueel misbruik van pupillen.

De moeder van een ex-patiënte van de psychiater diende in 1989 een klacht in bij het Medisch Tuchtcollege te Eindhoven wegens het verwekken van een kind bij haar dochter door Finkensieper. Deze had, zoals hij zelf later verklaarde, indertijd een „lichaamsgerichte” therapie toegepast bij de vrouw die later was overgegaan in een persoonlijke relatie.

Om de psychiater duidelijk te maken dat hij in zijn functie ernstig over de schreef was gegaan, legde het Tuchtcollege hem vorig jaar maart de zwaarste straf op. Het Gerechtshof in Den Bosch, waar de psychiater hoger beroep aantekende, bleek het woensdag eens te zijn met de strafmaat.

In de beschikking bij het vonnis staat dat het hof bang is voor herhaling van ongewenste seksuele toenaderingspogingen en intimidatie van vrouwelijke patiënten indien Finkensieper zijn psychiatrische praktijk zou hervatten.

Mik schuwde het conflict niet

Door onze redacteur Harry Wubs

GRONINGEN — Het was prachtig weer die dag. Hij besloot dat het te mooi was om binnen te blijven zitten. Het interview had daarom plaats in zijn tuin. Hij maakte links en rechts opmerkingen over de bomen en de planten. Het was een beetje een houding. Want het moet prof. dr. G(errit) Mik die dag vreemd te moede zijn geweest. Van de ene op de andere dag van Kamerlid tot ambteloos burger gedegradeerd. Omdat het kiezersvolk zijn D66 slecht had bedacht in dat jaar 1981. Hij viel uit de boot. "Ineens is alles over en dat is een heel raar gevoel", sprak hij toen wat onthand. Zijn situatie wijzigde zich na enkele dagen alweer. Hij werd toch weer Kamerlid, omdat anderen wegvielen.

Gerrit Mik overleed gisteren aan de gevolgen van een hartaanval. Ineens is alles over en dat geeft inderdaad een raar gevoel. Vooral omdat het Gerrit Mik

betreft, een man die wel raad wist met het leven. Jeugdpsychiater, provinciaal bestuurder in Groningen, Tweede Kamerlid. Hij manifesteerde zich altijd, niet nadrukkelijk, maar wel degelijk aanwezig. Zijn pijp was zijn handelsmerk, soms tot het in het overdrevene. Dan ging het op image-building lijken. Als iemand dat tegen hem zei, lachte hij betrap-verlegen.

Mik kon relativeren. Kwam hem die eigenschap in zijn vak van jeugdpsychiater goed van pas, in de politiek (die hij met hartstocht bedreef) was het een handicap. In het debat scoorde hij nooit. Waar anderen stellig waren nuanceerde Mik. Op goedkoop succes was hij niet uit. Op populariteit evenmin. Een gelikte politicus is hij nooit geworden, niet in zijn Groninger periode noch in zijn Haagse tijd.

Toch vermeed hij de aanpak van omstreden zaken niet. In 1987 verrichtte hij in opdracht

van het openbaar ministerie een onderzoek in het zogenaamde sexschandaal van Oude Pekela. Mik moest de verhalen van kinderen onderzoeken die beweerden seksueel te zijn misbruikt. Als er één psychiater geschikt voor was, dan was het wel Mik. Zelf geboren in Wildervank kende hij de mentaliteit in de Veenkoloniën. Tegen de gangbare opvatting in kwam hij - tot zijn eigen verbijstering - tot de conclusie dat er in Oude Pekela "wel degelijk wat was gebeurd". Mik zette met 'Oude Pekela' zijn reputatie op het spel, kreeg het verwijt te hebben bijgedragen aan de massa-hysterie, kreeg weinig steun en werd weggehoond. Alle kritiek moet Mik (Een Naam in de jeugdpsychiatrie) tot in zijn ziel hebben gegriefd, maar hij bleef tegen de heersende opvattingen in bij zijn standpunt.

In persoonlijke gesprekken probeerde hij soms zijn gelijk te verduidelijken, maar in grote gezelschappen sprak hij er weinig

over en in het openbaar al helemaal niet. Het zogenaamde sexschandaal van Oude Pekela bleef mistig. Bewijzen ervan werden niet gevonden, daders evenmin en inmiddels is de zaak zo ongeveer in het vergeetboek geraakt.

Omstreden zaken, Mik schuwde ze niet. Dat was al op vrij jonge leeftijd zo. Hij begon eind jaren zestig op eigen initiatief op de Grote Markt in Groningen met een open spreekuur voor probleemjongeren. Die activiteit werd een voorloper van het latere - ook al omstreden - Jongeren Adviescentrum, het JAC. In die tijd werd Mik ook politiek actief. Hoewel voortgekomen uit een arbeidersmilieu, kreeg D66 vat op hem. Spoedig was hij in Groningen een coryfee in zijn partij. In 1970 stapte hij als Statenlid het provinciehuis binnen. Twee jaar later werd hij gedeputeerde voor maatschappelijk werk, volksgezondheid en milieubeheer.

Na twee jaar mocht hij vertrekken. Mik werd slachtoffer van de ineensstorting van zijn partij, die na de verkiezingen uit alle provinciebesturen in Nederland verdween. Jaren later was hij opnieuw kandidaat voor een zetel in het provinciebestuur van Groningen, maar een groepje dissidente PvdA-ers vertrokken, zoals verwacht werd, niet, maar vormden een eigen partijje. Ina Martens (één van de PvdA-afvalligen) bleef zodoende gedeputeerde en Mik kon het verder schudden.

In zijn Tweede Kamer-periode heeft hij zich temidden van het partijgeweld (dat hem niet zo lag) niet echt kunnen profileren. Maar op zijn eigen vakgebied genoot hij veel gezag, zowel binnen de eigen partij als in de volksvertegenwoordiging.

Degelijkheid en betrouwbaarheid, daar wilde hij - onuitgesproken - voor staan. Zoals een goed Groninger betaamt. En Groninger was hij. Hoorbaar. Zelfs als hij Nederlands sprak.

Gerrit Mik overleden

Van een onzer verslaggevers

HAREN — In zijn woonplaats Haren is gisteren dr. G(errit) Mik aan de gevolgen van een hartaanval overleden. Hij zou over enkele weken 69 jaar zijn geworden. Mik kreeg vooral bekendheid als politicus, maar maakte ook naam als (jeugd)psychiater. Mik was lid van D66 en zat van 1970 tot 1981 in de Groninger Staten. Van 1972 tot 1974 was hij gedeputeerde. Na dat jaar verliet hij de provinciale politiek en werd Tweede Kamerlid. In 1986 verliet hij de politiek. Een jaar later schakelde het Openbaar Ministerie hem als deskundige in bij de zogenaamde kindersex-affaire in Oude Pekela. In tegenstelling tot vele anderen kwam Mik tot de conclusie dat er in deze Oostgroninger plaats wel degelijk iets aan de hand moet zijn geweest.

Op pagina 7: Mik schuwde het conflict niet.

(Advertentie)

knipping
050-730015

Kunststof - aluminium
ramen - deuren - serres
Bedumerweg 44 - Groningen

N^v/hN 4-5-91

PERSONAAL

Het voormalige Tweede-Kamerlid voor D66 prof. dr. G. Mik is vrijdag in Groningen op 68-jarige leeftijd overleden. Mik werd in 1922 geboren in Wildervank. Na zijn opleiding tot psychiater werkte hij tot 1970 in de psychiatrie. Vanaf dat jaar tot 1981 was hij lid van Provinciale Staten en gedeputeerde in Groningen. In 1980 en 1981 was hij hoogleraar jeugdpsychiatrie aan de Rijksuniversiteit Groningen. Van 1981 tot 1986 zat hij voor D66 in de Tweede Kamer. Als jeugdpsychiater zette hij eind jaren zestig in Groningen een open spreekuur op voor probleemjongeren. Dat was de voorloper van het Jongeren Advies Centrum (JAC). In 1987 kwam Mik terug in de publiciteit toen hij op last van de officier van justitie kinderen in Oude Pekela onderzocht die op grote schaal seksueel zouden zijn misbruikt. Hij kwam tot de conclusie dat er sprake was van massale ontucht, een mening die later door velen werd betwijfeld.

PERSONALIA

Prof. dr. G. Mik, oud-Tweede-Kamerlid voor D66 en psychiater, is vrijdag in Groningen op 68-jarige leeftijd overleden. De in Wildervank geboren Mik verwierf vooral bekendheid op het terrein van de jeugdhulpverlening. In 1980 en 1981 was hij hoogleraar jeugdpsychiatrie aan de Rijksuniversiteit Groningen. Van 1981 tot 1986 zat hij in de Tweede Kamer voor D66. Hij was samen met de toenmalige PvdA-Kamerleden Worrell en Haas-Berger initiatiefnemer van de Wet op de Jeugdhulpverlening. In 1987 kreeg Mik het onderzoek naar de zaak 'Oude Pekela' onder zijn hoede. Mik meende op grond van vijftig ge-

sprekken met peuters en kleuters dat „een groot aantal kinderen in Oude Pekela seksueel is misbruikt". Veel mensen beschuldigden Mik van het opwekken van massahysterie en spraken hun twijfels uit over de onderzoeksmethoden. Behalve met jeugdzorg hield Mik zich in de Tweede Kamer ook bezig met volksgezondheid, culturele minderheden, onderwijs en wetenschappen en de Antillen.

Mr. C.A. Terwee-van Hilten (56) is benoemd tot president

Ons is ontvallen VK 6

GERRIT MIK

Oud-lid van de Tweede Kamer.
Oud-lid van Gedeputeerde Staten van Groningen.

Hij was een trouwe vriend die warmte en diepte bracht in de politieke discussies en de persoonlijke omgang in onze kring.

HANS VAN MIERLO,
fractievoorzitter D66
RIES JANSEN,
partijvoorzitter D66

Slachtoffer en dader sluiten contract

door Hans Marjissen

AMSTERDAM - Hij dacht dat ie achtervolgd werd die dag. Samen met zijn vriendin kwam Alex juist van de schietvereniging, en was op weg naar huis, toen ter hoogte van het Centraal Station een auto hinderlijk achter hem aan bleef rijden.

Alex reed wat harder, de achterbuurman trapte ook op het gaspedaal. Alex ging langzamer, de achtervolger idem dito. Hij sloeg plotseling rechtsaf, de volgaauto piepte achter hem aan. Alex reed door rood om zo zijn achtervolger af te schudden, maar ook die negeerde het rode licht. Een ritje vol gepest en getreiter, totdat beide wagens voor het volgende verkeerslicht naast elkaar stonden.

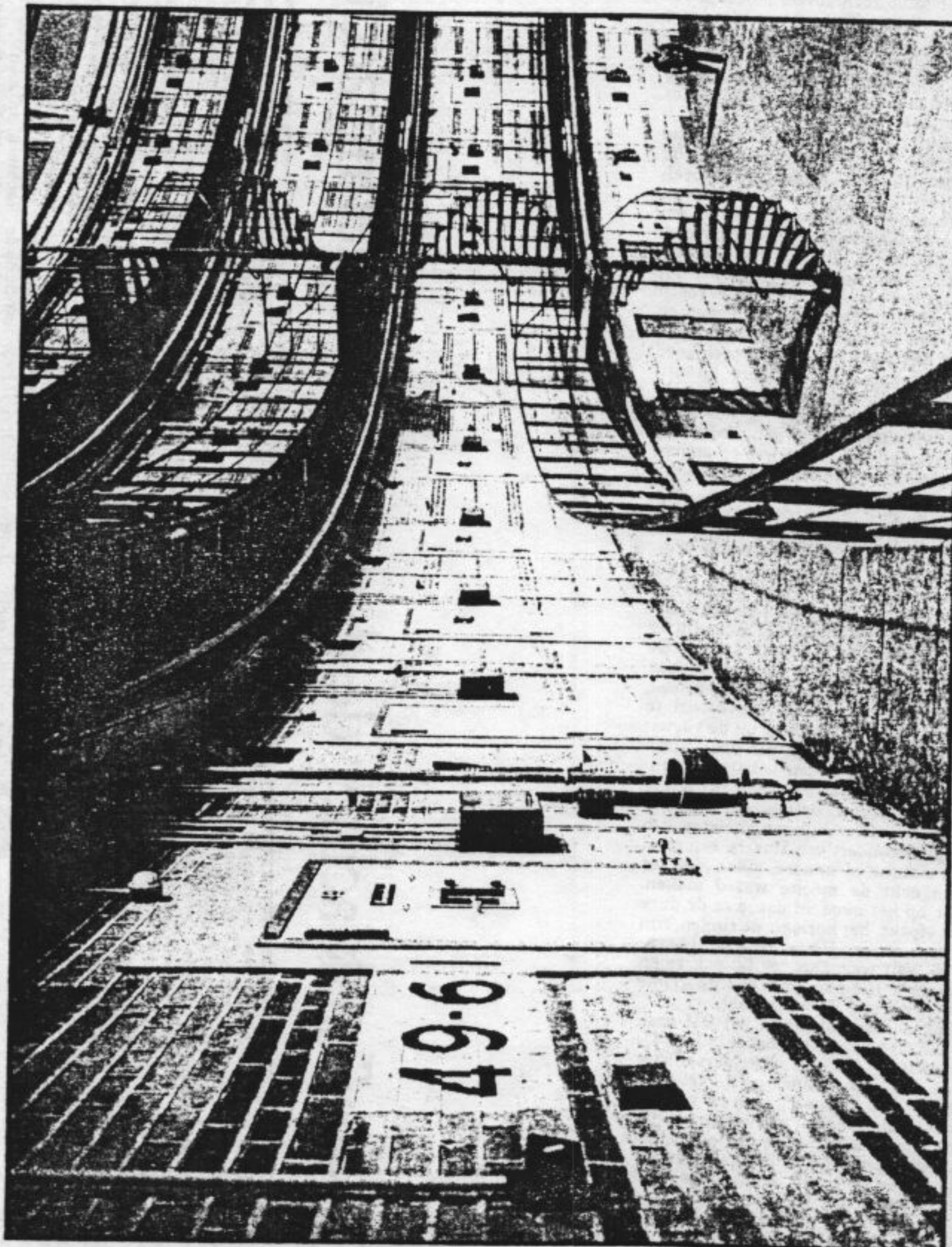
Alex stapte uit om verhaal te halen, maar de twee mannen in de volgawagen draaiden de ramen dicht en drukten het knopje van het portier naar beneden. Alex pakte daarop zijn wapen uit het handschoenenvak en schoot, dwars door het portier, een van de achtervolgers door de voet.

Een mooi zaakje voor de rechter - poging tot doodslag of zware mishandeling - maar zover is het niet gekomen. Alex heeft zijn achtervolgers een schadevergoeding van 2500 gulden betaald en heeft de zaak zo civielrechtelijk afgedaan. Kwam geen politierechter aan te pas.

'Het schot in de voet' is een van de 208 zaken die in 1990 in het arrondissement Amsterdam bij wijze van experiment civielrechtelijk zijn afgedaan. Het ging om zaken waarin de officier van justitie al tot vervolging had besloten, maar verdachten en gedupeerden de mogelijkheid kregen een onderlinge regeling te treffen over de aangerichte schade. Beide partijen konden voor de onderhandeling gebruik maken van de juridische bijstand van een advocaat. Kwam de overeenkomst tot stand, dan seponereerde de officier alsnog de strafzaak tegen de verdachte.

Hondje

Zo legde mevrouw Van Maaren met een man die haar met een mes had bedreigd omdat zij haar hondje bij hem voor de deur had laten poepen, in een contract vast dat indien hij dat nog eens zou doen, zij honderd gulden schadevergoeding zou krijgen. En samenwonende Theo en Marian hebben laten vastleggen dat indien Theo in een dronken bui

Met de alternatieve aanpak belanden minder mensen in de cel.

weer gaat slaan, hij direct contact zal opnemen met een consultatiebureau voor alcohol en drugs. En houdt iemand zich niet aan het contract, dan kan de benadeelde alsnog naar de rechter stappen.

Yvo Baudoin van Humanitas en initiatiefnemer van het experiment, is tevreden over het verloop tot nu toe. Hij vindt dat er een goed alternatief is gevonden voor het afdoen van misdrijven die eigenlijk door de politierechter zouden worden behandeld, zaken waar dus maximaal een half jaar gevangenisstraf op staat. Lichtere delicten, maar dit type misdrijf maakt wel tachtig à negentig procent uit van alle strafzaken die door de rechtbank worden afgedaan.

Met die alternatieve afdoening kan volgens Baudoin een aanzienlijk be-

Het enige dat een gedetineerde overhoudt aan zijn straf is een stigmama, alsof je daarmee beter gaat functioneren. Ik denk dat een schadederegeling tussen dader en slachtoffer een meer opvoedende waarde

'Schaderegeling heeft meer opvoedende waarde dan celstraf'

delijke voordelen van de regeling. Want wat heeft een slachtoffer van een misdrijf eigenlijk aan het strafrecht? Ik denk heel weinig. Een verdachte schiet er ook niet veel mee op. Een celstraf moet een opvoedende waarde hebben, in de praktijk zie je daar weinig van terug.

al om geweldsdelicten tegen personen of om vernielingen. Hoewel de bereidheid om een regeling te treffen bij zowel daders als slachtoffers in het algemeen groot was, werd toch slechts in een derde van de behandelde zaken een (schriftelijke) overeenkomst bereikt. In de helft van de zaken kwam het wel tot onderhandelingen maar die waren niet steeds succesvol. De belangrijkste redenen waarom de schadebeoordeling faalde waren dat de verdachten en of de benadeelden niet wilden onderhandelen of dat verdachten niet reageerden op de benadering vanuit het project.

Slachtoffers

Het experiment van het arrondissement Amsterdam wijst volgens Baudoin uit, dat niet alleen verdachten, maar juist ook benadeelden in meerderheid de voorkeur geven aan zo'n onderlinge regeling, boven een strafrechtelijke vervolging van verdachten. Maar liefst tachtig procent van de slachtoffers van misdrijven geeft de voorkeur aan een onderlinge regeling met de dader.

Dat is opmerkelijk, vindt Baudoin, omdat juist bij de slachtoffers een strafbehoefte aanwezig zou zijn. Nu ging het hier niet om ernstige misdrijven, en zegt Baudoin, Humanitas heeft het 'geluk' dat het lang duurt voordat zaken voor de rechter komen zodat slachtoffers over hun eerste emoties heen zijn, zelfs als er sprake is van geweldsdelicten. "Sommige slachtoffers willen zelfs dat er van vervolging wordt afgezien, en hebben spijt van hun aangifte. Ook in dit soort gevallen biedt een onderlinge regeling uitkomst."

FOTO WERRY CRONE, TROUW

Baudoin benadrukt dat Humanitas in het project niet bemiddelt tussen dader en slachtoffer. "Dat zou bevoogdend zijn, terwijl ons project juist een emancipatoir karakter heeft: burgers moeten zelf verantwoordelijkheden nemen. Ook zou bij bemiddeling het gevaar bestaan dat de projectmedewerker zich gaat identificeren met een van de partijen, en dat kan natuurlijk niet. Daarom moeten slachtoffer en dader als zij vrijwillig voor de civielrechtelijke weg hebben gekozen, gesteund door een advocaat, zelf hun boontjes zien te doppen. En komen ze er niet uit, dan kunnen ze met het contract in de hand opnieuw naar de rechter stappen.

In ongeveer de helft van de zaken in het experiment ging het om vermogensdelicten. Verder ging het voor-

Proef met privé-regeling strafzaken succes

VK
DEN HAAG - Een aantal verdachten heeft vorig jaar straf kunnen ontlopen door een regeling te treffen met het slachtoffer van het door hun gepleegde delict. Dit gebeurde in het kader van het door de vereniging voor maatschappelijke hulp en dienstverlening, Humanitas uitgevoerde experiment "Dading in plaats van strafrecht" in samenwerking met het Openbaar Ministerie in Amsterdam. De initiatiefnemers zijn tevreden over het verloop van de proef. Dading is een overeenkomst die partijen met elkaar sluiten om een rechtsgeding te voorkomen of te beëindigen. Het ging om verdachten waartegen vervolging zou worden ingesteld en benadeelden die concrete schade hadden geleden. Zij kregen de mogelijkheid voorgelegd een regeling te treffen waarna de officier van justitie alsnog van vervolging zou afzien. Niet alleen verdachten, maar juist ook benadeelden gaven in meerderheid - ruim 80 procent van de betrokken slachtoffers - de voorkeur

DNA-test verplicht voor verdachte zwaar misdrijf

DEN HAAG (ANP) - Verdachten van ernstige misdrijven kunnen worden verplicht bloed of andere lichaamscellen af te staan ten behoeve van DNA-onderzoek. Dat geldt voor misdrijven waar acht jaar cel of meer voor staat. Het kabinet is vrijdag akkoord gegaan met dit voorstel van minister Hirsch Ballin van Justitie.

Het voorstel betreft een aanvulling van het Wetboek van Strafvordering met voorzieningen ten behoeve van genetisch onderzoek. De rechter-commissaris krijgt de bevoegdheid een verdachte van een misdrijf waar acht jaar of meer voor staat te gelasten een DNA-onderzoek te ondergaan. De verdachte kan binnen veertien dagen tegen dat bevel in hoger beroep komen bij het gerecht waar de zaak wordt vervolgd.

VK 25

VK 28/15/91

Documentatie en Onderzoek Centrum moet grensoverschrijvende criminaliteit in kaart brengen

Hirsch Ballin wil EuroMisdad wetenschappelijk te lijf

Van onze verslaggever
JOS SLATS

DEN HAAG — Geen lidstaat van de Europese Gemeenschap laat zo'n buitenkans aan zich voorbijgaan. Het roulerend voorzitterschap van de EG, dat Nederland op 1 juli weer voor een half jaart te beurt valt, is een uitgelezen positie om veel EuroMoois van een tikkelte Hollandse signatuur tot stand te brengen.

Minister Hirsch Ballin van Justitie bijvoorbeeld zal in het komend najaar zijn collega's voorstellen een Europees Documentatie en Onderzoek Centrum op het gebied van de grensoverschrijdende misdaden op te richten. Hoogstaand wetenschappelijk onderzoek versus EuroPenose.

Den Haag lijkt hem veruit de beste plek voor dit instituut. Het Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatie Centrum (WODC) van zijn eigen ministerie is meer dan bereid het voortouw te nemen en tijdelijk onderdak te verlenen aan het Europese centrum.

"Natuurlijk kan het secretariaat in Brussel worden gehuisvest", zegt Junger-Tas, hoofd van het WODC met veel gevoel voor euro-diplomatiek. "Maar wij hebben hier in Den Haag de kant-en-klare infrastructuur: een volledig geautomatiseerd documentatiesysteem. Van die voorsprong kunnen de andere landen meeprofitieren. Maar het mag niet zo zijn dat Nederland met de eergaats strijken. We houden nadrukkelijk rekening met nationale gevoeligheden."

Waar de twaalf lidstaten van de Europese Gemeenschap vaak maar langzaam vorderen met het opheffen van de binnengrenzen en moeizaam hun nationale belangen prijsgeven omwille van de echte eenheid, laat de grensoverschrijdende criminaliteit zich minder gelegen liggen aan belemerende gevoelens van nationalistische aard. Maar de signalen en botersmokkelaars van welker hebben zich intussen wel aan de markt aangepast.

Nu al is het bedrag dat jaarlijks in Europa is gemoed met internationale fraude met accijnzen, invoerrechten en subsidies vele malen groter dan de omzet van de Europese drugshandel, ver-

moedt senior-onderzoeker dr P. van Duynne van het WODC. "En dat kan alleen maar meer worden."

Toch is de samenwerking tussen de lidstaten op het gebied van de criminaliteitsbestrijding nog steeds vooral gericht op verdovende middelen. Van enige coöperatie bij het wetenschappelijk onderzoek naar de talloze vormen van grensoverschrijdende misdaden is nauwelijks sprake. Veel landen beschikken wel over een schat aan informatie, maar die is voor buitenlandse onderzoekers ontoegankelijk als de kluis van de Nederlandse Bank.

Definities

En als er iets van samenwerking van de grond komt, blijken de in de verschillende landen gehanteerde definities van criminaliteit vaak zo te verschillen, dat vergelijkende studies welhaast onuitvoerbaar zijn. Van Duynne: "De Duitseers bijvoorbeeld, hebben een nogal primitieve opvatting van het fenomeen georganiseerde misdaden, die grofweg is samen te vatten met: sex, drugs en rock 'n' roll; een *ondeugd-industrie* gerund door Lombroso-types.

Nederland beziet georganiseerde criminaliteit in een veel breder perspectief. Denk maar niet dat de verschillende opvattingen leiden tot een levendige uitwisseling van informatie."

Junger-Tas: "In Verenigde Naties-verband wordt nu al jaren geprobeerd om politiciens onderling vergelijkbaar te maken. Een enorme opgave, want zelfs de definities van zoetsimpels als inbraak blijken van land tot land te verschillen."

Het hoofd van het WODC ("mijn ambities reiken niet tot in de hemel") verwacht op korte termijn geen wonderen van de door de minister beoogde samenwerking op het gebied van wetenschappelijk onderzoek naar grenzeloze criminaliteit. "Deze dingen moet je groot zien", vindt Junger-Tas. "Op den duur willen de landen van de Europese Gemeenschap toe naar een harmonisatie van hun strafrecht. Dan zul je toch eerst moeten beginnen met het vergaren van een behoorlijke hoeveelheid kennis over al die landen met hun verschillende procedures en hun eigen praktische werkwijzen. Die noodzaak wordt zo langzamerhand door iedereen gevoeld, maar echte samenwerking blijft een

moelijke zaak. Dat zie je in alle internationale gremia. Alle landen willen een pluim op de hoed. Daarom denk ik dat wij vanuit Nederland behoedzaam en diplomatiek moeten opereren met dit initiatief. En vooral pragmatisch, uitgaan van de bestaande voorzettingen. Die zijn toevallig heel goed in Nederland. Maar uiteindelijk denk ik dat we uitkomen op de vorming van een internationaal netwerk via databanken. En daar is niks Nederlands aan."

Steeds mobieler

Onderzoeker Van Duynne ziet niet alleen voordelen van de internationale samenwerking voor strafrechtgeleerden en wetsontwerpers, maar ook voor de opsporingsinstanties in Europa. "Want wie grensoverschrijdende misdaden serieus wil bestrijden, moet een duidelijk en actueel overzicht hebben. Criminalen worden steeds mobieler en flexibeler, waardoor verschuivingen razendsnel plaatsvinden. Vaste, geijkte patronen worden zeldzaam."

Zo worden internationale deals met verdovende middelen van oudsher afge-rekend in Amerikaanse dollars en had

de minste of geringste koerswijziging onmiddellijk gevolgen voor de gebruikerstrans op straat. Zelfs die monetair wetmatigheid lijkt verleden tijd. "Politie-onderzoeken naar aanleiding van enkele recente grote coke-vangsten brachten plotseling aan het licht dat de verdachten de prijzen van die zendingen hadden bepaald in Nederlandse gulden. Een grote eer. Maar we moeten ons wel bedenken dat die Colombianen niet met Nederland getrouwd zijn. Turkse heroïnehandelaars, die traditioneel vanuit ons land opereerden, verleggen ook hun handelskanalen naar Spanje en Portugal. Er is niet voldoende zicht op dat soort ingrijpende verschuivingen."

En de ontwikkelingen in het voormalige Oostblok maken de zaak er zeker niet overzichtelijker op. Van Duynne: "Nu zien we weer dat de accijnzfraude plotseling via Polen loopt. Terwijl ze daar niet eens de valuta hebben. Iets klopt er niet. Welk ander land zit daar-tussen?"

Een Europees Documentatie en Onderzoek Centrum geeft in de toekomst wellicht antwoord op een dergelijke vraag.

Vernielingen bij boerderij in Noordbroek

Terreinverbod geëist voor negenjarig kind

N/4N 25

Van onze justitieverslaggever
GRONINGEN - "Een draconische vertoning om een terreinverbod te vragen voor een negenjarig kind. Het kind wordt hier afgeschilderd als een kleine crimineel, terwijl het om een gewone jongen gaat." Zo reageerde mr. K.R. Bosker, de raadvrouw van een inwoner van Noordbroek, gisteren op houding van dr. K.D. Bos uit Bilthoven.

Die heeft in kort geding geëist dat het zontje van de gedaagden zich niet meer op het terrein van zijn vakantieboerderij aan de Sappemeesterweg vertoont. Op elke overtredding van dit verbod wil hij een dwangsom van 1000 gulden gesteld zien.

Volgens Bos is het jongetje medeverantwoordelijk voor vernielingen die regelmatig aan zijn bezittingen worden gepleegd. Zijn raadsman mr. U.R. Slangenbergsomde gisteren op wat er de afgelopen jaren allemaal is gebeurd: vernielingen aan een schuurtje, een auto, afrasteringen, palen en dakpannen. Volgens Slangenbergsstaat vast dat het jongetje en een vriendje voor 230 gulden schade hebben veroorzaakt aan het dak van een schuurtje. Zijn cliënt wil die schade in een civiele procedure opeisen. In dit geding eist Bos alvast een voorschot van 100 gulden.

Volgens dr. Bos heeft het jongetje onlangs een verjaardagspartijtje op zijn land gevierd. Een kort geding ziet hij als enige manier om de overlast te beëindigen. "Met aangifte doen bij de politie schiet je weinig op," zei zijn raadsman mr. Slangenbergs. Het probleem dringt des te meer, omdat de ouders van het jongetje binnenkort verhuizen. Bos is bang dat het kind daardoor aangemoedigd wordt om op de valreep nog meer vernielingen te plegen. "Wij voelen ons bedreigd en zijn bang voor brandstichting."

Als oorzaak voor de problemen ziet Bos de onverschilligheid van de ouders om op te treden. "Kinderen tasten grenzen af. Ze moe-

ten gecorrigeerd worden als ze die overschrijden. En dat gebeurt hier niet. Tijdens hun spelletjes gedragen de kinderen zich ologszuchtig. Deze kinderen zijn bezig crimineel te worden."

"Een buitenproportionele reactie," noemde mevrouw Bosker het kort geding. Zij vroeg kort geding-rechter mr. J.A. van Riessen dr. Bos niet ontvankelijk te verklaren of de eisen af te wijzen. Volgens de raadvrouw heeft Bos verzuimd met bewijzen te komen dat het zontje van haar cliënt de vernielingen heeft gepleegd. Zijn vader erkende alleen het stukgooien van enkele ruitjes in een schuur door zijn zontje toen deze zes jaar oud was. Die schade heeft hij toen zelf gerepareerd. "Van de meeste schades hoor ik nu voor het eerst."

De vader zei dat hij het zijn zontje heeft verboden om op het terrein van Bos te komen. "Het is daar verwaarloosd. Er liggen allerlei roestige spullen, paardemest en er lopen grote ratten rond. Uit angst voor tetanusbesmetting heb ik het hem verboden daar te komen."

Raadsman Slangenbergs reageerde wat gepikeerd op de kritiek van zijn tegenpleitster over de noodzaak van dit geding en de kritische houding van rechter Van Riessen, die liet doorschemeren dat Bos en Slangenbergs hun stellingen niet konden hard maken. "Ik begrijp niet dat er zulke problemen worden gemaakt. Dat jongetje heeft er gewoon niet te komen. Zo simpel is dat."

Uitspraak op 31 mei.

Jongetje (9) krijgt geen terreinverbod

GRONINGEN - Een 9-jarig jongetje uit Noordbroek krijgt geen terreinverbod opgelegd. Dit heeft de Groninger kort gedingrechter mr. J.A. van Riessen gisteren in kort geding beslist.

Dr. K.D. Bos uit Bilthoven had om het verbod gevraagd. Bos heeft aan de Sappemeesterweg een vakantieboerderij en hij brengt de regelmatige vernielingen op zijn terrein en aan zijn bezittingen in verband met de (vermeende) aanwezigheid van het jongetje.

Volgens mr. Van Riessen staat alleen maar vast dat het jongetje drie jaar geleden ruitjes in een schuur heeft vernield en dat hij onlangs op het terrein van Bos is geweest. Bos heeft volgens mr. Van Riessen op geen enkele wijze aannemelijk gemaakt dat de jongen andere vernielingen heeft gepleegd.

Ook al omdat de vader tijdens de zitting zei dat hij erop toe zou zien dat zijn zontje niet op het terrein van Bos komt en omdat de familie binnenkort verhuist, ziet

de rechter geen aanleiding om 'verregaande maatregelen te treffen als door Bos worden gevorderd'.

Mr. Van Riessen verklaarde Bos verder niet ontvankelijk in zijn eis om de vader van het jongetje een voorschot van 100 gulden te laten betalen. Met een vriendje zou het jongetje het dak van een schuurtje hebben vernield. Als verliezende partij werd dr. Bos veroordeeld tot het betalen van de kosten van de procedure.

1-6-90 N/4N

Kühnen

De 'Schwulenpest' ondergraaft de volkswil

Michael Kühnen (foto: ABC)

Nog geen week na de honderden-tweede verjaardag van de vereerde Adolf Hitler, Führer aller Germanen, is zijn volgeling Michael Kühnen (35) overleden. Hij was de bekendste Duitse neo-nazi en hij stierf aan Aids.

GA 8

Kühnens vroege dood zal mogelijk de doodsteek betekenen voor de meest potente neo-nazibeweging in de Bondsrepubliek, de zogenaamde 'Initiative Volkswille'. Het feit dat nu is gebleken dat de neo-nazileider een praktiserende homoseksueel was, is een grote schok voor de ultrarechtse beweging, waarin men over het algemeen niets moet hebben van *decadente* aanvechtingen van dit soort.

De jonge Kühnen onderscheidde zich tot op zijn zeventiende levensjaar in weinig van zijn doorsnee leeftijdgenoten. Helaas, toen begon hij zich plotseling voor *politiek*, om het zo maar eens te noemen, te interesseren. Hij zette er vaart achter. Binnen twaalf maanden had hij met vier verschillende organisaties gebroken. Zij waren allemaal rechts-extreem van karakter. Kühnen beschouwde ze niettemin als te *burgerlijk*. Even probeerde hij het bij de maoïstische KPD, om uiteindelijk te kiezen voor een militaire loopbaan bij de Bundeswehr.

Ook dat zou niet lang duren.

Hij was al snel tot luitenant opgeklommen toen hij een voorman van de Freundeskreis der NSDAP leerde kennen, onder wiens invloed hij zich nationaal-socialist begon te noemen. De beweging had een eenvoudig en overzichtelijk programma: 1. opheffing van

het NSDAP-verbod, 2. (her)schepping van het Grootduitse Rijk, 3. de oprichting van een arische volksgemeenschap en 4. de *definitieve* oplossing van het joodse vraagstuk, want de werkwijze van de nazi's was nog niet effectief genoeg geweest.

In september 1977 werd Kühnen als gevolg van zijn activiteiten *oneer- vol* uit dienst ontslagen. Enkele maanden later richtte hij het Aktionsfront Nationaler Sozialisten (ANS) op, de voorloper van de latere Initiative Volkswille. Het zou de bekendste neo-nazi-club van het naoorlogse Duitsland worden. De organisatie telde slechts een paar honderd leden. Niettemin kwam zij door een actief propaganda-beleid regelmatig in het nieuws. Kühnen trok, getooid met een ezelsmasker, in Hamburg de aandacht door spandoeken met teksten als *'Ik, ezel, heb mij laten wijsmaken dat er in Duitsland joden zijn vergast'*. En waar er ook maar een camera was te bekennen bracht hij de eigentijdse variant op de Hitlergroet: de *Widerstandsgruss*.

Kühnen werd van januari tot juli 1978 niet minder dan achttien maal gearresteerd en verdween vervolgens in totaal voor meer dan acht jaar achter de tralies. Hij bleek zijn lesje te hebben geleerd: van Adolf Hitler, die zijn volgelingen immers eveneens vanachter slot en grendel wist te motiveren. Hitler schreef, gedetineerd en wel, *Mein Kampf*. Kühnen schreef politiek-theoretische geschriften als *Führertum, Politisches Lexikon* en *Die zweite Revolution*.

Skinheads belagen Berlijnse homo's

BERLIJN - Ongeveer zeventig rechtsradicale 'skinheads' hebben in de nacht van zaterdag op zondag een lentefeest van homoseksuele mannen en vrouwen in Oost-Berlijn overvallen. Verscheidene mensen raakten gewond en er werd aanzienlijke schade aangericht toen de skinheads er met knuppels op los sloegen. Een nabijgelegen papierloods ging in vlammen op.

Zijn ware ideologische voorbeeld was echter niet Adolf Hitler, maar Ernst Röhm, de (homoseksuele) voorman van de Sturm Abteilung (SA), die in 1934, tijdens de Nacht der Lange Messen, door concurrerende nazi-afdelingen om het leven zou worden gebracht.

Even nadat Michael Kühnen weer op vrije voeten was gekomen, begonnen de geruchten zich te verspreiden. Hij zou homoseksuele contacten hebben gehad (nota bene met een Nepalees!) en zou daaraan de gevreesde Aids hebben overgehouden. Dat was een ernstige aantasting van zijn imago, gezien de buitenlandse haat en de seksuele intolerantie binnen zijn eigen beweging.

Hij wimpelde alle beschuldigingen af, het was allemaal een hetze van de zijde van andere neo-fascistische mini-Führers. Maar de geruchtenstroom hield aan. Gevoed door het feit dat inmiddels een zekere Büchner was vermoord, een ANS-aanhanger die eveneens homoseksueel was en daarom door zijn kameraden om het leven was gebracht. Kühnen was zo onverstandig om hierover zijn misnoegen uit te spreken, wat onmiddellijk de verdinkingen voedde. De zaak escaleerde toen bleek dat ook Kühnens Franse uitgever, Caignet, homoseksueel was. Toen demonstreerde Kühnen voor het eerst iets van principiële flinkheid, de seksuele geaardheid betreffende: hij nam zijn uitgever in een Open Brief in bescherming, garandeerde hem het alleenrecht op publikatie van zijn geschriften en schreef een brochure over het thema *'nationaal-socialisme en homoseksualiteit'*, waarin hij tot de conclusie kwam dat beide fenomenen alleszins waren te verenigen.

Zijn aanhangers dachten er echter aanmerkelijk minder vooruitstrevend over en de beweging ging, in de zomer van 1986, aan *Schwulenpest* ten onder.

Er ontstond, tussen al die andere kloven, een nieuwe kloof in de wereld der neo-nationaal-socialisten. Kühnens SA-lijn stond recht tegenover de concurrerende SS-lijn, die hem als een *'Volksverderber'* zei te beschouwen. Nu besloot Kühnen het eens in de *praktische* politiek te proberen. Hij kandideerde in maart 1989 voor een

Bestuurslid: 'Dit is geen kwajongenswerk'

Krans COC na herdenking vernield

niets. Terwijl de jaren daarvoor, toen de teksten evenals nu concreter waren, de krans ook enkele keren vernield of weggehaald werd."

Het COC heeft een officiële klacht ingediend bij de politie en het meldpunt voor discriminatie. "Maar we willen ook contact opnemen met het organiserende comité. We hebben namelijk de indruk dat dit comité weinig begrip heeft voor onze zichtbare aanwezigheid bij de kranenlegging. En ook in de kerkdienst daaraan voorafgaande wordt nooit geropt over homoseksuelen. Overigens ook niet over zigeuners, het gaat dan met name over het voormalig verzet en de joden." □

den kan natuurlijk altijd een rotte appel zitten", aldus Van den Eijshout.

Klacht

Het COC had de krans afgevoerd zaterdag tijdens de herdenkingsplechtigheid geplaatst bij het monument van de Prinses Irenebrigade. Tussen zaterdagavond en zondagmiddag is de krans vernield. Op het bijbehorende lint stond de tekst 'Voor alle homoseksuelen die de rose driehoek hebben moeten dragen'. Bettonville meent dat die tekst tevens bijgedragen heeft aan de vernieling. "De afgelopen twee jaar hadden we een neutralere tekst die niet direct naar het COC viel terug te voeren. Die twee jaar gebeurde er

wil ook heel voorzichtig zijn met die uitspraak. Maar wij kunnen ons toch niet onttrekken aan het idee dat de daders in die richting gezocht moeten worden. Het krans is vernield en de andere kranen onberoerd zijn gebleven."

C. van den Eijshout, secretaris van het Plaatselijk Comité voor de Dodenherdenking, spreekt van een schandelijke zaak en betitelt het vandalisme als een 'laffe daad'. "Maar ik kan me niet voorstellen dat iemand van het comité dit heeft gedaan. Daar durf ik zelfs mijn handen voor in het vuur te steken. Er worden honderden uitnodigingen voor de plechtigheid de deur uitgedaan. En tussen al die genodig-

Van onze stadsredactie
TILBURG - De krans die de Tilburgse afdeling van het COC bij het herdenkingsmonument aan de Schouwburggring had geplaatst, is afgelopen weekende door onbekenden vernield. Een COC-lid merkte zondagmiddag op dat er bloemen uit de krans waren getrokken en dat het lint was verdwenen. Volgens COC-bestuurslid G. Bettonville is de vernieling zeer bewust gepleegd en gaat het niet om een kwajongensdaad: "We hebben sterk de indruk dat dit door mensen is gedaan die heel nauw bij de dodenherdenking betrokken zijn."
Bettonville realiseert zich dat hij daar- mee een zeer zware aantijging doet: "Ik

zetel in de gemeente Langen, een plaats met symboolwaarde, want daarin resideert de familie van Rudolf Hess, ooit Adolf Hitlers plaatsvervanger en in Neurenberg tot levenslang veroordeeld. Het moest een *Durchbruchschlacht* worden, gericht op het streven om van Langen de eerste stad te maken die geheel *buitenlandervrij* zou zijn. Het is er niet van gekomen: de minister van Binnenlandse Zaken *verbodt* Kühnens partij, want daar zijn de Duitsers gelukkig niet kinderachtig in.

In hetzelfde *wonderjaar* 1989, het jaar van de val van De Muur, leek de Kühnenbeweging niettemin enigszins de wind in te zeilen te krijgen. De nieuwe landgenoten in de voormalige DDR leken, na decennialange communistische

repressie, niet ongevoelig voor het ultrarechtse gedachtengoed. Maar dat Michael Kühnen zowel homoseksueel was als aan Aids leed, bleek niet langer te camoufleren. Een van de laatste keren dat hij in het openbaar verscheen, sterk vermagerd, was op de dodenherdenking ter ere van Rudolf Hess, augustus 1990, in het plaatsje Wunsiedel. Een half jaar later was hij dood. Zijn opvolger wordt hoogstwaarschijnlijk zijn politieke vriend Thomas Brehl, ook homoseksueel en bovendien qua uiterlijk een wandelende kopie van de vermoorde Ernst Röhm.

Daarmee lijkt het lot van de groep Kühnen, Duitslands meest vitale neo-nazibeweging, definitief bezegeld.

PERRY PIERIK
MARCEL REIJMERINK

„Homo“-film Verhoeven roept agressie op

Van onze medewerkster
JANNY GROEN VK 7

WASHINGTON - Het nieuwste project van de Nederlandse filmregisseur Paul Verhoeven komt niet bepaald zonder problemen tot stand. De film *Basic Instinct*, waaraan Verhoeven nu werkt, blijft in Amerika controverses oproepen. Het script van Joe Eszterhas bleek zo'n magnetische aantrekkingskracht te hebben op de filmindustrie, dat het vorig jaar in Hollywood een ware prijzenoorlog uitlokte. Carolco Pictures wist, voor een recordprijs van drie miljoen dollar, uiteindelijk de hand te leggen op de begerenswaardige tekst.

Begin dit jaar brak de eerste rel uit, toen Verhoeven de tekstschrijver benaderde met het verzoek meer sex in het script te weven. Aanvankelijk leidde dit verzoek tot een heftige botsing tussen de regisseur en de tekstschrijver, die het project de rug toekeerde. Eszterhas na moeizaam onderhandelen evenwel tot een vergelijk met de eigenzinnige regisseur. De oorspronkelijke tekst werd aangelengd met een extra scheutje sex, maar niet zoveel als Verhoeven eigenlijk had gewild.

Begin april is Verhoeven met het filmen begonnen. *Basic Instinct*, met

VERHOEVEN

Michael Douglas in de hoofdrol, handelt over een detective die op zoek is naar de moordenaar van een rock-ster. Het spoor leidt naar een vrouwelijke verdachte, die biseksueel is. In het plot is nog een lesbische moordenaar ver-

werkt en komt verder een vrouw voor van wie gesuggereerd wordt dat zij lesbisch is en die mogelijk ook een moord heeft begaan.

Voor de homoseksuele gemeenschap in California is die optelsom van slechte karakters te veel van het slechte. Tientallen demonstranten met spanndoeken stellen zich dagelijks op rond de set. Zij proberen met het roepen van leuzen en het blazen op schrille fluitjes de opnamen te verstoren. De spanning tussen Verhoevens filmploeg en de betogers liep zo hoog op, dat uiteindelijk werd besloten een verzoeningsbijeenkomst te beleggen met vertegenwoordigers van verschillende vrouwen- en homo-organisaties.

Eszterhas was onder de indruk van de argumenten die de demonstranten tijdens die bijeenkomst aandroegen. Hij beloofde het script op bepaalde punten te zullen wijzigen. De tekstschrijver zegt verschillende scènes te hebben herschreven, om „de gevoeligheden die leven in de homoseksuele gemeenschap beter te kunnen weer spiegelen“.

Verhoeven en zijn nieuwe producent Alan Marshall zijn het volstrekt oneens met Eszterhas. Zij willen het oorspronkelijke script op geen enkel

punt veranderen en willen er, volgens de tekstschrijver, ook geen woord meer over vuil maken. In een schriftelijke verklaring laten zij weten dat de film „een psychologische thriller is over een serie wrede, verbijsterende moorden“ en dat hij geen „negatieve schildering is van lesbiennes en biseksuele mensen“.

Het grootste bezwaar van de betogers is dat alle vrouwelijke hoofdfiguren in *Basic Instinct* lesbisch of biseksueel en bovendien moordenaars zijn. „Het slachtoffer is uiteraard een heteroseksuele blanke man. Het evenwicht is zoek“, zegt Richard Jennings, voorzitter van de Gay and Lesbian Alliance Against Defamation.

De betogingen in Hollywood blijven niet geheel zonder resultaat. Dit jaar voor het eerst organiseren voraanstaande studio's, zoals Touchstone, Universal en Columbia, sensitivity training-sessies, waaraan vertegenwoordigers van homoseksuele groeperingen deelnemen.

De Alliance heeft aangekondigd dat de betogingen rond de set van *Basic Instinct* zullen doorgaan tot de laatste filmdag. Filmtheaters worden aangeschreven met het verzoek de controversiële film niet te vertonen.

CDJA-afdeling: Laat homo's trouwen

TRI

Van een onzer verslaggevers
GRONINGEN - Er is hoop voor het homopaar Stello en Kuipers, dat al jarenlang probeert wettelijk in de echt te worden verbonden.

De Groninger afdeling van het CDJA wil dat homoseksuele en lesbische paren kunnen trouwen. Maandagavond stuurde de afdeling een oproep aan de regering en de CDA-fractie in de Tweede Kamer om het homohuwelijk wettelijk mogelijk te maken.

„Als je uitgaat van gerechtigheid voor ieder mens, kun je niet toestaan dat mensen op grond van hun seksuele geaardheid verschillend behandeld worden door de wetgever“, stelt CDJA'er Willem Jelle Berg. Hij kan zich voorstellen dat sommige CDA'ers moeite hebben met het homohuwelijk.

„Het is een kwestie van interpretatie van bepaalde Bijbelpassages. Maar daarin wordt homoseksualiteit vrijwel uitsluitend in verband gebracht met excessen.“

Volgens Berg wil het Groninger CDJA de knuppel in het hoenderhok gooien, nu minister Hirsch Ballin een voorstel over de juridische status van verschillende relatievormen voorbereidt. Van de 42 aanwezigen op de vergadering maandag stemde slechts een enkeling tegen de oproep.

switchboard in gevaar

TR 22

Het uur van de waarheid heeft voor Gay & Lesbian Switchboard Nederland geslagen. Wil Switchboard als zelfstandige organisatie blijven voortbestaan dan moeten meer sponsors over de brug komen. Tijdens de vorige jaar gestarte campagne 'Koop een Dag', waarbij sponsors en particulieren a reason van 182,50 gulden het voortbestaan van een dag van Switchboard garandeerden, werden honderdvijftig dagen verkocht. Te weinig, aldus een woordvoerder. Wil Switchboard blijven voortbestaan, dan is een verdubbeling van het aantal verkochte dagen noodzakelijk. Gay & Lesbian Switchboard Nederland werd vijf jaar geleden opgericht en verstrekt telefonische informatie aan homoseksuele mannen en lesbische vrouwen.

Giessenlanden legt trouwregister voor homo-relaties aan

Van onze verslaggever
NOORDELOOS - De gemeenteraad van Giessenlanden is akkoord gegaan met de aanleg van een „trouwregister“ voor „homo-huwelijken“. Giessenlanden (in de Alblasterwaard) is daarmee de eerste gemeente die besluit de registratie mogelijk te maken van een samenlevingsverbintenis tussen twee personen van hetzelfde geslacht. Plannen voor zo'n register bestaan ook in Deventer en Rheden.

Inschrijving van een verbintenis in het Giessenlandense register is nog niet mogelijk. De Kroon moet nog toestemming geven voor wijziging van de gemeentelijke legesverordening. Daarin komen de tarieven te staan voor registratie in het trouwregister, niet te verwarren met het officiële huwelijksregister dat een wettelijke basis heeft en waarin „echte“ huwelijken worden ingeschreven.

De registratie van een homohuwelijk gaat evenveel kosten als sluiting van een huwelijk tussen twee partners van verschillend geslacht. Het tarief varieert naar dag en uur van 175 tot 400 gulden.

Volgens J. Mester, hoofd van de afdeling burgerzaken van de Giessenlanden, kunnen de partners aan inschrijving in het trouwregister geen enkel recht ontlenen. „Dat kan niet omdat dit register op geen enkele wettelijke wijze is geregeld. We schrijven naam en geboortedatum in en dat is alles. Als ze willen, kunnen ze een week later zonder meer weer uit elkaar gaan. Het stelt dus bar weinig voor“, aldus Mesker. In Giessenlanden hebben zich nog geen homoseksuele paren gemeld die zich willen laten inschrijven zodra dit kan.

Het Burgerlijk Wetboek staat geen huwelijk toe tussen personen van hetzelfde geslacht. De Hoge Raad heeft dit nadrukkelijk bevestigd. Kamerleden van CDA, PvdA, D66 en VVD hebben zich onlangs positief uitgelaten over de mogelijkheid tot registratie van andere samenlevingsvormen dan het huwelijk.

Mijn vader is ook homo

VPRO 11-12
Ik wil reageren op: Mijn vader probeerde het uit te leggen (nr. 16). Ik ben een jongen van 11 jaar. Mijn vader is 8 jaar geleden weggegaan bij ons. Omdat hij homoseksueel was. Natuurlijk heb ik lang gehuild en getobt. Maar daarom ben ik niet minder van hem gaan houden. Ik vind het dan ook een beetje idioot om van je vader te gaan walgen. Mijn moeder heeft zich jarenlang afgevraagd waarom mijn vader homoseksueel is. Maar dat heeft helemaal geen zin, want daar krijg je toch nooit antwoord op. Je kan wel nadenken over een kast of die mooi is of niet, maar voelen is heel persoonlijk. Dat is privé en maar goed ook. Mijn vader begreep ook niet waarom hij homo is geworden. Mijn broer en ik begrepen er ook niets van. Maar mijn vader heeft ook gehuild en hij houdt nog evenveel van ons, en daar gaat het toch om. Ik ging mezelf niet

88

opsluiten in mijn kamer, maar praatte er over. Ik heb veel gepraat met mijn broer. Waarom praatte jij niet met je zus? Mijn vrienden weten het wel. Ik heb een meisje in de klas (waarvan haar moeder lesbisch is) waar ik heel veel mee praat. Ik ben blij dat mijn vader gelukkig is.

Tijs Wessels
uit Zeis

Homo-panthers vervolgd

De Pink Panthers (roze panthers), een groep verontruste homoseksuelen, worden vervolgd door de filmaat- schappij MGM-Pathe, omdat ze het copyright van de roze panther schenden. De roze panthers lopen 's nachts rond in de Newyorkse wijk Greenwich Village om haar gemeenschap te beschermen tegen potenrammers. De panther werd mede bekend door de Pink Panther-films met Peter Sellers als inspecteur Clouseau.

De vrijwilligers van de Pink Panthers zijn gekleed in zwarte T-shirts, die zijn opgesierd met de pootafdruk van de panther met daaromheen een driehoek. De patrouilles zijn voorzien van politiefluiten en portofoons waarmee zij hun hoofdkwartier of de politie kunnen oproepen.

De groep is vorig jaar gevormd nadat bleek dat het aantal aanvallen op homoseksuelen met 113 procent is gestegen. De directe aanleiding was de moord op twee homoseksuele mannen vorig jaar: de een werd doodgestoken, de ander doodgeslagen.

„Na die enorme golf van geweld is het ongelooflijk dat onze groep door zo'n grote onderneming wordt aangevallen“, verklaart panther-directeur Matt Forman. De aanval past volgens hem in een klimaat waarin geweld tegen homo's wordt aangewakkerd en iedere associatie met homoseksualiteit dient te worden vermeden.

MGM-Pathe stelt dat het eigen gezonde imago wordt bedreigd door de zelfverdedigingstactiek van de organisatie. Volgens de advocaat van de maatschappij is de panther bezoeid. „De films zijn gemaakt in een sfeer van luchthartig, niet controversieel familie-amusement. Dat strookt niet met het doel van de panther-organisatie.“ (XVG)

Partnerregister al in een gemeente ingesteld

VR 20/1/91

DEN HAAG (ANP) - De weg lijkt vrij naar een partnerregister bij de Nederlandse gemeenten. Daarmee krijgen ook verbintenissen tussen bijvoorbeeld homoseksuelen een juridische grondslag. Het Zuidhollandse Giessenlanden is als eerste gemeente sinds een maand bereid naast het huwelijksregister voor man en vrouw ook anderen als partners in te schrijven.

Het baanbrekend werk van het Vlaardingse mannenpaar Gerard Kuipers en Frans Stello en de Stichting Vrienden van de GAY Krant werpt daarmee een eerste succes af. De stichting introduceerde bijna twee jaar geleden het plan voor een partnerregister, nadat tot en met de

Hoge Raad een homohuwelijk bij de gemeenten was tegengehouden. Een tweede registratievorm is los van de emotionele waarde onder meer belangrijk voor zaken als pensioen.

Ook in Deventer, en Rheden praten de gemeenteraden deze week over dit onderwerp. Deze gemeenten trotseren daarmee in ieder geval de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), die het nieuwe register juridisch niet mogelijk acht. De Stichting Vrienden van de GAY Krant heeft zich voorgenoemen in de toekomst samensmelting van het traditionele huwelijks- en het nieuwe partnerregister te bewerkstelligen.

Man zou jarenlang kinderen hebben misbruikt • Inmiddels elf aangiften Kaatsheuvelnaar opgepakt voor reeks verkrachtingen

NB 23 Van onze verslaggever

KAATSHEUVEL - De politie heeft gisterochtend een 69-jarige man uit Kaatsheuvel aangehouden, die ervan wordt verdacht gedurende vijftien jaar diverse meisjes in de leeftijd van 8 tot 15 jaar te hebben misbruikt. Bij de rijkspolitie in Kaatsheuvel en de gemeentepolitie van Waalwijk zijn inmiddels elf aangiften gedaan.

Het gaat om meerdere verkrachtingen en verder pogingen tot verkrachting en het plegen van ontucht. De politie heeft sterk de indruk dat er nog een groot aantal aangiften zal volgen. De man is in bewaring gesteld en wordt morgen voorgeleid aan de officier van justitie. De zaak kwam drie weken

geleden aan het licht, toen een 11-jarig meisje uit Kaatsheuvel aangifte deed van een poging tot verkrachting.

Van de elf aangiften komen er vier uit de regio, waaronder Kaatsheuvel en Waalwijk. Het merendeel van de aangiften komt uit de Randstad, omdat de andere tot op heden bekende slachtoffers bezoekers zijn van de campings De Roestelberg, Duinlust en 't Hoekske.

Pony's

De Kaatsheuvelnaar hield destijds pony's. Hij maakte contact met zijn slachtoffers door ze een ritje op een paardje te beloven. De ponywei bij zijn woning staat bij veel kinderen uit de buurt en van de campings bekend als speelgelegenheid.

Vóór de aanvang van het onderzoek heeft de politie via het Bureau Slachtofferhulp en de Maatschappelijke Dienst gezorgd voor geestelijke opvang van de slachtoffers. Volgens de politie staan verschillende vrouwen die als jong meisje door de verdachte

zijn aangerand, nog steeds onder psychiatrische behandeling.

Opperwachtmeester C. van Vught van de rijkspolitie Kaatsheuvel: „We hebben eerder signalen in die richting gehad, maar die waren nooit van dien aard dat we daar wat mee konden. De man heeft niet wat je noemt 'een verleden' op zedengebied, maar in de wandelgangen was er wel wat bekend.”

Van Vught: „We zijn na informatie op de campings en bij nog enkele andere bronnen eens in het verleden van de verdachte gedoken. We zijn daarbij op angstige ontdekkingen gestuit.”

De verdachte leeft na een scheiding sinds enkele jaren alleen. Ongeveer tien jaar geleden

verhuurde de ex-iederbewerker in het zomerseizoen pony's. De laatste tijd heeft hij nog maar één paardje. „Ik stond echt met mijn mond vol tanden toen ik hoorde dat hij was opgepakt,” zegt een buurtbewoner, die anoniem wil blijven. „Je zou het van hem niet verwachten en dat is waarschijnlijk ook de reden dat het vijftien jaar door heeft kunnen gaan.”

Een andere buurtbewoner daarentegen: „Iedereen twijfelde al jarenlang aan die man. Hij heeft een ziekte waardoor hij plotseling, zonder aanleiding iets schreeuwt. Het syndroom van Gilles de la Tourette dacht ik. Maar hij was heel goed met kinderen. Je kreeg niet de indruk dat hij ze lastig viel. In tegen-

TV-spot heeft succes

Ontsnapte tbs-patiënt pijlsnel in kraag gevat

Van onze correspondent **VLEDDER/AMSTERDAM** - Een uit de tbs-inrichting Hoeve Boschoord in Vledder ontsnapte 43-jarige man is gisteravond na een politiebericht op de televisie pijlsnel in de kraag gevat. De tbs-gestelde, die al op 6 mei de benen nam, kon worden opgepakt in een opvangtehuis in Amsterdam. De betrokkene zat wegens zedenmisdriften in Hoeve Boschoord. Hij ont kwam toen hij met

een begeleidster op weg was naar Steenwijk om daar kleren te kopen met het oog op zijn aanstaande verlof. Hij bedreigde de vrouw met een mes en stapte uit, omdat hij naar Zwolle wilde. Aansluitend dwong hij mensen - die hij ook met het mes bedreigde - hem naar Zwolle te rijden, waar hij ontuchtige handelingen zou hebben gepleegd met twee negenjarige meisjes. Het politiebericht van gisteravond leverde 150 tips op.

Tbs-patiënt bekent ontucht met twee Zwolse meisjes

ZWOLLE - De 43-jarige E.H., die op 6 mei uit de tbs-inrichting Hoeve Boschoord in Vledder was ontsnapt, heeft tijdens een van de verhoren na zijn aanhouding vorige week bekend op de dag van zijn vlucht ontucht te hebben gepleegd met twee negenjarige kinderen uit Zwolle. Dit heeft de politie van Zwolle vanochtend meegedeeld. De man werd afgelopen donderdag na een politiebericht op de televisie in een opvangtehuis in Amsterdam aangehouden. Hij heeft ook bekend de groepsleidster waarmee hij in de auto op weg was naar Steenwijk en een inwoner uit Eesveen (gemeente Steenwijk) met een mes te hebben bedreigd.

Een woordvoerder van de Zwolse gemeentepolitie kon nog niet zeggen of de man in de periode tussen zijn ontsnapping en aanhouding nog meer zedendelicten heeft gepleegd. Hij is inmiddels voorgeleid aan de rechter-commissaris en in bewaring gesteld.

Na dubbele uitzending van het opsporingsbericht op de televisie, waarbij foto's van de man werden getoond, werd de politie in Zwolle overspoeld met telefoontjes. In totaal kwamen zo'n 120 tips binnen, waarvan zestig procent uit Amsterdam. Diverse bewoners van de hoofdstad hadden de man in de dagen daarvoor gezien bij een opvangcentrum in de hoofdstad.

Ontdane vader stak caravan in brand Voorwaardelijke straf na 'wanhoopsdaad' Hoogeveener

ASSEN - "Iemand die zich aan kinderen vergriipt, zou levend moeten worden verbrand", was de stelling van de Hoogeveener G.S. En het was juist deze man die zich vergreep aan de dochtertjes (6 en 7 jaar) van de 35-jarige H.O., wiens vrouwde huisvriend hij was. O. was geëxplodeerd, gooide zich vol met drank en stak de caravan van S. in brand, nadat hij

de hond er eerst had uitgehaald. Voor dit feit moest O. terechtstaan voor de Asser politierechter.

Het advies van de reclassering was dat men de zaak diende te seponeren wegens de heel bijzondere aanleiding. De eigenaar had trouwens geen aangifte gedaan. Het ging echter om het gevaar van de brand, want een belendende schutting kwam ook in brand te staan, waardoor andere panden in gevaar kwamen. De officier van Justitie vond het geen alledaagse zaak, maar ook een bewijs dat men geen eigen rechter kan gaan spelen. Hij eiste zes weken voorwaardelijk alsmede 75 uur dienstverlening.

O.'s raadvrouw mr. M.G. Hoogerwerf betoogde dat het hier ging om een wanhoopsdaad van een man wiens vertrouwen was geschaad, die was vernederd en wiens kinderen ontzaglijk leed was aangedaan. "Hij heeft gehandeld in een heftige gemoedsbeweging, door psychische overmacht". Ze vond alle termen aanwezig voor ontslag van rechtsvervolging. In die psychische overmacht geloofde de politierechter niet, maar hij toonde wel begrip: zes weken voorwaardelijk.

Verkrachting elfjarig meisje

PHILIPSBURG - De Antilliaanse politie heeft een Nederlandse arts gearresteerd wegens verkrachting van een elfjarig meisje op St Maarten. De verkrachting zou vorig jaar zijn gebeurd. De arts zou het eiland een tijdlang hebben gemeden. Hij kon worden gearresteerd op Curaçao toen het cruiseschip Azores Seas het eiland aandeed. De medicus werkte onder een valse naam aan boord als scheepsarts.

Meisje ook misbruikt na vlucht uit huis

Van onze verslaggever

ARNHEM - Na jarenlang seksueel te zijn misbruikt door haar moeder en enkele ooms, dacht een 13-jarig meisje uit Rheden in 1987 veilig te zijn bij haar zus en zwager in Arnhem. Niets was minder waar. Ook de 31-jarige zwager G.S. vergreep zich aan de tiener. De man hoorde gisteren voor de Arnhemse rechtbank tweeënehalf jaar cel eisen.

S. dwong zijn schoonzusje met geweld tot gemeenschap. Tijdens een week vakantie in Drenthe zou de zwager haar met hulp van een inwonende kennis hebben verkracht. Het bleek het begin van een reeks. Volgens het meisje liet S. haar alle hoeken van de kamer zien als ze weigerde mee te werken. De zwager ontkent. Het relaas is echter bevestigd door de betrokken kennis. Zij moet zich hiervoor nog voor de rechter verantwoorden.

De zaak tegen oma, vader, drie zwagers en twee andere ooms van het meisje is door de Arnhemse rechtbank aangehouden tot 13 augustus. Uitspraak 4 juni.

Binnenland

Wegens ontucht Voorwaardelijke celstraf voor politiemedewerker

ZWOLLE - De 50-jarige V.W. uit Steenwijk is door de rechtbank in Zwolle veroordeeld tot een voorwaardelijke gevangenisstraf van drie maanden.

W., administratief medewerker bij de politie in Steenwijk, wordt schuldig geacht aan het plegen van ontucht met een 16-jarig meisje dat aan zijn zorg en opleiding was toevertrouwd.

Het meisje was in het kader van het Jeugdwerk Garantieplan drie dagen per week werkzaam in het politiebureau in Steenwijk.

In de periode van september 1989 tot eind juni vorig jaar begeleidde de manhaar. Vrij vlug na aanvang van haar werkzaamheden zou hij zijn begonnen met zijn handtastelijkheden, die hij overigens zelf steeds heeft ontkend.

De officier van justitie had twee weken geleden een gevangenisstraf van vijf maanden, waarvan drie maanden voorwaardelijk geest.

Tilburger ontkent bij hoog en bij laag Eis acht jaar voor incest en ontucht

Van onze correspondent

BREDA - De Bredase officier van justitie mr. J. Gras heeft gisteren tegen een 53-jarige Tilburger acht jaar gevangenisstraf geëist wegens incest en ontucht met zijn driejarige dochtertje en ontucht met zijn twee zontjes van vijf en zeven jaar. Omdat de deskundigen de Tilburger als onbehandelbaar hebben aangemerkt restte volgens de officier slechts een lange gevangenisstraf.

Tijdens de bespreking van de feiten voor de Bredase rechtbank liet de Tilburger zijn emoties gisteren de vrije loop. Hij ontkende bij hoog en laag wat hem werd verweten. „Hoe kan ik iets toegeven waarvan ik nog niet zou durven dromen?”, riep hij verwijfeld. De beschuldigingen waren gebaseerd op pure leugens die zijn ex-vriendin de kinderen had ingefluisterd. Als zijn kinderen al zouden zijn misbruikt, dan waren daarvoor de moeder, haar vader en haar nieuwe vriend verantwoordelijk, aldus de verdachte.

Het viel rechtbankvoorzitter mr. J. van der Goes van Naters bijzonder moeilijk om antwoord te krijgen op zijn vragen. De verdachte raasde maar door. Hij schilderde zichzelf af als een zorgzame vader die algemeen gewaardeerd wordt door zijn omgeving. Zijn ex-vriendin en haar vriend beschuldigde hij van alles wat mooi en lelijk is. Tijdens het lange requisitoir van de officier kwam hij tot rust. Afgaande op zijn reactie bij het uitspreken van de eis - hij gaf geen kik - begreep hij niet dat de officier hem voor acht jaar in de gevangenis wilde hebben.

Verklaringen

Volgens officier Gras heeft de man zijn kinderen ernstig getraumatiseerd. Twee gespecialiseerde bureaus hebben het vierjarige dochtertje aan een onderzoek onderworpen. Op grond van haar taalgebruik en gedrag kwamen zij tot de conclusie dat de vader incest en ontucht had gepleegd. Als ondersteunend bewijs haalde de officier een medische verklaring aan. De seksuele handelingen die de Tilburger bij zijn twee zontjes zou hebben verricht, achtte Gras bewezen op grond

van de verklaringen van de jongetjes zelf.

De moeder deed aangifte van incest en ontucht in april vorig jaar. Op 9 mei 1989 liep zij weg van de Tilburger, omdat ze niet langer aan de dwingende seksuele verlangens van de man kon voldoen. De kinderen werden aan haar toegewezen, maar loerden enkele maanden bij hun vader toen de vrouw in de zomer van 1989 in het ziekenhuis werd opgenomen. In het najaar van '89 ontstond het vermoeden van seksueel misbruik door de vader.

Zelfoverschatting

De ingeschakelde psycholoog en psychiater twijfelen aan de verstandelijke vermogens van de Tilburger. Hij zou weinig realiteitsbesef hebben, leiden aan zelfoverschatting, zijn omgeving sterk domineren en puur gericht zijn op bevrediging van zijn eigen lustgevoelens. Mocht hij de hem ten lastegelegde feiten hebben gepleegd, dan kunnen die hem niet of slechts voor een klein deel worden aangerekend. Omdat de Tilburger resoluut schuld ontkent, heeft een gedwongen behandeling, in de vorm van tbs met verpleging, volgens de deskundigen geen zin.

Officier Gras opperde dat het mogelijk zinvol is de rechtzaak aan te houden om de man te laten observeren in het Pieter Baancentrum (een tbs-inrichting). Uiteindelijk vond Gras het in het belang van de maatschappij dat de verdachte lang wordt opgesloten. De Tilburger heeft zich meermalen agressief gedragen tegenover de gezinsvoogd en zijn ex-vriendin.

De advocate van de verdachte, mr. M. Oude Lutikhuis, vroeg vrijspraak op alle punten. Zij vond dat niet is aangetoond dat het seksueel misbruik daadwerkelijk heeft plaatsgevonden. De kinderen zouden hun verhalen mogelijk hebben gebaseerd op wat zij gezien hebben van filmpjes of van volwassenseks in familieverband. Ze vond het opvallend dat de kinderen hun vader pas bij het tweede onderzoek expliciet aanwezen als incest-/ontuchtpleger.

De Bredase rechtbank spreekt zich uit op 13 juni. □

Werkstraf ²⁰ geëist voor ontucht met kleinzoon

(Van één onzer verslaggevers)

ZWOLLE/KAMPEN - Tegen de 63-jarige H.E. uit Kampen heeft de Zwolse officier van justitie mr. B.W.F. van Riemsdijk 150 uur dienstverlening, een voorwaardelijke gevangenisstraf van twee maanden en een geldboete van 2.500 gulden geëist. E. zou zich in de periode tussen januari 1984 en januari 1987 schuldig hebben gemaakt aan ontucht met één van zijn toen minderjarige kleinkinderen.

Ook twee andere kleinzonen zouden door hun grootvader seksueel benaderd zijn, maar tijdens de zitting voor de Zwolse rechtbank ontkende E. deze jongens 'ook maar met een vinger te hebben aangeraakt'. De verdachte gaf wel toe in een nog verder verleden incest te hebben gepleegd met één van zijn vier eigen dochters. Hierbij zou het een enkele keer tot geslachtsgemeenschap zijn gekomen. Dat ook andere eigen kinderen te maken zouden hebben gehad met seksuele toenaderingen van hun vader, wees de Kampenaar eveneens van de hand.

Met drie van zijn zeven, inmiddels volwassen kinderen, heeft E. overigens helemaal geen contact meer.

Alle andere, mogelijk strafbare feiten dan de ontuchtige handelingen met een kleinzoon, zijn overigens verjaard. Desondanks liet openbaar aanklager Van Riemsdijk weten dat dit ene geval moeilijk losgemaakt kan worden van het feit dat er in het verleden veel meer is gebeurd.

„Weliswaar is dat allemaal te lang geleden om hier volledig meegevoegen te worden, maar vast staat dat in huize E. jarenlang een sfeer van incest, drankgebruik en stiekeme pornobeleving heerste. Aangevoerd door een vader en later ook grootvader, die zich seksueel niet kon beheersen”, aldus mr. Van Riemsdijk.

Bij het bepalen van zijn strafeis hield de officier overigens wel rekening met het feit dat de ontuchtzaak oud is.

Cel geëist ^{31/5} in Dronter ²⁰ incestzaak

ZWOLLE - Tegen M.T.O. (38) uit Dronten heeft de officier van justitie mr. I. van Zeebergen-Joele in Zwolle gisteren drie jaar onvoorwaardelijke gevangenisstraf geëist voor het plegen van ontucht met zijn nu 15-jarige dochter.

Volgens de openbare aanklager heeft hij het meisje tussen oktober 1989 en oktober 1990 op sadistische wijze misbruikt en mishandeld. De moeder en bureaus hoorden het kind regelmatig gillen. De zaak tegen O. werd in december aangehouden, omdat de rechtbank psychisch onderzoek in het Pieter Baan Centrum noodzakelijk vond. Daar kwam men tot de conclusie dat de Drontenaar enigszins verminderd toerekeningsvatbaar moet worden geacht 'vanwege een scheefgroei in zijn ontwikkeling'. Terbeschikkingstelling werd niet geadviseerd, wel een psychotherapeutische behandeling. De reclasering meent dat die behandeling jaren moet duren. De rechtbank doet uitspraak op 13 juni.

Twee jaar ²⁰ geëist voor verkrachtingen dochter

ZWOLLE - Voor het op geweldadige wijze verkrachten van zijn dochter hoorde de 44-jarige Amsterdammer J.J.B. voor de Zwolse rechtbank twee jaar cel eisen.

Officier van justitie mr. A.L. Speijers vond bewezen dat B. in de jaren 1979 tot en met 1981 het meisje regelmatig misbruikte. De verkrachtingen begonnen toen het meisje 6 jaar oud was. Ze is nu 18 jaar. B. ontkent alles. Als reden voor het verhaal van zijn dochter geeft hij op dat het kind in een zwart gat zou zijn gevallen na de echtscheiding tussen hem en zijn vrouw in 1981.

Kinderoppas ^{NB} pleegde ontucht

Van onze verslaggever

DEN BOSCH - Negen maanden geheel voorwaardelijke gevangenisstraf met de maximumproeftijd van drie jaar eiste de officier van justitie in Den Bosch gisteren tegen een 20-jarige Schijndelaar.

Gedurende de proeftijd moet hij zich laten begeleiden door het Riagg en de reclasering.

De verdachte bekende zich als kinderoppasser te hebben vergrepen aan drie jongens in de leeftijd van acht tot tien jaar. Eerder had hij bij een ander gezin dezelfde drang tot het plegen van ontucht gehad. Hij was daar zo van geschrokken, dat hij daar niet meer wilde oppassen. Bij de twee volgende families kon hij zichzelf echter niet meer corrigeren, zei hij.

De ouders van de slachtoffers claimden schadevergoedingen van respectievelijk 975 en 1500 gulden voor bezoeken aan hulpverlenende instanties en werkverzuim. Een ouderpaar had zelfs een andere slaapkamer voor hun zontje moeten inrichten om hun kind van de angsten bij het slapen gaan af te helpen.

De verdachte wordt vanaf zijn arrestatie intensief begeleid. „Een vat vol psychische spanningen”, rapporteerde een psycholoog, die hulpverlening het belangrijkste vond. Een vertegenwoordiger van de reclasering voorspelde dat het sleutelen aan de verdachte jaren kan gaan duren.

Uitspraak: 17 mei.

Man verdacht van ontucht

Van onze correspondent

NIJMEGEN, vrijdag
De politie heeft een 40-jarige man uit Nijmegen aangehouden, die ervan wordt verdacht minstens acht jongetjes seksueel te hebben misbruikt. De verdachte, die zes jaar geleden voor een soortgelijke zaak door de rechter was veroordeeld, nodigde de kinderen regelmatig bij hem thuis uit. Hij verwende ze met speelgoed, eten en drinken.

Officier: 'Een echte pedofiel zou zich schamen' IJMuidenaren staan terecht wegens ontucht met jongens

HAARLEM • FRITS VERHAGEN
MEDEWERKER

„Een echte pedofiel zou zich schamen voor wat hier met jonge jongens is gebeurd. Ik zou het een orgie willen noemen. Er was geen sprake van liefde, maar van misbruik.” Dat zei de Haarlemse officier van justitie mevrouw mr. M. Heutink gisteren in de strafzaak tegen een 40-jarige IJmuidenaar, die verdacht wordt van ontucht met minderjarige jongens.

Behalve deze man stonden gisteren nog twee andere IJmuidenaren terecht voor ontucht. De slachtoffers waren zo'n tien jongens van rond de twaalf jaar oud. De groep knapen kwam in wisselende samenstelling bij de verdachten over de vloer. In ruil voor seksuele handelingen mochten ze met de computer spelen.

De 40-jarige IJmuidenaar wordt als de belangrijkste gangmaker in de affaire gezien. De man heeft toegegeven dat er sinds september vorig jaar geregeld sekspelletjes zijn gespeeld in zijn woning. „Ze vroegen er vaak zelf om”, zo verdedigde hij zich gisteren.

De meeste slachtoffers hebben verklaard dat het hun bekend was dat de verdachten 'met jongens rotzouden'. Vanwege de spanning kwamen ze echter telkens bij hen terug. Volgens één van de jongens betaalde de hoofdverdachte hem een tientje als hij hem seksueel zijn gang liet gaan.

Officier mevrouw Heutink vond dat de IJmuidenaren de slachtoffers veel schade hebben berokkend. „Een relatie tussen een volwassene en minderjarige is altijd ongelijkwaardig. Vandaar dat kort geleden is be-

slosten dat dit strafbaar moet blijven. In dit geval zijn de slachtoffers goed de vernieling in gewerkt. Ze houden een verwrongen beeld over van seks.”

De 40-jarige IJmuidenaar hoorde de zwaarste straf eisen: anderhalf jaar cel, waarvan een half jaar voorwaardelijk. De officier van justitie noemde hem 'de hoofdrolspeler in dit drama'.

Tegen een 62-jarige medeverdachte, die heeft erkend begin dit jaar een deel van de jongens over de vloer te hebben gehad, werd een straf geëist van acht maanden, waarvan de helft voorwaardelijk. Volgens de IJmuidenaar is het nooit zijn bedoeling geweest seksuele handelingen te verrichten met zijn jonge gasten. „Maar ze kleedden zichzelf uit. Ze hebben me uitgedaagd.”

De derde betrokkene, een 28-jarige IJmuidenaar, is de

Ook tegen de zoon eiste de officier een celstraf van acht maanden, waarvan de helft voorwaardelijk. Gezien zijn verleden heeft zij er geen bezwaar tegen als de straf in dit geval wordt omgezet in dienstverlening.

Van de raadslieden noemde vooral de advocaat van de hoofdverdachte, mr. I. de Vos, de geëiste straf te hoog. Volgens hem heeft justitie niet kunnen aantonen dat de seksuele contacten schadelijk zijn geweest voor de jongens. Hij pleitte voor een alternatieve straf.

De rechtbank doet 13 juni uitspraak.

Slachtoffer maakt van zichzelf verdachte om verjaarde ontucht erkend te krijgen Incest-zaak komt door smaad voor rechter

Van onze verslaggever **VK**
VICTOR LEBESQUE 23
BREDA — De verjaringstermijn voor incest zou moeten worden verengd. De termijn waarbinnen aangifte moet worden gedaan opdat het Openbaar Ministerie vervolging kan instellen tegen daders van incest, is twaalf jaar. Dat is te kort voor veel vrouwen, omdat zij al in hun jeugd seksueel werden misbruikt en pas na vele jaren — vaak pas na twintig tot dertig jaar — in staat zijn het zwijgen over de incest-ervaringen te doorbreken en te beginnen met het verwerkingsproces.

Deze kwestie kwam woensdag uitvoerig aan de orde voor de rechtbank in Breda, waar niet een van incest verdachte, maar het slachtoffer terecht stond. Zij werd beschuldigd van smaad-schrift en was aangeklaagd door de man die haar bijna tien jaar lang — van haar twaalfde tot haar eenentwintigste — seksueel misbruikt zou hebben; een twintig jaar oudere zwager, de man van haar oudere zus.

De vrouw, Paula, een 51-jarige Bredase, heeft twee keer aan de burens van haar zwager ansichtkaarten gestuurd met teksten waarin zij de man ervan beticht een incestdader te zijn. De zwager, die zich in eer en goede naam voelt aangetast, verzocht de officier van justitie haar te vervolgen.

„Tegedobon voor de straf die jij behoort te krijgen voor jouw destructieve wandaden, zonder remming of wroeging gepleegd”, schreef Paula op de

kaarten. Voor de rechtbank zei de vrouw dat het sturen van de kaarten haar laatste redmiddel was. „De boodschap van de kaarten was: weten jullie wel wie er naast je woont? De man die mijn leven heeft verwoest. Ik wil er rehabilitatie binnen mijn familie mee bereiken; dat zij toegeven wat mij is overkomen. De zaak is steeds in de doofpot gestopt. Niet geloofd worden is het ergste”, zei zij.

Paula was een nakomertje in een gezin van zeven kinderen. De oudere broers en een zus gingen het huis uit en Paula bleef lang alleen met haar ouders, die een slecht huwelijk hadden. Mede om die reden verbleef zij vanaf haar twaalfde veel in het huis van haar zus, vaak als babysit. „Vanaf die tijd werd zij seksueel misbruikt door haar zwager, aanvankelijk onder het mom van seksuele voorlichting, later zonder smoezen”, aldus Paula's raadvrouw mr J. Engels.

Schaamte

Lang, heel lang, kropte Paula het haar aangedane leed op, maar het beschadigde haar wel. Innerlijk vrat de angst aan haar, de schaamte, de schuldgevoelens en vrees voor het verlies van haar familie. De gevolgen waren mislukte relaties, mislukte studies en vele lichamelijke en psychosomatische klachten. Alleen met haar biechtvader en de man die haar eerste echtgenoot werd, sprak ze over haar traumatische

ervaringen, totdat in 1985 een uitzending van het televisieprogramma Rondom Tien over incest bij haar opeens de deksel van de beerput deed knallen.

Ineens kwam Paula met haar verhaal naar buiten. Zij was toen 45; de laatste incest-ervaringen dateerden van 24 jaar daarvoor. Niemand — uitgezonderd een broer — reageerde op haar vraag om hulp. De zwager ontkende, in de familie heerste ongelof en loyaliteit met haar zus.

Voor de reparatie van haar trauma had Paula erkenning nodig door de vader of de maatschappij. Maar „het recht gaf niet thuis”, zei officier van justitie mr W. Tielkemeijer gisteren in zijn requisitoir. Strafrechtelijk was de zaak verjaard; een civiele actie tegen de zwager werd haar afgeraden, omdat het bewijs zo moeilijk te leveren zou zijn. Toen verstuurde Paula de kaarten. Zij moest zich als verdachte presenteren om de status van slachtoffer te bereiken. Eindelijk werd er naar haar geluisterd.

Ongebruikelijk

De rechtszaak was een wat ongebruikelijke vertoning. De verdachte had als het ware twee verdedigers: haar raadvrouw en de officier van justitie. „Zij zit hier primair om haar recht te krijgen”, zei Tielkemeijer. De geloofwaardigheid van Paula's relaas over de incest-ervaringen werd in belangrijke mate vergroot door verklaringen van getuigen

— ex-partners en ook kennissen uit haar jeugd, die bij het aanhoren van haar verhaal ineens haar gedrag van destijds konden duiden — en incest- en medische deskundigen, die in het gerechtelijk vooronderzoek zijn gehoord.

De strafzaak heeft een boemerang-effect gehad op de zwager van Paula. Zijn positie in de zaak is weliswaar formeel die van het beledigde slachtoffer van smaad, maar materieel pakte het anders uit. „Ik heb geen enkele reden om aan haar verhaal te twifelen”, zei de officier van justitie.

Volgens de officier geldt voor Paula de in het laatste lid van het smaad(schrift)artikel in het Wetboek van Strafrecht geformuleerde strafuitsluitingsgrond. Daarin wordt opzettelijke aantasting van eer en goede naam gerechtvaardigd als iemand dat deed ter noodzakelijke verdediging, te goeder trouw mocht aannemen dat de aantijgingen waar zijn en dat het algemeen belang eiste daar ruchtbaarheid aan te geven.

„Er is zeker sprake van een algemeen belang, want er zijn meer vrouwen die met lege handen blijven staan, omdat de verjaringstermijn vervolging van de daders verhindert en zij ten aanzien van een civiele procedure te horen krijgen: wij kunnen niets, het is zo lang geleden”, aldus Tielkemeijer. De officier vroeg ontslag van rechtsvervolging. „Zij had het recht te doen wat zij deed” zei hij. De rechtbank doet 5 juni uitpraak.

Verjaring van incest moet op de Haagse agenda **VK 25**

De Volkskrant van 23 mei doet verslag van een rechtszaak waar niet een van incest verdachte, maar het slachtoffer terecht stond. Deze 51-jarige vrouw werd wegens smaad aangeklaagd door haar zwager die haar van haar twaalfde tot haar eenentwintigste seksueel misbruikt zou hebben.

Omdat de verjaringstermijn bij dergelijke delicten twaalf jaar is, en de vrouw pas op 45-jarige leeftijd over het misbruik begon te praten, was strafrechterlijke vervolging van de zwager onmogelijk geworden. Alleen door haarzelf als verdachte van smaad op te werpen, kon deze vrouw als slachtoffer voor de rechtbank haar verhaal kwijt.

Steeds vaker blijkt in de praktijk dat de verjaringstermijn van twaalf jaar voor seksuele delicten de verdachte bevoordeelt en de positie van het slachtoffer vaak nog moeilijker maakt dan deze op grond van het feitelijk misbruik al is.

Seksueel misbruik van kinderen leidt tot ernstige psychische problemen, niet alleen al tijdens hun jeugd, maar ook als ze volwassen zijn. In vergelijking met andere mensen doen slachtoffers van seksueel misbruik vaker pogingen tot zelfdoding, hebben meer lichamelijke klachten, zijn vaker verslaafd (eetproblemen, medicijnen, alcohol) en hebben meer problemen met hun seksualiteit.

De ernst van deze klachten hangt nauw samen met de ernst van het misbruik en de leeftijd waarop het begon (hoe jonger, hoe ernstiger). Zo lang slachtoffers emotioneel, opvoedkundig en praktisch nog sterk verbonden zijn met daders — en dat geldt vooral voor kinderen, jongeren — blijkt elke keer weer hoe problematisch het spreken over het misbruik is. Beslissingen over aangifte bij de politie worden dan ook nooit zo maar even genomen.

Op 19 mei 1989 formuleerden de toenmalige ministers De Koning (Sociale Zaken), Brinkman (WVC) en Korthals Altes (Justitie) een gemeenschappelijke standpunt over het onderzoeksrapport „Seksueel misbruik van meisjes door verwanten”. Over de verjaringstermijn

concludeerden ze: „Er is reden om de verjaringstermijn te laten beginnen op het moment dat het slachtoffer meerderjarig wordt. Men heeft dan nog twaalf jaar om zich te beraden over de vraag of strafvervolging wordt verlangd.”

In het huidige regeerakkoord van PvdA en CDA wordt weliswaar aandacht besteed aan allerlei medisch-ethische kwesties, maar over de gevoelige materie van seksueel geweld in het algemeen en seksueel misbruik van kinderen in het bijzonder geen woord.

Seksueel misbruik is helaas geen politiek issue. Afgaande op de verkiezingsprogramma's van 1989 lijkt het erop dat het dat ook niet snel zal worden. Alleen de PvdA spreekt in haar verkiezingsprogramma — tegen de zin destijds van het partijbestuur — concreet over een wijziging van de verjaringstermijn. Van D66 en Groen Links valt daarvoor vermoedelijk steun te verwachten. Maar de programma's van CDA en VVD zeggen er niks over.

Het grootste probleem is dat seksueel misbruik op papier wel als een probleem wordt erkend, maar dat er in de dagelijkse politieke praktijk zelden of nooit een principiële debat over wordt gevoerd. Zolang dat niet gebeurt, zullen er nog veel slachtoffers blijven die niet eens de keuze van aangifte, strafvervolging in gang kunnen zetten, vanwege die verjaringstermijn van twaalf jaar.

Welke politicus durft dit onderwerp weer tot een echt politiek item te maken? Wetswijziging lost het probleem niet op, maar het zou ten minste een duidelijke keuze voor de slachtoffers betekenen.

JELIS VAN LEEUWEN
Coördinator Consultatie Advies-
team Incest, maatschappelijk wer-
ker bij Riagg Oost-Gelderland.

Incestslachtoffer mocht burens naam dader noemen

Van onze verslaggever **VK 6.6**
BREDA — Een vrouw die haar zwager op briefkaarten aan zijn burens beschuldigd van incest is door de rechtbank in Breda ontslagen van rechtsvervolging. De vrouw was beschuldigd van smaad-schrift. De rechtbank honoreerde haar rechtvaardiging dat zij een algemeen belang diende door de kwestie van de verjaringstermijn voor incest aan de orde te stellen.

De zwager zou de vrouw van haar 12de tot haar 21ste jaar hebben misbruikt. Twee weken geleden vroeg officier van justitie mr W. Tielkemeijer al om haar niet te straffen voor smaad-schrift. „Zij had het recht te doen wat zij deed”, zei de officier in zijn requisitoir.

Het Openbaar Ministerie moet binnen twaalf jaar na de „daad” vervolging instellen wegens incest om de zaak voor de rechter te kunnen brengen. Die termijn blijkt voor veel vrouwen veel te kort, omdat zij vaak pas na twintig tot dertig jaar beginnen aan de verwerking van hun traumatische ervaringen. Dan

pas kunnen zij over de incest praten. De verdachte in het Bredase proces was een 51-jarige vrouw. Haar kaarten-actie was het sluitstuk van een poging erkenning te vinden als slachtoffer van incest. De vermoedelijke dader voor de rechter slepen kon niet meer, daarom manoeuvreerde zij zichzelf in de rol van verdachte. Voor de rechtbank kon zij eindelijk haar verhaal kwijt.

Volgens de wet kan het plegen van smaad-schrift worden gerechtvaardigd als iemand dat deed ter noodzakelijke verdediging, te goeder trouw mocht aannemen dat de aantijging waar is en dat het algemeen belang eiste daar ruchtbaarheid aan te geven.

De rechtbank zei woensdag in het vonnis dat de door de vrouw gebruikte middelen het doel rechtvaardigen. „Zij heeft al het mogelijke gedaan om erkenning te krijgen. Zij handelde ter verdediging van eigen belangen en in het algemeen belang door de kwestie van de verjaringstermijn voor de vervolging van incest ter discussie te stellen”, aldus de rechtbank.

Ik zal nooit blijven hangen vanwege de zekerheid, het goede salaris en de leuke collega's

Portret van Lizette Dalebout, verslaggeefster bij Nieuwe Revu

Paul van Weel

Morgen ga ik voor Nieuwe Revu voor de tweede keer naar Miami. Het gaat om Bobby Fijnje, een jongen van dertien jaar die al anderhalf jaar in de gevangenis zit op verdenking van seksueel misbruik van kinderen op de zondagschool waar hij oppastte. Die kinderen zijn twee of drie jaar oud. Tegen Bobby Fijnje is negenennegentig jaar geëist. Een overeenkomst met Nederland is dat we hier Oude Pekela en De Bolderkar affaire hebben gehad, zaken waarin massahysterie meespeelde, maar die minder ver gingen en waar geen mensen bij zijn veroordeeld. In Amerika zie je waar zo'n massahysterie in kan uitmonden. Iedereen gelooft het. In december was ik ook in Miami. Nieuwe Revu zei dat ik er heen kon gaan. Ik had het onderwerp voorgesteld en ze zeiden eerst dat ik maar moest gaan bellen. Ik belde met advocaten en schreef een verhaal. Toen ik het inleverde werd gezegd: er zit veel in, maar je mist sfeer. Ga er maar naar toe voor een 'cover'. Ik bleef daarna contact onderhouden met de ouders van Bobby Fijnje. Zo hoorde ik dat volgende week de uitspraak is. Het is een onderwerp waar ik me betrokken bij voel. Daar ben ik ook het beste in. Die ouders leven in een nachtmerrie-achtige sfeer. Fascinerend om te zien, maar triest. De eerste keer ging ik zonder vaste afspraken en zonder fotograaf. Ik was als het ware op het vliegtuig gezet en dacht: ik wil niet en durf niet. Maar Amerika is een makkelijk land. Als je er een rechter opbelt, zegt hij: kom over een uur maar langs, terwijl je in Nederland met veel meer afstand te maken krijgt. Ik was er een week en alles lukte. Dat geeft een kick. Het was een verhaal dat in Nieuwe Revu past. Ik had er veel tijd aan besteed en er veel research voor gedaan. Als Nieuwe Revu er, zoals nu, een paar maanden later op terug komt, is dat journalistiek juist. Vroeger zou het korter gebracht zijn en waren bijvoorbeeld foto's belangrijk. Nu wordt er alleen een foto van Bobby Fijnje geplaatst en wordt het heel ingetogen gebracht.

Sandwichformule

Nieuwe Revu is een blad dat tussen de populaire bladen en de opiniëbladen in zit. Bij populaire bladen denk ik dan niet aan Story of Privé, maar aan Panorama en Aktueel. Nieuwe Revu wil serieuze verhalen in de sandwichformule van nieuws, sport en rock 'n roll. 'Nieuws dat je pakt' is er als leus uit gegaan omdat nieuws, sport en rock 'n roll staat voor wat Nieuwe Revu is. De formule is veranderd en het blad is serieuzer geworden. Serieuze mensen als Ischa Meier en Joost Niemöller werken voor ons en die zouden dat vijf jaar geleden niet in hun hoofd hebben gehaald. Toen had Nieuwe Revu een andere uitstraling en reputatie. Aan die verandering is hard gewerkt en nu wordt het blad meer gerespecteerd. Men heeft dingen aangedurfd zoals schrijversnummers of een week lang Paul de Leeuw als hoofdredacteur.

Of ik de verslaggeefster van Nieuwe Revu ben op dit moment? Ik doe vooral de menselijke verhalen en ik houd ervan de straat op te gaan voor reportages. Hoe ik aan mijn onderwerpen kom, is heel verschillend. Soms gaat er veel productie aan vooraf. Twee weken in een vrouwengevangenis doorbrengen, gaat bijvoorbeeld niet zomaar. Daarvoor moet je telefoneren, er langs gaan, contracten tekenen en dergelijke. Het artikel over Bobby Fijnje ontstond doordat ik werd gebeld door iemand die ik had geïnterviewd en die mij het verhaal vertelde. Ik dacht: wat raar dat niemand in Nederland er iets vanaf

weet. Ik belde naar het ministerie van Buitenlandse Zaken en daar werd gezegd dat men er nooit van gehoord had. Toen bleken er twee Amerikaanse deskundigen naar de Universiteit van Amsterdam te komen die toevallig ook getuigen-deskundigen waren bij het proces tegen Bobby Fijnje. Zo krijg je op een gegeven moment een beeld van je onderwerp. Ik ben niet iemand die iets in zijn kop heeft en er dan als een blind paard op af stuift.

Joy-riding

Onderwerpen als zo'n vrouwengevangenis triggeren me. Ik houd ervan in werelden mee te lopen, er een tijdje deel van uit te maken. Ik noem dat een soort joy-riding. Het interesseert me niet zo sterk dat ik bij wijze van spreken een moord zou plegen om in de gevangenis te komen. Kijk, ik ontmoette in de gevangenis een vrouw die haar man had vermoord en hem vervolgens in stukjes hakte en heeft opgegegeven. Daar heb ik geen feeling mee en ik heb er ook niet over geschreven. Maar er was ook een vrouw die jarenlang door haar man was mishandeld. Zij liep weg en hij achtervolgde haar. Na lange tijd besloot zij dat de enige manier om van hem af te komen was hem van kant te maken. Daar kan ik me in verplaatsen. Er zijn situaties waarin mensen dingen doen die jij misschien ook zou kunnen doen, maar nooit gedaan hebt.

Ik heb een tijdlang veel sociale onderwerpen gedaan en dan vind ik het leuk om een dag met Prinses Stephanie op stap te gaan, als contrast. Het is niet alleen spanning wat ik zoek, het zijn ook vaak dingen die je aangrijpen en waarvan je ook wel eens denkt: waar ben ik aan begonnen. Ik ben op mijn best als ik schrijf over iets dat mij raakt, als ik emotie in mijn verhaal kan leggen. Dan doe ik mijn werk met bezieling. Toen ik uit de vrouwengevangenis kwam, liet ik mijn emoties niet direkt toe, want je begint meteen aan een ander onderwerp. Pas later werkte het verwarrend. Dan word ik een weekje ziek, want er zijn emoties opgeroepen die je alsnog moet verwerken.

Ik ben drie jaar geleden bij Nieuwe Revu terecht gekomen omdat ik er stage liep. Ik was eenentwintig en zou er drie maanden blijven om daarna drie maanden naar de Haagse Post te gaan. Maar de sfeer bij Nieuwe Revu sprak me aan en het is een blad waar je veel verschillende dingen kunt doen. Op die leeftijd heb je er geen idee van wat je specialiteit kan worden. Ik kreeg de kans strandreportages te maken, maar ook zoiets als die vrouwengevangenis te doen. Ik vond mezelf nog niet de geestelijke bagage hebben voor het produceren van een diepgaand essay vooreen blad als de Haagse Post.

Ik geneer me nooit voor Nieuwe Revu. Mensen maken er wel eens opmerkingen over. Laatst nog een meisje: "Ach, ik vind het wel een redelijk blad hoor, maar al die pin-ups en al die sex..." Zeg ik tegen haar: "Maar dat staat er al zeven jaar niet meer in." Zegt zij: "Sorry, ik heb het blad de laatste jaren eigenlijk ook niet meer ingekeken." Dan staat zij toch meer voor lul dan ik? Ik ben erg bereid in discussie te gaan als mensen weten waar ze het over hebben. Maar als ze afgaan op het imago dat is blijven hangen, doe ik dat niet meer. Dat imago van vroeger vind ik ook vrij plat.

Of ik bij Nieuwe Revu weg zou gaan als er weer meer blote vrouwen in zouden staan, weet ik niet, al zou ik het vervelend vinden. Vroeger stonden er ook veel korte stukjes in met een grote foto. Met zo weinig ruimte kan ik geen behoorlijk verhaal schrijven. Niet dat ik vind dat elk artikel lang en verantwoord moet zijn, maar als dat element zou verdwijnen, zou ik weg gaan. Kijk, een opdracht als de blote mannen, vrouwen en kinderen interviewen op het naaktstrand van Zandvoort, doe ik als die mensen het leuk vinden. Ik houd niet van stiekeme, achterbakse journalistiek. Daar ligt voor mij de grens.

Een kamer huren tegenover het huis van Prins Willem Alexander in Leiden? Het hangt er maar vanaf met welk doel. Niet als ik zijn privéleven zou moeten onthullen.

Uiterlijk

Bij Nieuwe Revu heb ik veel vrijheid en ik doe de dingen die ik wil. Die vrijheid krijg ik omdat ze, denk ik, vertrouwen in me hebben. Ze hebben in mij geïnvesteerd, de gok genomen me na mijn stage aan te nemen omdat ze dachten dat ik talent heb. Er was ook behoefte aan nieuwe mensen die enthousiast waren, de straat op wilden gaan en die zich in een aantal jaren konden profileren. Ik weet zeker dat ze me niet op mijn uiterlijk hebben beoordeeld, omdat je het daarmee niet redt. Ik ben ook nooit gebruikt op die tricky manier van een leuk, jong meisje ergens op af sturen om op die manier makkelijker iets los te krijgen.

Ik kom uit Zonnemaire, bij Zierikzee, volgde een opleiding aan de Christelijke School voor de Journalistiek in Kampen en kwam daarna bij Nieuwe Revu. Dingen meemaken, met eigen ogen zien, omdat ik intens wil leven... Op een kantoor word ik gek en als ik twee weken heb moeten bellen, wil ik weer naar buiten. Het beeld dat een meisje uit Zeeland nu zou kunnen krijgen als ze dit verhaal leest: het beeld van een verslaggeefster die een wild leven leidt, veel geld verdient, uitgaat, met allerlei mannen naar bed gaat en dergelijke, dat valt allemaal wel mee hoor. Ik ga echt niet drie avonden achter elkaar in een discotheek de beest uithangen, want daar heb ik geen tijd voor. Ik zit soms op zaterdagavond mijn verhaal te typen met de telefoon uitgeschakeld. En ik ga ook wel eens

uit. Ik heb een leuk leven waarin ik privé en werk gescheiden houd. Ik zal bijvoorbeeld niet gauw mijn eigen telefoonnummer aan mensen geven.

Als ik op vakantie ga, zeg ik tegen degene met wie ik ben: ik ga niet beleefd doen en met niemand praten. Dat komt omdat je in je werk vaak interesse toont en naar mensen luistert. Je weet immers hoe je mensen kunt aanmoedigen tot praten. Op vakantie ben ik sociaal, niet aardig en ik doe tegen niemand een mond open.

Boek

Ik ben meer iemand van achter de schermen dan van ervoor. Dat verschaft mij meer vrijheid. Als ik een boek zou schrijven en daarover werd geïnterviewd, zou ik daar trots op zijn en ermee geassocieerd willen worden. Nu is de geschreven journalistiek datgene waarin ik me wil ontwikkelen en goed in wil zijn. Als kind las ik altijd boeken en nog steeds kijk ik bijvoorbeeld weinig televisie. Een boek is voor mij de ultieme communicatie waardoor ik ook ontroerd kan worden. Zelfs met film heb ik dat al minder. Ik zou best een boek willen schrijven, maar ik denk dat ik er nog niet aan toe ben. Het vereist veel discipline om een jaar lang met je personages bezig te zijn. Het hoeft niet literair te zijn, liever zelfs een journalistiek boek, zoals 'new journalism': een journalistiek onderwerp waarbij literaire elementen worden gebruikt. Je hebt een dialoog niet zelf gehoord, maar kunt je voorstellen hoe het gezegd is. Heerlijk lijkt me dat, want nu heb ik de beperking dat je ergens niet bij bent geweest en dat je je aan de werkelijkheid moet houden. Ik vind het pretentieuze klinken, maar na een tijdje zou ik willen overstappen naar het schrijven van boeken. Ik kan me voorstellen dat je na tien jaar journalistiek werk het gevoel krijgt dat je bent opgebrand. Ik wil nooit in de situatie terecht komen dat je dan blijft hangen vanwege de zekerheid, het goede salaris en de leuke collega's.

'Natuurlijk ging het mij om het laagst mogelijke niveau'

Het Britse publiek krijgt de pers die het verdient

Als de Britse pers niet snel orde op zaken stelt, zal de rechter in het vervolg moeten oordelen over de journalistieke betamelijkheid van reportages, interviews en televisiedocumentaires. Want geen grens is nog heilig. Sensatie-verslaggevers dringen het ziekenhuis binnen waar een bekende acteur ligt te sterven en arge-loze mensen worden voor een sappig verhaaltje vernageld. Alles terwille van het schandaal. De wetsverandering die de politici nu overwegen, dreigt echter ook de serieuze media in een worggreep te nemen.

Hieke Jippes NRC 20

Ik heb nog nooit enige emotionele betrokkenheid gevoeld bij welk verhaal ook. Dat was de gouden regel. De meeste mensen over wie ik geschreven heb waren het laagste van het laagste en dan moest je mij zien: in een of ander tienderangs hotelletje met het soort vrouw dat zo goed als getikt is en die zet ik dan biefstuk en cocktails voor. Toen ik nog jonger was leerde ik likken. Ik kwam binnen, begon stroop te smeren, lik, lik en dan vernagelde ik ze waar ze bij stonden. Later werd ik nog beter, omdat ik leerde ze in de waan te brengen dat ik ze helemaal niet vernageld had, terwijl dat in werkelijkheid wel zo was.

Wendy Clarkson, voormalig ster-reporter van de Britse *Sunday Mirror*, heeft onder de passende titel *Dog eat Dog* zijn memoires geschreven. Het verhaal is voor zover bekend het eerste verslag van binnenuit over de werkwijze van journalisten van de Britse sensatiepers. Het komt, uitgerend op het moment dat in Engeland de persvrijheid steeds meer onder druk komt te staan. In het Hogerhuis werd deze week ternauwernood een wetsvoorstel vermeden, dat de BBC zou dwingen richtlijnen voor 'onpartijdigheid' na te leven. Politici van alle gezindten staan regelmatig bij de deur kijkgeld gefinancierde televisie- en radio-omroep op de stoep om hun beklag te doen over nieuwsanalyses en documentaires, die hen niet zinnen. De Independent Broadcasting Authority, de nieuwe commissie die toezicht moet gaan houden op fatsoenlijk gedrag van commerciële televisie- en radio-omroep, deed het deze week nog eens dunnetjes over door alvast aan te kondigen dat ze een verplichte gedragscode op wil stellen die moet garanderen dat grensverleggende documentaires als 'Shoot to kill' (vraagtekens over het doodschieten van drie IRA-terroristen door de SAS in Gibraltar) en 'Who bombed Birmingham?' (vraagtekens bij de gevangenhouding van de zogenaamde Birmingham Six) "strikt aan banden worden gelegd". De kranten hebben deze zomer nog

een jaar de tijd gekregen om orde op zaken te stellen en het gedrag van hun journalisten aan te pakken, vóór er van overheidswege een gedragscode voor de pers wordt opgelegd met in de wet vastgelegde straffen bij overtreding. Dat zou de deur openen naar een stroom van processen, waarbij rechters moeten bepalen wat wel en niet is toegestaan bij het garen van nieuws. Dat zou, zeggen journalisten van bonafide kranten, een worggreep worden om welke journalistieke activiteit dan ook. De vrije pers komt daarmee rechtstreeks in gevaar.

Odd couple

Sterverslaggever Wendy Clarkson zit tegenwoordig in de televisiereclame, maar kijkt als verborgen verleider met genoegen op zijn journalistieke heldendaden terug. De goedgelovigheid van zijn slachtoffers, het onnozele optimisme waarmee ze zich aan hem bloot geven, ja zelfs de stupiditeit waarmee ze soms volhardden in hun laatste restje privacy, vervullen hem achteraf met vertedering. Was het niet hun eigen schuld dat hij hen soms dronken moest voeren om hun verhaal los te krijgen? Sterker nog: moest hij de details soms niet zelf verzinnen?

Een van Clarkson's grootste vangsten was het opsporen van een echtpaar, dat eerst een baby had gehad en daarna onderling van sexe had geruild. De *Sunday Mirror* bracht de primeur destijds in megakoppen: 'The Odd Couple. Now He's Mum and She's Dad'.

"Ik zag de kop al voor me voordat ik de klopper op de deur had laten vallen. Dit kon niet missen. Het had alles: het had sex, het had arbeidersklasse, het had familie, het had bizar en het had drugs." Drugs? "Drugs... ze namen allebei hormoontabletten."

Het totaal overrompelde echtpaar stemde erin toe met hem te praten, omdat Clarkson hen had omgepraat met een van zijn favoriete argumenten: ze zouden anderen in een soortgelijke situatie een hart onder de riem kunnen steken. Ondertussen had ook de concurrentie lucht gekregen van het verhaal en een horde nieuwsgangers dromde samen op de stoep. Om het exclusieve karakter van zijn primeur niet te verliezen, speelde Clarkson zijn 'vertrouw-mij-maar'-rol, gooide de twee dekens over het hoofd en voerde ze hollend af naar zijn auto. Daarop volgde een woeste achtervolging door Birmingham, waarbij Clarkson erin slaagde zijn grootste rivalen af te schudden door bij het wachten voor een stoplicht de sleutels uit het contactslot van hun auto te trekken en in een riool te gooien. Nog is de jacht niet voorbij.

Nauwelijks heeft het verbijsterde echtpaar in een veraf gelegen restaurant eindelijk een hap van zijn garnalencocktail genomen, of Clarkson jaagt ze op naar een volgend onderkomen. In een hotel in Stratford ontlokt de journalist de twee uiteindelijk nog wat citaten, voor hij ze slapend achterlaat "na hun uitputtende uitstapje in de wereld van exclusieve verhalen in de tabloid-journalistiek". Clarkson's boek staat vol van dit soort hijgerige voorbeelden, opgeschreven in een jargon dat bol

staat van platitudes ("Het gebeurt niet elke dag dat de voorzitter van de Tory Party door de mand valt als een echtbreker en vader van een onwettig love-child") en vrije jongens-ideologie. Neem bijvoorbeeld zijn interview met de Engelse komiek Dick Emery, waarvoor de *Sunday Mirror* 35.000 pond wilde betalen. Emery had net zijn vijfde vrouw in de steek gelaten voor een show-girl en wilde uiteindelijk zijn verhaal tegen betaling wel kwijt. Alleen de manier waarop de komiek zijn hart uitstortte was Clarkson niet pittig genoeg. En dus paste hij zelf een staaltje creatief registreren toe, waarbij Emery's "Ze was een meisje dat er aardig uitzag en ik voelde me buitengewoon tot haar aangetrokken" letterlijk werd geciteerd als "Ze was een stuk eerste klas en ik viel op haar als een baksteen". Emery zei: "Ze had een figuur dat opviel", maar Clarkson schreef: "Ik zag haar en dacht: 'God allemachtig, dát zou ik graag even vasthouden'". En toen Emery weigerde die versie goed te keuren, zei Clarkson: "Luister eens vader: of je tekent of je kunt fluiten naar je 35.000 pond". Emery koos voor het geld. Zoals Clarkson schrijft: "Die vent kreeg een fortuin voor iets wat geen reet voorstelde. Hij had niets te klagen - ik was degene die hem een grote dienst bewees tenslotte". Emery's memoires verschenen in afleveringen in de *Sunday Mirror* onder titels als "Ik ben niet te stoppen als ik eenmaal op een meid val" en "Hoe ik voor de liefde in training ga".

De flaptekst van *Dog eat Dog* beschrijft Clarkson's memoires als "onthullend en geestig-ondeugend". Voor de groeiende menigte invloedrijke Britten die de excessen van de pers aan banden wil leggen is *Dog eat Dog* echter een welkome illustratie van hun pleidooi. Vorig jaar liepen twee wetsontwerpen van Britse parlementariërs, bedoeld om het publiek te beschermen tegen inbreuk op het privéleven door de pers, in eerste instantie op niets uit. De Press Council, het equivalent van onze Raad voor de Journalistiek, maakte onder energieke leiding van zijn nieuwe voorzitter, de jurist Louis Blom-Cooper, haast met hervormingen die het publiek soelaas moesten bieden, zonder dat er tegelijkertijd aan de vrijheid van meningsuiting getornd zou worden. Er kwam een klachtenlijn, Blom-Cooper introduceerde een spoedprocedure waarbij inbreuken op privacy konden worden bestreden en de kranten zelf probeerden de toenemende kritiek te pareren door een gedragscode van eigen maaksel te introduceren en per nationale krant een eigen ombudsman aan te stellen.

Die manoeuvres kwamen achteraf gezien te laat. De regering bezweek, naar het lijkt met enige gretigheid, voor de druk van een luid-spreekende lobby van rechtse parlementariërs en opinie-leiders die vinden dat 'de pers' wettelijk aan banden gelegd moet worden. Een uitspraak van de Press Council dat *The Sun* homoseksuelen niet langer als 'nichten'

(poofsters) mocht aanduiden, mocht dan een teken zijn dat de journalistiek in eigen huis orde op zaken wilde stellen, ze ging de lobby al lang niet ver genoeg meer. Terwijl een commissie van deskundigen in overheidsopdracht nog aan het bestuderen was, of en hoe de pers aan banden gelegd diende te worden, gooide *The News of the World* opnieuw roet in het eten. Een verslaggeversteam van het blad wist binnen te dringen in de intensive care-afdeling van een ziekenhuis, waarin de acteur Gordon Kaye na een ongeluk met ernstig hersenletsel was opgenomen. Een foto en een 'exclusief vraaggesprek' waren het resultaat. *News of the World* vloog de deur uit, maar hoe de lezers ook smulden van deze inside-informatie over de hoofdrolspeler in de aanbeden televisieserie 'Allo, 'Allo, ze waren tegelijkertijd verontwaardigd. Kaye's advocaat en het ziekenhuis spraken er schandevan, dat verslaggevers opnieuw zo laag konden zinken dat ze in de jacht op een primeur een doodzieke patiënt kwamen lastig vallen. Opnieuw, want twee jaar geleden lag een andere

televisiepersoonlijkheid, de immens populaire Russell Harty, dood te gaan in een ziekenhuis in Leeds toen twee journalisten met een witte doktersjas aan zijn kamer binnen poogden te komen om uit te vinden of zijn geelzucht niet eigenlijk Aids was. De zogenaamde Calcutt-commissie wist wel raad met dat soort praktijken. Haar aanbevelingen hebben inmiddels al geleid tot het vervangen van de logge Press Council (m.i.v. 1991) door een Press Complaints Commission, de laatste barrière tussen de pers die zelf haar huis op orde brengt en regelgeving van bovenaf. Deze Raad voor Journalistiek-nieuwe-stijl wordt nog steeds gerund "voor de bedrijfstak door de bedrijfstak", maar zal gaan functioneren op basis van een nieuwe, strakke gedragscode. Hoe die eruit gaat zien is nog niet vastgesteld, maar aangename wordt dat gedetailleerd beschreven zal worden wat journalisten mogen doen en laten in hun nieuwsgaring, hoe de privésfeer moet worden gegarandeerd, wanneer en hoe er rectificaties moeten worden geplaatst, hoe lezers moeten kunnen reageren en hoe de krant naar ras of seksuele geaardheid discriminerende publicaties moet voorkomen. Het nieuwe handvest voor journalis-

tiek goed gedrag neemt als basis de vrijwillige gedragscode die de grote landelijke kranten in december 1989 aanvaardden, plus de aanbevelingen van de Calcuttcommissie. De leden van de nieuwe Raad voor de Journalistiek (journalisten, maar ook respectabele figuren van buiten het vak, benoemd van buitenaf) moeten met die code in de hand kunnen onderzoeken of klachten over 'onjuiste' of 'oneerlijke' journalistiek terecht zijn. De pcc kan kranten vervolgens dwingen om precies-omschreven rectificaties te plaatsen op een door haar aan te wijzen plaats in de krant. Indien kranten zouden weigeren te gehoorzamen, dan moet het wettelijk mogelijk worden gemaakt - zegt Calcutt - om overtreders van de code te dwingen en tot compensatie te verplichten. Blijkt deze werkwijze in de praktijk onvoldoende, en blijkt er na een jaar sprake van "een totaal verval van normen", dan treedt fase 3 in. De pcc wordt vervangen door een perstribunaal, voorgezeten door een rechter. Dat tribunaal zou zich moeten uitspreken over inbreuk op een wet-

telijk vastgelegde gedragscode, het zou schadevergoedingen kunnen toekennen en, in bepaalde gevallen, het publiceren van artikelen kunnen tegenhouden. Journalisten houden hun hart vast dat het zover komt. Het recht op een vrije pers is in de Engelse wet, bij het ontbreken van een geschreven grondwet, al evenmin expliciet vastgelegd als, pakweg, het recht op een persoonlijke levenssfeer. Dat betekent dat het interpreteren van die vrijheden in rechterlijke handen ligt en de hoogste rechters in Groot Brittannië hebben er de afgelopen jaren geen blijk van gegeven dat ze de persvrijheid een warm hart toedragen. Het laten passeren van de nieuwe wet op staatsgeheimen, die het onderdanen onmogelijk maakt machtsmisbruik of samenzwering aan de kaak te stellen, ook al doen zij daarbij een beroep op het algemeen belang, is één voorbeeld. Het laten lopen van het verbod voor radio en televisie om democratisch gekozen vertegenwoordigers van de politieke partij Sinn Fein (spreekbuis voor de IRA) rechtstreeks aan het woord te laten, is een tweede. Daarbij komen dan nog de talloze voorbeelden van rechters die hun particuliere eigenaardigheden zwaar laten wegen in smaadzaken. Toen de schrijver Jeffrey Archer drie jaar geleden naar de rechter liep om te bestrijden dat hij regelmatig een prostituee bezocht (zoals *The News of the World* op grond van gedetailleerde gegevens had gepubliceerd), hield de rechter de jury voor dat ze maar naar de 'welriekende' mevrouw Archer hoefde te kijken, om te weten dat de auteur geen behoefte kon hebben gehad aan buitenechtelijke avontuurtjes. Op soortgelijke gronden staat het rechters in dit land vrij om zonder nadere motivatie een verkrachter naar huis te sturen omdat het slachtoffer er in de ogen van de rechter "kennelijk om heeft gevraagd" of om een overvaller vrijuit te laten gaan "omdat ik aan uw gezicht kan zien dat u het niet weer zult doen". Dergelijke uitspraken veroorzaken weliswaar tumult, maar worden niet in een verdere rechtsgang getoetst of gecorrigeerd.

Lezersboycot

Uit een recente enquête onder hoofdredacteuren van kranten blijkt dat 52% van hen de voorstellen van de Calcutt-commissie volstrekt verwierpt en dat maar 3% het er volstrekt mee eens is. Onder die 52% bevinden zich de hoofdredacties van de kranten die zich het vaakst aan vergaande inbreuken op de privacy schuldig maken (*The Sun*, *The News of the World* en *Today*).

The Sun reageert nooit in het openbaar op klachten over haar publikaties. Toch heeft dit blad (net als *The Times* afkomstig uit de stal van Rupert Murdoch) de twijfelachtige primeur van een lezersboycot op zijn naam staan. Nadat tientallen Liverpoolfans in het Hillsborough-stadion in Sheffield waren doodgedrukt door een opdringende menigte op de statribunes, schreef *The Sun* dat sommige voetbalaanhangers dronken waren geweest en op het hoogtepunt van het drama over slachtoffers en hulpverleners hadden heengeplaat. Dat was voor *Sun*-lezers/Liverpoolaanhangers te veel: verschillende newsagents weigerden de krant nog te verkopen en werden daarmee tijdelijke bolwerken van ongenoegen onder lezers. Inmiddels heeft *The Sun*, net als alle grote Engelse kranten (behalve de *Financial Times*), wel een ombudsman aangesteld. Dat instituut was, mét de vrijwillig aanvaarde gedragscode, één van de concessies die de krantenwereld vorig jaar deed om gegriefde lezers tegemoet te komen. Ook die concessie kwam te laat en was niet voldoende. Louis Blom-Cooper, van de bijna overleden Press Council, noemt de collectie functionarissen 'een ongeregeld zootje'. Sommige ombudslieden zijn redactielid van de betreffende krant, sommigen komen van een andere krant en anderen zijn mensen van buiten, die geen binding met de journalistiek hebben. De eigenaar van de *Daily Mail*, Lord Rothermere, benoemde zijn neef, *The Independent* koos voor een voormalig ambtenaar op Financiën, *The Times* gaf zijn redacteur kruiswoordpuzzels de eer en *The Guardian* koos een hoogleraar journalistiek. De *Financial Times* bedankte helemaal onder het motto dat de hoofdredacteur zelf de klachten wel kon afhandelen.

Wendy Clarkson, onze sterreporter-cum-schrijver, denkt dat de strenge richtlijnen die het Calcutt-rapport in het vooruitzicht stelt, nooit zullen werken. Hij zegt (tegen *The Guardian*) dat kranten wel zo ondershands en achterbaks moeten opereren, willen ze aan de verhalen komen die het publiek nu eenmaal graag leest. Een journalist moet *entertainen*. Een goed verhaal: dat is niet een verhaal dat de feiten weergeeft, maar een artikel waarin de lezer zijn eigen vooroordelen bevestigd ziet. "Natuurlijk ging het mij om het zo laag mogelijke niveau. Wat is daar verkeerd aan? Het feit dat 3 miljoen mensen mijn krant kopen, bewijst dat ze datgene wat ik voor ze opschrijf willen lezen." Moraal: het Britse publiek krijgt de pers die het verdient. Leuke wetenswaardigheid: de directe bazen van Clarkson, die hem leerden zijn beroep uit te oefenen op de manier die zo gedetailleerd in *Dog eat Dog* is beschreven, zijn net als Clarkson ook van baan veranderd. De chef nieuwsveld, P. J. Wilson, geeft cursussen aan bedrijven over 'Omgaan met de pers'. De toenmalige hoofdredacteur, Bob Edwards, is opgeschoven naar *Today*. Hij is daar nu ombudsman.

de Volkskrant VAN DINSDAG 21 MEI 1991

Promovendus Heuves signaleert groot tekort aan adequate hulp Fors aantal pubers lijdt aan depressie

Van onze verslaggeefster
JET BRUINSMA
VOORBURG — In Nederland wonen een miljoen kinderen van elf tot zestien jaar oud. Het zijn pubers of jonge adolescenten, volgens het psychologenjargon. Van hen lijden er tussen de dertigduizend en tachtigduizend aan een ernstige depressieve stoornis. De psycholoog dr. W. Heuves, vorige week in Leiden gepromoveerd op het proefschrift „Depression in young male adolescents”, was zelf onthutst door de cijfers.

De percentages — 3 tot 8 procent van de jongeren is depressief — waren bekend uit Amerikaans onderzoek, maar de vertaling naar de Nederlandse situatie kwam hard aan, ook bij Heuves. Het aantal pubers dat in mindere of meerdere mate klachten van depressieve aard heeft, is nog veel groter: meer dan vierhonderdduizend.

Heuves' onderzoek had betrekking op jongens tussen de elf en zestien jaar die hij in therapie had. Meisjes hebben niet minder last van depressie, maar de aard ervan is wel anders, onder meer omdat meisjes een andere verhouding tot hun ouders hebben dan jongens.

Van de ernstig depressieve jongeren krijgt maar een klein aantal professionele hulp. Toch is die hulp nodig, aldus Heuves. „Want bij de meesten gaat de stoornis niet vanzelf over. Depressieve adolescenten zijn vaak slecht opgeleid, omdat het op school slecht met hen gaat. Of ze gaan helemaal niet meer naar

school. Ze doen het later in hun werk vaak niet goed. Een onevenredig groot aantal belandt in de WAO.

„Hun kinderen krijgen problemen omdat ze een depressieve vader of moeder hebben. Er is over een reeks van jaren onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van depressieve pubers. Het bleek dat de depressie in de loop der jaren niet was verminderd en dat de jongeren, eenmaal volwassen, sociaal slecht functioneerden.”

Als vroegtijdig hulp wordt geboden, kan die neerwaartse spiraal worden doorbroken, meent Heuves. „Bij iemand van 21 die ernstig depressief is, is de depressie al zo verankerd, dat het jaren kan duren voor de klachten verdwijnen. Als je met therapie begint als het kind elf jaar is, kun je dat resultaat vaak in een paar maanden al bereiken.”

Probleemloos

Pubers kunnen ernstig depressief raken doordat een traumatische ervaring uit hun kindertijd — echtscheiding, de dood van een van de ouders — niet goed werd verwerkt. Het is mogelijk, zegt Heuves, dat ze als klein kind die periode betrekkelijk probleemloos hebben doorstaan, maar dat de klap plotseling komt, in de puberteit. Maar soms is er geen duidelijke oorzaak aan te wijzen.

„De depressie heeft soms geen externe oorzaak, maar een interne. Een kind heeft een eigen binnenwereld, waarin het dingen heel anders kan ervaren dan zijn broers of zusjes”, zegt Heuves. Dan is het aan de therapeut om die binnenwereld te ontrafelen en de depressieve

jongere weer op gang te helpen.

„Bij therapie aan depressieve adolescenten gaat het erom de gestoorde ontwikkeling weer op gang te brengen. De naald van de grammofoon blijft als het ware in dezelfde groef hangen. Als je die naald weer kunt laten verder gaan, zie je de depressie wegglijden.”

Van een depressieve stoornis is sprake als de patiënt niet meer is op te monteren en als verband tussen de sombere gevoelens en een mogelijk traumatische gebeurtenis uit het verleden ontbreekt. Dat geldt voor depressieve volwassenen, maar voor pubers is het beeld grilliger, zegt Heuves.

„Ze hebben bijvoorbeeld geen zin meer in de dingen die ze altijd leuk vonden. Krijgen in de klas plotseling een huilbui, hebben vage lichamelijke klachten, rugpijn, buikpijn, hoofdpijn, ze willen 's avonds niet naar bed en 's morgens hebben ze geen zin om de dag te beginnen.

„Typerend is dat ze zich in toenemende mate isoleren van hun leeftijdgenoten. Ze worden vaak gepest en dat roepen ze soms zelf over zich af. De depressie is voor pubers een uiterst pijnlijke, soms onverdraaglijke situatie. Ze doen alles om eraan te ontsnappen: drank, drugs, de boel vernielen. In sommige gevallen proberen ze zichzelf te doden.”

Het merendeel van de ernstig depressieve jongeren komt uit redelijk normale gezinnen, waar geen bijzonder dramatische dingen zijn gebeurd. „Tot verbijstering van de ouders en van zichzelf laat zo'n kind het dan ineens afweten. De ouders hebben schuldgevoelens, omdat ze denken dat ze iets verkeerd hebben gedaan, het kind heeft klachten

waar het niets van begrijpt.”

De hulpverlening aan jonge adolescenten is moeilijk, is de ervaring van Heuves. „Adolescenten zijn als het ware het ondergeschoven kind in de psychotherapie. Ze zijn te oud voor speltherapie en te jong om goed over hun gevoelens te kunnen praten. Een moeilijke groep, vaak breken ze de behandeling af. Maar als het je lukt contact met hen te krijgen, kun je ze vaak helpen.”

Heuves signaleert in de jeugdhulpverlening een groot tekort aan capaciteit. Daardoor krijgen veel jongeren niet de hulp die ze nodig hebben. Tot schade van henzelf en hun omgeving, maar ook van 's lands economie. Jongeren die niet de hulp krijgen, zullen heel vaak als volwassene een langdurig beroep doen op dure voorzieningen en op sociale uitkeringen. Ook uit dat oogpunt is tijdige therapie gewenst, schrijft Heuves in zijn proefschrift.

Ernstige depressies zijn niet altijd te voorkómen, maar ouders en familie kunnen vaak bij een dramatische gebeurtenis wel eens wat eerder aan de kinderen denken, vindt Heuves. „Als in een gezin de moeder doodgaat, is er alle aandacht voor de vader. Hij gaat naar een praatgroep, iedereen leeft met hem mee, en vaak helpen ook de kinderen hem bij het verwerken van het verdriet. „Maar wie praat er met de kinderen? Die moeten de rouw ook verwerken. Als er in een gezin een gehandicapt kind wordt geboren, leeft iedereen mee met de ouders en het gehandicapte kind. Maar waarom was er geen aardige oom of tante die met de broertjes en zusjes praatte?”

„Ik hoor van volwassen cliënten vaak hoe ze zich door hun ouders gekrenkt hebben gevoeld, als hun eerste verliefdheid misliep. De vader, die zegt: ach jongen, geen handvol maar een land vol. De moeder die, waar anderen bij zijn, lacht om de kalverliefde van haar zoon. „Kinderen in de brugklas klagen over de prestatiedwang, de rivaliteit die plotseling van ze wordt geëist. Ik vraag me af: is dat dan al nodig?”

Onderzoeker laakt zeer gebrekkige hulpverlening 2C 14/5

Aantal depressies onder jongeren van elf tot zestien alarmerend

LEIDEN - Jongeren van elf tot zestien jaar zijn in verhouding vaak depressief. In zijn proefschrift spreekt onderzoeker W. Heuves van een 'alarmerende' situatie. Volgens hem speelt de kwaliteit en stabiliteit van de relatie tussen ouder en kind een rol bij de ontwikkeling van depressieve stoornissen.

Op grond van zijn bevindingen schat hij dat meer dan 400.000 jongeren kampen met al dan niet ernstige depressieve stemmingen. Zij lopen een duidelijk risico nu of later een depressieve stoornis te ontwikkelen.

Hulp

Tussen de 30.000 en 80.000 mensen in genoemde leeftijdsgroep lijden nu al aan ernstige depressieve stoornissen. Deze

hebben dringend psychiatrische of psychotherapeutische hulp nodig, meent Heuves, die donderdag aan de Rijksuniversiteit Utrecht hoort te promoveren.

Droevig

Met de hulpverlening is het droevig gesteld, vindt de onderzoeker. Slechts een fractie van de depressieve jongeren krijgt momenteel de hulp die nodig is om hun leven weer een positieve wending te geven. De onderzoeker acht het van groot belang dat sympto-

men voor de ontwikkeling van depressieve stemmingen en stoornissen vroegtijdig worden gesignaleerd. Hoe eerder depressieve jongeren hulp krijgen, des te groter is volgens Heuves de kans om een potentieel ernstig psychopathologisch proces ten goede te keren.

Centrum

De Leidse vakgroep Klinische en Gezondheidspsychologie begint daarom een centrum voor onderzoek en behandeling van deze jongeren. Daar-

naast moeten naar het oordeel van de promovendus ook organisaties op het terrein van de geestelijke volksgezondheid zich meer gaan inspannen om vroegtijdige signalering, behandeling en preventie van depressies aan te pakken.

Er is, zo schrijft Heuves in zijn proefschrift geen speciale groep jongeren aan te wijzen die een verhoogd risico lopen op depressieve stoornissen. Het verschijnsel heeft nauwelijks iets te maken met de sociaal-economische positie van de jongeren.

Kindermishandeling is al erg. Maar wanneer het vervolgens bij de hulpverlening ook fout gaat, treft de ellende helemaal als een mokerslag het kind. En dan te weten dat de overheid het recht op een goede behandeling voor kinderen moet garanderen.

Hulpverleners signaleren kindermishandeling vaak te laat

door ANNEKE VAN AMEIJDE

Kinderen hebben recht op goede verzorging, voeding, kleding, huisvesting en onderwijs, zodat ze zich op een harmonieuze manier zowel lichamelijk, geestelijk als maatschappelijk kunnen ontwikkelen. Zij hebben recht op zorg en aandacht, bij voorkeur van hun eigen ouders. 'Liefde' ontbreekt in het rijtje, want dat is niet afdwingbaar.

Prof. mr. J. Doek, hoogleraar jeugdrecht aan de Vrije Universiteit in Amsterdam is duidelijk over de rechten van het kind. Daarover zegt hij zeer beslist: „Als ouders falen en kindermishandeling plegen is de maatschappij verantwoordelijk voor opvang en hulp. Het is de plicht van de samenleving te zorgen dat kinderen hun rechten krijgen.”

RECENTE SIGNALLEN

Aanleiding tot deze uitspraak zijn de recente signalen dat hulpverlenende instanties soms falen. De feiten. In Alkmaar loopt een incestzaak; twee meisjes tussen vier en acht jaar werden, eerst bij hun ouders en daarna in twee pleeggezinnen, slachtoffer van ontucht. In Leeuwarden moet de rechtbank beslissen of een vader schuldig is aan seksuele mishandeling van dochters en stiefdochters. De vermeende ontucht zou bij de kinderrechter en de hulpverleners bekend zijn.

„Deze zaken laten zien dat instanties en hulpverleners niet zorgvuldig genoeg kunnen zijn”, zegt Doek (49), vader van vier grote kinderen. De hoogleraar heeft de naam 'hart voor kinderen' te hebben. Hij studeerde rechten aan de VU en kreeg belangstelling voor jeugd- en jeugdbeschermingsrecht door zijn contacten als student in het Amsterdamse club- en buurthuiswerk.

Doek werkte bij justitie en als kinderrechter. Behalve met het hoogleraarschap aan de universiteit en het plaatsvervangend rechterschap, houdt hij zich ook bezig met internationale kinderrechten.

Wat dit laatste betreft wijst Doek er op dat ons land de *Conventie van de Rechten van het Kind van de Verenigde Naties* nog niet heeft bekrachtigd. Daarentegen hebben 75 andere landen dat al wel gedaan. Nederland baseert zich voor wat betreft de rechten van het kind op diverse nationale wetten, zoals het Burgerlijk Wetboek, het Wetboek van Strafrecht en de Onderwijswet.

Doek gaat er van uit dat 99,9 procent van de ouders met de beste bedoelingen een kind (proberen te) 'nemen'. Vroeger 'kreeg' je kinderen. Dat bewust kiezen kan er volgens hem juist oorzaak van zijn dat ouders in de fout gaan. Zij hebben dan te hoog gespannen verwachtingen met als gevolg dat het kind wel eens niet is zoals zij zich hadden voorgesteld.

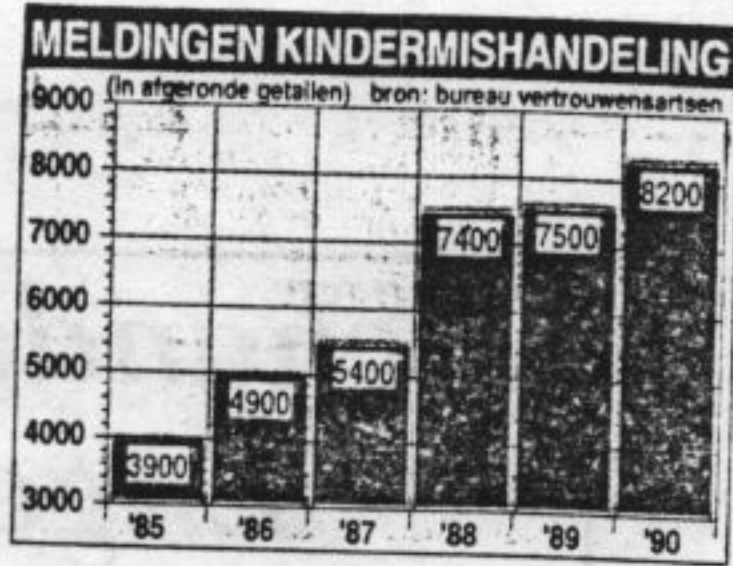
Ouders krijgen vervolgens een gevoel van onmacht en onmacht is de voornaamste oorzaak van mishandeling. Mishandeling kan verder worden veroorzaakt door problemen rond echtscheiding, werkloosheid, alcoholmisbruik en dergelijke.

'LEVENSLANG'

Lichamelijk mishandeling uit zich in slaan, schoppen en pijn doen. Sexuele mishandeling vloeit voort uit onmacht in het omgaan met de eigen seksualiteit. Deze vormen van mishandeling zijn meestal duidelijk waarneembaar.

Moeilijker te begrijpen maar steeds vaker voorkomend is geestelijke mishandeling als snauwen, treiteren, afwijzen, negeren, kleineren, isoleren en terroriseren. De gevolgen van dit alles zijn voor het kind even ernstig; het is er 'levenslang' toe veroordeeld.

Voorts is er nog een grijs gebied, waarover de meningen

uiteenlopen. Is het opvoeden in een dogmatische, ideologische godsdienst niet net zo goed een vorm van mishandeling? Of een kind dwingen dagelijks achter de piano te zitten of op school of op clubs meer te presteren dan in zijn of haar vermogen ligt?

Mishandeling komt in alle milieus voor. In de lagere sociale lagen ligt de nadruk op 'meppen' en in de midden- en hogere sociale lagen op verbaal geweld. Van alle bekende mishandelingen komt overigens 94 procent voor rekening van Nederlandse gezinnen, terwijl het aandeel van de allochtonen hierin slechts zes procent bedraagt.

De geregistreeerde mishandelingen komen van de Bureau Vertrouwensartsen; er was sprake van 8.200 meldingen in 1990. Andere onderzoekers schatten het totale aantal op 35.000 tot 40.000, een enkeling zelfs op honderdduizend.

Cijfers vindt Doek niet zo relevant. „Mishandeling is een groot probleem. Elke mishandeling is er een te veel, want wat heeft het mishandelde

kind er aan dat er nog duizenden anderen zijn die hetzelfde overkomt.” Doek kijkt met afschuw naar sommige uitwassen en kan niet begrijpen dat ouders met kinderen dergelijke dingen doen.

Enkele voorbeelden: met baby's smijten, brandende sigaretten op het lichaam uitdrukken, voor straf een tand uitrukken, sex met kleintjes, chantage of pure verwaarlozing. Jaarlijks gaan er vijftig kinderen dood. De verbijstering daarover wordt bij Doek gevolgd door echte kwaadheid over falende hulpverlening.

DUIZENDEN

Er zijn in ons land duizenden adressen, waar kinderen of anderen terecht kunnen. De eerste opvang is voldoende, hoewel Doek betwijfelt of kinderen altijd gehoor vinden. De daarop volgende hulp van stiefouders, tehuizen of pleegouders is niet altijd ideaal.

Allereerst de stiefouders. Doek zegt daarover: „Er zijn theorieën, dat het aan het kind zou liggen. Volgens andere theorieën ligt het aan de (stief-)ouders. Na een scheiding zoeken ouders toch eenzelfde soort partner, een type met strenge discipline of een met 'losse handen' en de geschiedenis herhaalt zich. Ik ben niet zo'n theoreticus en het kan net zo goed toeval zijn. Het komt echter te regelmatig voor om niet te veronderstellen dat er redenen voor zijn.”

„In tehuizen hebben de kinderen het materieel goed, met aardige groepsleiders, maar het blijft een onnatuurlijke situatie. Een gezin heeft de voorkeur.”

„Tenslotte de pleeggezinnen. Als het met een kind, dat het met z'n ouders slecht heeft getroffen, in een pleeggezin ook misgaat, blijft er van dat kind niet veel over. Het gevolg is dat het alle vertrouwen in volwassenen verliest. De ervaringen laten diepe sporen na, waardoor het later niet meer

in staat is een gewone relatie op te bouwen.”

Doek vindt daarom dat bij de selectie van pleeggezinnen navraag gedaan mag worden bij politie en justitie. Het belang van het kind gaat immers boven de aantasting van privacy.

Aan de kindbescherming schort wel het een en ander. Er moeten volgens Doek duidelijker en striktere regels komen. De professionele kwaliteit van kinderrechtshouders, gezinsvoogden en deskundigen moet omhoog. Ter illustratie geeft hij een extreem voorbeeld van de verwickelingen rond een peuter van gescheiden ouders, slachtoffer van kindermishandeling.

Het meisje werd in de periode van 1987 tot 1989 'als een jojo' zeven maal ergens anders ondergebracht. Dat waren haar moeder die haar mishandelde, haar vader die werd verdacht van seksueel misbruik, een medisch peuterdagverblijf, een pleeggezin en tehuizen. Overigens komt het andersom ook voor dat de professionals, zoals hulpverleners, ouders ten onrechte van mishandeling beschuldigen.

Doek wordt vooral kwaad als hulpverleners, maatschappelijk werkers of artsen niet signaleren wat ze moeten zien. „Als ze een donkerbruin vermoeden hebben, maar geen actie ondernemen. Als ze het vanwege hun positie te riskant vinden te melden dat er iets met een kind gebeurt. Als ze niets zeggen voor hun eigen gemoedsrust. Als ze aan de veilige kant blijven. Als ze signalen opvangen maar het er bij laten zitten. Dat vind ik allemaal buitengewoon verwerpelijk. Je kunt dat nu niet meer maken.”

„Vroeger, tien jaar geleden, kon je het misschien echt niet weten of merken. Nu is de kennis zo toegenomen, dat je je niet kunt verschuilen. Een maatschappelijk werker die jarenlang elke veertien dagen naar een kind komt kijken, bij ouders thuis of in een ander gezin, is ongeloofwaardig als hij zegt dat hij niets heeft gemerkt. Falende instanties en hulpverleners zijn ernstige verwijten te maken. Artsen die niet melden, zouden door het medisch tuchtcollege moeten worden berispt of geschorst.”

Doek betreurt het dat er geen hard systeem is dat professionele hulpverleners dwingt uit te leggen waarom zij nalatig waren. Hij pleit voor een meldingsplicht, net als in de Verenigde Staten.

Er wordt nu gesproken over het invoeren van meldingscodes en dan zijn we al een eind op de goede weg.

Voorts pleit hij voor de mogelijkheid dat een kind vanaf het tiende à twaalfde jaar zelf naar de rechter stapt. Behalve voor omgangsrecht kan dat nu nog niet.

De hoogleraar blijft hameren op de rechten van het kind. Hij vindt zich op over de nalatigheid van de overheid die de plicht heeft voor kinderen op te komen. Hij vindt het buitengewoon kwalijk dat in de Tussenbalans van het kabinet opnieuw bezuinigingen op het jeugdwerk zijn opgenomen.

• Hoogleraar jeugdrecht prof. mr. J.E. Doek: „Afschuw over ouders die kinderen mishandelen en kwaadheid over hulpverleners die falen.” (Foto Willem Middelkoop)

REACTIES AD 15

De Kindertelefoon

De Kindertelefoon, met vestigingen in 21 steden, krijgt per jaar ruim 40.000 kinderen aan de lijn. Er bellen twee keer zoveel meisjes als jongens. In circa duizend gevallen gaat het over kindermishandeling. „Het kind wil in de eerste plaats zijn verhaal kwijt”, zegt landelijk coördinator W. Fortuin. „Als het hulp zoekt, wijzen wij de weg en we bereiden het kind daar ook op voor.” Vragen over falende hulpverlening komen procentueel gezien weinig voor, maar Fortuin vindt dat het helemaal niet mag voorkomen.

De Kinderrechtswinkel

De Kinderrechtswinkel, te vinden in zeven grote steden, krijgt ook verhalen over mishandeling te horen. Van het kind, van een vriendje of van een vriendinnetje. Voor echte hulp verwijst de Kinderrechtswinkel naar de juiste instanties en mogelijke juridische knopen probeert de kindrechtswinkel te helpen doorhakken. Medewerkster R. Rezwinkel vindt falende hulpverlening heel jammer en wijt fouten aan het feit, dat er te veel instellingen mee bezig zijn. „Dat kan verwarring veroorzaken.”

Bureaus Vertrouwensartsen

De Bureaus Vertrouwensartsen krijgen vele meldingen binnen van familieleden, bureaus, kennissen, leraren, artsen of kinderen zelf. Directeur drs. H.A. Mourits denkt dat het aantal meldingen het topje van de ijsberg is. Het stijgt jaarlijks doordat er steeds meer bekendheid rond het onderwerp is, maar Mourits heeft tevens het sterke vermoeden dat er sprake is van een daadwerkelijke toename van de mishandelingen, vooral seksueel misbruik. De aanpak om de problemen met hulp op te lossen zonder justitie in te schakelen, lukt in tachtig procent van de gevallen. Mourits vraagt zich af of hulpverlening die niet het gewenste resultaat oplevert, altijd de fout van de hulpverleners is. Hij kan zich voorstellen dat er tijdelijk enige terughoudendheid is geweest in het doen van meldingen na de zogeheten Bolderkar-affaire. Hij gelooft echter, dat er meer wel dan niet wordt gemeld.

De Raad voor de Kinderbescherming

De maatschappelijk werkers van de Raad voor de Kinderbescherming doen huisbezoeken en geven begeleiding aan uit huis geplaatste kinderen. Zij bespreken alles in een team van drie mensen. Woordvoerder E. Vreeburg zegt dat hulpverleners die niet melden wat zij zien, volgens de wet niet strafbaar zijn. Hij vindt het moreel wel laakbaar om dergelijke zaken achter te houden. Daarvoor zou een berisping op zijn plaats zijn. Overigens ziet Vreeburg aan een meldingsplicht ook negatieve kanten, omdat dwang niet werkt. Hulpverleners moeten er zelf van doordrongen zijn.

De pleeggezinnen

De Federatie Centrales voor Verpleegzorg heeft zich de kritiek aangetrokken. „Perfect ogende pleegouders, zorgvuldig uitgezocht en geselecteerd, kunnen toch in de fout gaan, zoals iedereen”, zegt medewerkster S. Nijon. Per jaar gaat het in vijftig pleeggezinnen meer of minder fout. De federatie wijt het probleem aan de slechte coördinatie tussen de diverse instanties, die elkaar de zwarte piet toeschuiven als er iets mis loopt. Nijon hoopt dat een betere samenwerking een hoop ellende voorkomt.

Hulpverleners Stichting Jeugd en Gezin

De stichting Jeugd en Gezin, afdeling Leeuwarden, meldt dat hulpverleners moeten rapporteren over de gang van zaken in pleeggezinnen. De rapporten gaan ter controle naar de kinderrechter. In Leeuwarden, waar de zaak tegen de van ontucht verdachte (stief)vader speelt, is de situatie volgens directeur Langemeijer anders en ingewikkelder dan in de rechtzaal werd geschetst. Hij kan de feiten niet ontkennen maar zijn hulpverleners zien het anders. Hun eerste taak is te zorgen dat de mishandeling stopt. „Wij hebben het niet op z'n beloop gelaten en meer wil ik er niet over zeggen”, aldus Langemeijer.

Cliënt kinderbescherming steeds jonger

ROERMOND - Hulp van de maatschappelijk werker wordt voor steeds jongere kinderen ingeroepen. In 1987 was de gemiddelde leeftijd van een kind bij het begin van het optreden van de kinderbescherming nog 10,5 jaar, nu zijn de kinderen nog geen negen jaar oud. De gemiddelde leeftijd van de cliënten is in de afgelopen vier jaar gedaald van vijftien naar twaalf jaar.

Dat blijkt uit het Rapport Jeugdbescherming in Noord-Brabant en Limburg dat staatssecretaris Kosto van Justitie gistermiddag kreeg van directeur Vaendel van de Stichting Begeleiding Jongeren in Roermond.

„De overgrote meerderheid

van de cliënten komt uit een sociaal rampgebied,” zei Vaendel. Driekwart van de kinderen komt uit een gebroken gezin. In veel gevallen is er sprake van een zeer laag opleidingsniveau en een inkomen uit een uitkering.

De doorsnee cliënt van de kinderbescherming staakt de opleiding op jonge leeftijd. Daardoor is de kans om werk te vinden een stuk kleiner. De helft van de cliënten van 17 jaar en ouder verlaat voortijdig de school. Daarvan is ruim een derde werkloos. Een even groot deel van de kinderen tussen de 14 en 16 jaar spijbelt regelmatig.

Ongeveer 20 procent van de kinderen bij de instellingen is van niet-Nederlandse herkomst. Dat is twee keer zoveel als men zou mogen verwachten, gezien de bevolkingssamenstelling. De onderzoekers konden hiervoor geen oorzaak vinden.

Schandaal bij Engelse kindertehuizen

door onze AD31 correspondenten TINE VAN HOUTS

LONDEN — De Britse regering zal de hele gang van zaken in kindertehuizen herzien. Dat besluit werd genomen nadat een onderzoek uitwees dat in minstens vier Britse kindertehuizen kinderen vanaf negen jaar soms wekenlang in isolement werden gehouden. Minstens 100 kinderen werden met deze 'pindown' methode (vastpinnen) in bedwang gehouden.

De advocaat die het onderzoek leidde, Allan Levy, zei dat het vreemdste dat hij in zijn zes maanden lange onderzoek ontdekt had, was dat de staf van de kindertehuizen zes jaar lang tot in het kleinste detail het effect van de pindown op de kinderen had opgeschreven.

Pas toen twintig kinderen (de meesten waren inmiddels volwassen geworden) naar de rechter stapten, werd pindown illegaal verklaard. De kinderen, die vaak wegens spijbelen of moeilijkheden thuis in de tehuizen terecht kwamen, werden als ze zich niet braaf genoeg gedroegen, in hun pyama's in kamers waar vaak alleen maar een bed stond, opgesloten.

Ze klaagden dat ze niets te doen hadden en dat de staf, als het eten werd gebracht, niets zei. „Ze vroegen nooit hoe het met me ging”, zo klaagde een meisje. De kinderen zeggen dat de pindown hun verdere leven negatief beïnvloed heeft. Het is tegen de Engelse wet om kinderen eenzame opsluiting te geven.

De vier kindertehuizen in kwestie lagen allemaal in het graafschap Staffordshire. De voorzitter van de sociale diensten commissie van dit graafschap heeft gezegd dat hij 'geschokt' is en 'walgt' van wat er in het rapport staat. Maar hij weigert om af te treden.

De Britse regering heeft gezegd dat de kindertehuizen beter geïnspecteerd zullen worden. Maar drie van de vier kindertehuizen in het pindown-schandaal waren in het verleden geïnspecteerd en de inspecteurs hadden niet gemerkt dat de methode gebruikt werd.

De andere auteur van het rapport, Barbara Kahan, zei dat zij niet kon garanderen dat pindown ook niet elders in het Verenigd Koninkrijk gebruikt werd. Het probleem in Groot-Brittannië is dat de kindertehuizen vaak geleid worden door mensen die hiervoor geen enkele opleiding hebben. De salarissen zijn laag: een hoofd van een kindertehuis verdient rond de veertigduizend gulden bruto per jaar.

In het tehuis in Wales waar een jongen van 15 zat die zich later in de gevangenis ophing, zei een van de volwassenen die op deze kinderen moest passen: „We hebben een hoop kinderen met verwrongen denkbeelden. Ze horen gestraft te worden in plaats van ze voor de gemeenschap te laten werken. Ze horen dwangarbeid te verrichten”.

PvdA keurt bundelen kinderbescherming en reclassering af

Van onze verslaggever

DEN HAAG — Staatssecretaris Kosto van Justitie kan bij zijn plannen om reclassering, kinderbescherming en gezinsvoogdij samen te voegen, niet rekenen op de steun van zijn eigen PvdA-fractie. Zo'n samenvoeging zou het werk van de kinderbescherming en de voogdij criminaliseren, meent het PvdA-Tweede Kamerlid Kalsbeek. Kosto ziet in het zorgaspect een bindend element voor samenvoeging.

Kosto moet twintig miljoen bezuinigen op kinderbescherming, reclassering en voogdij, als gevolg van de besluiten over de tussenbalans. Om zo weinig mogelijk in het uitvoerende werk te snoeien, wil hij de drie instanties samenvoegen. Daardoor zouden op overhead forse besparingen mogelijk zijn.

De PvdA-fractie heeft zich van meet af aan verzet tegen de bezuinigingen op reclassering, kinderbescherming en voogdij. Kalsbeek herhaalde dat maandag: „Voor mijn fractie staat niet vast dat deze relatief kleine bezuinigingen ook inderdaad bij Justitie gehaald moeten worden.” Overigens is het departement van Justitie in de Tussenbalans redelijk ontzien.

Kosto voelt zich gehouden het kabinetsbesluit uit te voeren, zo hield hij de Tweede Kamer voor. Hij erkende daarbij in het verleden als kamerlid dit soort bezuinigingen altijd fel te hebben bestreden. Dat ontlokte Schutte (GPV) enig cynisme: „Uw positie is niet zoveel anders dan wat anderen hebben gedaan die door u zo zijn bekritiseerd.”

De bezuinigingen worden verder gehaald door te snoeien in het reclasseringswerk in de inrichtingen. Dat kost honderd banen, aldus Kosto.

Kosto en Hirsch Ballin oogstten ook kritiek van de PvdA-fractie op het verzet van het departement 2,5 miljoen gulden van de directie criminaliteitspreventie over te hevelen naar de brede doeluitkering voor sociale vernieuwing. Nu wordt dat geld direct door Justitie uitgekeerd en gecontroleerd. „Het verbaast dat de bewindslieden er zo aan hechten die 2,5 miljoen onder zich te houden en die niet willen storten in de sociale vernieuwingskas”, aldus Kalsbeek. Volgens Kosto is dat nodig voor het onderzoek van de directie criminaliteitspreventie.

A.D

31-5-91

Een Zuidafrikaanse tragedie

Nelson Mandela laat Winnie niet in de steek

Van onze buitenlandredactie TR 15
 AMSTERDAM - Hand in hand liepen Nelson en Winnie Mandela op 11 februari vorig jaar door de poorten van de Victor Verster-gevangenis de vrijheid tegemoet. Het is nauwelijks voorstelbaar dat zo kort na dit moment van triomf de rollen worden omgedraaid en Nelson zijn vrouw naar de cel moet begeleiden.

Nelson Mandela verlaat aan de hand van Winnie op 11 februari 1990 de Verster-gevangenis. FOTO REUTER

Het vonnis van zes jaar gevangenisstraf voor Winnie Mandela, wegens het aanzetten tot ontvoering en medeplichtigheid aan mishandeling, is in de eerste plaats een persoonlijke tragedie voor de Mandelas. Nelson heeft in zijn gevangenisjaren en na zijn vrijlating vaak gezegd hoe schuldig hij zich voelde dat hij zijn jonge vrouw en kinderen aan hun lot moest overlaten.

Hij mag aan het hoofd staan van een revolutionaire beweging, Mandela koestert traditionele opvattingen over het gezin: de man dient het te onderhouden en te behoeden voor het kwaad. Maar hij kon slechts lijdzaam toezien hoe zijn vrouw keer op keer werd gearresteerd, veroordeeld, gevangen gezet en verbannen naar een uithoek van het land. Haar Xhosa-naam luidt 'Nomzamo': zij die vele beproevingen moet doorstaan. En Nelson kon niet verhinderen dat deze profetie uitkwam.

Mogelijk had hij al een schuldgevoel over zijn rol in het gezin voordat hij tot levenslang werd veroordeeld.

Toen zij in 1958 trouwden was zij 23 jaar en naar eigen zeggen een groentje, 'dat niets wist van het leven', terwijl hij al veertig was, gescheiden, advocaat en verzetsleider, die een proces wegens hoogverraad boven het hoofd hing. Hij was 'de zaak' zo toegewijd dat hij ook in de jaren van vrijheid, Winnie aan haar lot moest overlaten. Een huwelijk hebben we eigenlijk nooit gehad, zei ze later.

In zijn brieven vanuit de gevangenis probeerde hij haar zo goed mogelijk bij te staan en het gezin op zijn manier te besturen. Hij trachtte haar

onstuimige karakter wat te temperen met sussende of licht vermanende woorden, maar toonde zich vooral de liefdevolle en begrijpende echtgenoot en vader. In de 27 jaar van gevangenschap sprak hij met buitenstaanders zelden over de persoonlijke tragiek, maar hij liet wel weten dat hij vastbesloten was om, als het hem vergund was terug te keren naar zijn gezin, hij Winnie voortaan in alles zou bijstaan. Het laatste jaar moet het zwaarst geweest zijn. In februari 1989 stelde de politie een onderzoek in naar haar rol bij de ontvoering van vier

zwarte jongeren. De meeste leiders van de zwarte oppositie, die niet gevangen zaten, hadden haar inmiddels al laten vallen. Zij schikte zich niet in de bestaande structuren, luidde de kritiek. Zij gedroeg zich tezeer als ongekroonde koningin, op handen gedragen door onbestuurbare jeugdbendes.

In een vraaggesprek met deze krant (tegen het advies van haar echtgenoot in, die haar tot 'waardig zwijgen' had gemaand) zei zij zich 'door iedereen verraden te voelen' en 'verbijsterd' te zijn dat 'politieke loyaliteiten zo'n simpele test niet

kunnen doorstaan'. Hoe konden mensen denken dat zij, die jarenlang als sociaal-werkster met kinderen had gewerkt en zelf moeder is, kinderen kwaad kon doen? Begreep de wereld dan niet, dat zij slechts het belang van de kinderen op het oog had toen zij hen weghaalde bij een pedofiele priester?

Een jaar later kwam Nelson Mandela toch nog vrij. Winnie gedroeg zich vanaf dat moment zoals hij het vermoedelijk van haar verwachtte: zij bleef aan zijn zijde tijdens alle spreekbeurten en manifestaties, maar deed er voornamelijk het zwijgen toe, zoals zij dat ook als jong meisje had gedaan. In de luwte van zijn lange schaduw leek zij weer te worden geaccepteerd door de zwarte gemeenschap en won zij zelf iets terug van het respect dat zij zo lang had genoten.

Maar Nelson kon haar niet behoeven voor het vonnis van de rechter. Hij toonde zich in zijn eerste reactie zelfs de advocaat met respect voor de rechtsgang in Zuid-Afrika door de bevolking op te roepen een nader oordeel aan de rechters over te laten. Tegelijkertijd hield hij zich aan zijn belofte door zijn vertrouwen in Winnie uit te spreken. Hij zou haar immers nooit meer in de steek laten. De foto gisteren in de krant lijkt veelzeggend: Winnie Mandela heft nog met een brede lach de vuist om een strijdkreet kracht bij te zetten, terwijl Nelson, oud en vermoeid, haar met teneergeslagen ogen volgt. Het is een Zuidafrikaanse tragedie.

Roemenië maakt eind aan woekerende kinderhandel

Van onze redactie buitenland
 BUKAREST - De Roemeense regering heeft besloten de adoptie van verweerde of in de steek gelaten kinderen voorlopig stop te zetten. Dit in afwachting van nieuwe regels die paal en perk moeten stellen aan de woekerende kinderhandel.

De stopzetting geldt voor een periode van drie maanden vanaf 1 juni, zei regeringswoordvoerder Traian Chebelu. Hij zei dat de senaat naar verwachting komende week een wetsontwerp zal aannemen dat eerder deze maand al door de Kamer van Afgevaardigden is aanvaard.

De wet beperkt het aantal adopties en verbiedt handel in kinderen. Ouders of tussenpersonen die voor een adoptie geld aannemen kunnen gevangenisstraffen van 1 tot 5 jaar krijgen. Alle adopties moeten volgens het voorstel worden goedgekeurd door de Adoptiecommissie, die alleen goedkeuring verleent als een kind al minstens een half jaar verlaten is.

Volgens de voorzitter van de commissie, dr. Alexandra Zugravescu, wordt het adoptieprogramma niet voor september hervat. Zij zei verder dat de commissie in de toekomst alleen zaken wil doen met officiële adoptie-instellingen, in plaats van met individuele gezinnen.

Sinds de Roemeense revolutie die eind 1989 de communistische president Nicolae Ceausescu van zijn troon stootte, zijn bijna 7.000 Roemeense kinderen geadopteerd, van wie 1.709 door Amerikaanse ouders. De meeste adopties dateren van de afgelopen vijf maanden.

Nadat de omwenteling in Roemenië aan het licht had gebracht dat 140.000 kinderen in smerige staatshuizen wegwijnden zijn veel westerlingen naar het land getogen om een kind te adopteren. De meeste geadopteerde kinderen waren verlaten omdat hun ouders, gedupeerd door Ceausescu's verbod op anti-conceptie en abortus, geen kans zagen hen groot te brengen. Omdat veel buitenlandse ouderparen in de tehuizen tevergeefs zoeken naar de gezonde, jonge baby die zij voor ogen hebben, wenden zij de steven naar het platteland.

Verpauperde Roemenen zijn soms bereid hun baby voor westers geld af te staan, maar vaak helpen slimme tussenpersonen een handje bij de kinderhandel. In het dorp Christian in Transsylvanie, ongeveer 300 km ten noorden van Bukarest, zijn volgens dorpsbewoners op die manier al 20 kinderen aan buitenlanders verkocht.

De 21-jarige Dorina Grozav vertelde dat zij haar twee maanden oude dochter voor 210.000 lei (bijna 7.000 gulden), 100 Duitse mark en nog wat geschenken had verkocht aan een Duits echtpaar.

De 24-jarige Mircea Gheorghica bekende drie kinderen te hebben verkocht "om te overleven. Ik verkocht ze per pond, als kleine varkentjes," zei hij.

Peru onderzoekt orgaanmoorden

LIMA - De Senaat van Peru heeft een onderzoekscommissie ingesteld naar aanleiding van de bewering van bisschop Luis Bambarén dat er in Peru criminele organisaties bestaan die kinderen vermoorden teneinde hun organen te verkopen voor transplantatie.

Bisschop Bambarén van Chimbote deed zijn uitspraak in een telefonisch interview met een plaatselijk radiostation. Hij zei dat hij zijn informatie heeft doorgegeven aan de Latijns-Amerikaanse Bisschoppenconferentie. De katholieke kerk zou ook een eigen onderzoek willen beginnen.

De voorzitter van de Senaat noemde Bambarén uitspraak "te ernstig om aan voorbij te gaan".

Winnie Mandela krijgt zes jaar gevangenisstraf

Van onze correspondent VK
 PHILLIP VAN NIEKERK 15
 JOHANNESBURG - Het drama van Winnie Mandela bereikte dinsdag voor het hooggerechtshof in Johannesburg een climax toen de 56-jarige Winnie, die eens was bejubeld als de moeder van de natie, werd veroordeeld tot zes jaar gevangenisstraf. Rechter Stegmann had Mandela maandag al schuldig bevonden aan vier aanklachten over ontvoering. Hiervoor kreeg ze gisteren een straf van vijf jaar opgelegd. Voor haar aandeel aan mishandeling kreeg ze een jaar.

De straf krijgt Mandela voor de ontvoering en mishandeling van vier jongens. In december 1988 werden zij ontvoerd en naar het huis van de Mandelas gebracht. In het achterhuis werden de jongens langdurig geslagen. Stegmann zei maandag: "Het is even onvoorstelbaar dat dit alles zou kunnen gebeuren zonder medeweten van mevrouw Mandela als Hamlet onvoorstelbaar is zonder de prins."

De rechter vond dat Mandela een zware verantwoordelijkheid droeg als de leider op wie een beroep werd gedaan ten tijde van de ontvoering. Zij had haar verantwoordelijkheden volstrekt verkeerd opgevat, want ze nam deel aan de samenzwering die leidde tot de vrijheidsberoving van de vier slachtoffers. De rechter verweet Mandela misbruik te hebben gemaakt van de zwakke positie van de jongens. Geen van de verdachten had ook maar het geringste berouw getoond.

Toen Winnie Mandela het hooggerechtshof verliet, juichten honderden aanhangers haar toe. "We zijn schuldig verklaard door de media", zei ze. "Ik wil iedereen bedanken die zich niet heeft laten beïnvloeden door de misleidende verhalen die we de afgelopen jaren hebben moeten aanhoren. Leve de democratische krachten die vechten tegen de onderdrukking."

Vice-voorzitter Nelson Mandela van de vrijheidsbeweging ANC, de echtgenoot van Winnie Mandela, was gisteren niet aanwezig in de rechtzaal toen het vonnis werd uitgesproken.

NV/h N 4-5-91

NV/h N 24.5-91

DEMOCRATISERING SMOORT DE VOORLOPER IN DE STUDENT

Henk de Feijter: ...zelf ging ik pas vrij laat samenwonen...

'ALLES IS GEORLOOFD, ELKE RELATIEVORM EN SEKSUELE VOORKEUR'

'Wat dat betreft heb ik mazzel gehad: mijn wilde jaren vielen ná de uitvinding van de pil en vóór de opkomst van aids. Historisch gezien was er niet eerder een periode waarin het voor vrouwen minder riskant was om met seks te experimenteren.'

MONIQUE DOPPERT

De veelbezongen jaren zestig hebben een revolutionaire erfenis nagelaten. Vooral studenten in de grote steden verzetten zich in dat tijdperk tegen de gevestigde opvattingen over kerk en geloof, arbeid, politiek, onderwijs, huwelijk en seksualiteit.

woensdag 8 mei aan de uva hoopt te promoveren, valt samen met zijn eigen leven, aldus de inleiding. Toch vindt hij zichzelf geen voorloper: 'Ik ging pas vrij laat ging samenwonen'.

Vast

'Het aantal opties vermindert naarmate je ouder wordt. Steeds meer dingen komen vast te liggen, zoals kinderen, een eigen huis en een vaste baan. Dit is voor niemand verrassend. Wat veel meer verrast is dat de daaropvolgende categorieën, dus de minder hoogopgeleide, wel godsdienstige en niet uitgesproken linkse mensen daar in een heel snel tempo achteraan komen.

schattingen maken nog wel? De bevolkingsprognoses zijn vooral gebaseerd op cijfermateriaal waaruit men trends doortrekt naar de toekomst.

'Het demografisch proces is wisselvallig als het weer, veel minder stabiel dan vroeger. Je hebt niet genoeg aan uitsluitend sterftecijfers, huwelijks-, vruchtbaarheids- en echtscheidingscijfers.

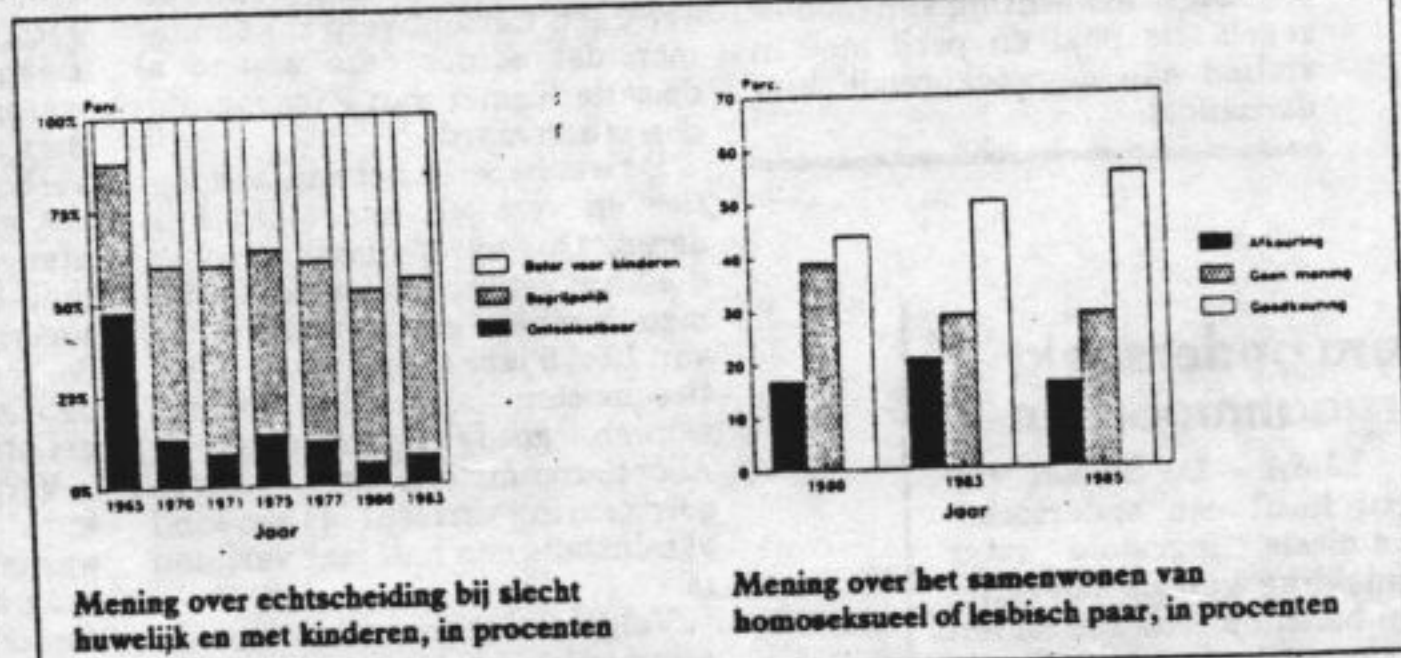
De vele keuzemogelijkheden kun je niet in cijfertjes uitdrukken, onder die cijfers verandert heel veel. Goede voorspellingen zijn belangrijk bij het plannen van de toekomstige woning- en arbeidsmarkt.'

Een voorloper wijkt in zijn gedrag af van de rest maar hij moet acceptabel zijn; niemand volgt het voorbeeld van een dwaas. Het verschil tussen belachelijk en grensverleggend, tussen deviant en vernieuwend gedrag is heel broos.

Zwart-wit

Zijn homoseksuelen niet per definitie voorlopers? Voor hen, maar zeker voor hun omgeving, was de keuze voor een relatievorm, voor kinderen en voor een eigen seksualiteit niet vanzelfsprekend.

zwere omstandigheden. Nu is het gemakkelijker. Nog steeds is een homorelatie niet overal en voor iedereen acceptabel, maar binnen bepaalde kringen is het verschijnsel voor honderd procent aanvaard.

Mening over echtscheiding bij slecht huwelijk en met kinderen, in procenten

Mening over het samenwonen van homoseksueel of lesbisch paar, in procenten

den en Denemarken waar ontzettend veel kinderen buiten het huwelijk worden geboren. De meeste Nederlanders trouwen als ze kinderen krijgen. De Feijters vindt deze zware koppeling een merkwaardig fenomeen en wijt het vooral aan de maatschappelijke druk.

lijks mee. Alles is geoorloofd, elke relatievorm en seksuele voorkeur. Studenten stellen het kiezen van een vaste relatievorm steeds langer uit om hun opties open te houden.

Onderzoek onder tieners:
'Vrouw moet vooral zorgen voor kinderen'

LEIDEN (ANP) - De meeste jongens en meisjes willen later samenwonen of trouwen, allebei een betaalde baan hebben en een eerlijke verdeling maken van de taken in huis. Jongens voorzien echter veel minder dan meisjes de problemen van de combinatie werk-huishouden. Ze bereiden zich ook niet of nauwelijks op de zorgtaken voor.

Zowel jongens en meisjes gaan er vanuit dat de vrouw toch de hoofdverantwoordelijke zal zijn voor verzorging en opvoeding van kinderen.

Dat zijn een paar resultaten van een onderzoek dat de Leidse universiteit heeft gehouden onder 1.500 scholieren van 14 tot 18 jaar.

De lust tot trouwen of samenwonen blijkt enorm: 84 procent van de meisjes en 80 procent van de jongens heeft er duidelijk zin in. Driekwart van de meisjes wil moeder worden, de helft van de jongens vader. De meisjes stellen zich voor na het krijgen van de kinderen tijdelijk met werken te stoppen of in deeltijd aan de slag te gaan.

Voor een expliciet huisvrouwenbestaan kiest 2,7 procent van de meisjes, terwijl 1,3 procent van de jongens zijn leven wel wil slijten als huisman.

Jongeren zijn eigenlijk nog vreselijk ouderwets

Van een onzer verslaggevers
AMSTERDAM - De meeste meisjes en jongens tussen de veertien en negentien jaar willen later allemaal een betaalde baan en samenwonen of trouwen. Ook vinden ze dat ieder evenveel in het huishouden moet doen. Maar de meisjes moeten de kinderen opvoeden, daar zijn jongeren het over eens. TR 8

Vijftienhonderd jongeren hebben meegedaan aan het onderzoek van de faculteit sociale wetenschappen van de rijksuniversiteit in Leiden. Het ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur heeft om het onderzoek gevraagd omdat het wil weten hoe jongeren, en met name jongens, nadenken over hun toekomst. En wat zij in die toekomst willen.

Een van de onderzoeksvragen was daarom ook wat jongeren nu al in het huishouden doen. Meisjes bleken het hoogst te scoren. Wassen en strijken werd door bijna niet een jongen gedaan. De onderzoekers concluderen daarom onder andere dat jongens wel zeggen dat zij in de toekomst mee willen helpen in het huishouden, maar dat ze zich daar nog absoluut niet mee bezig houden.

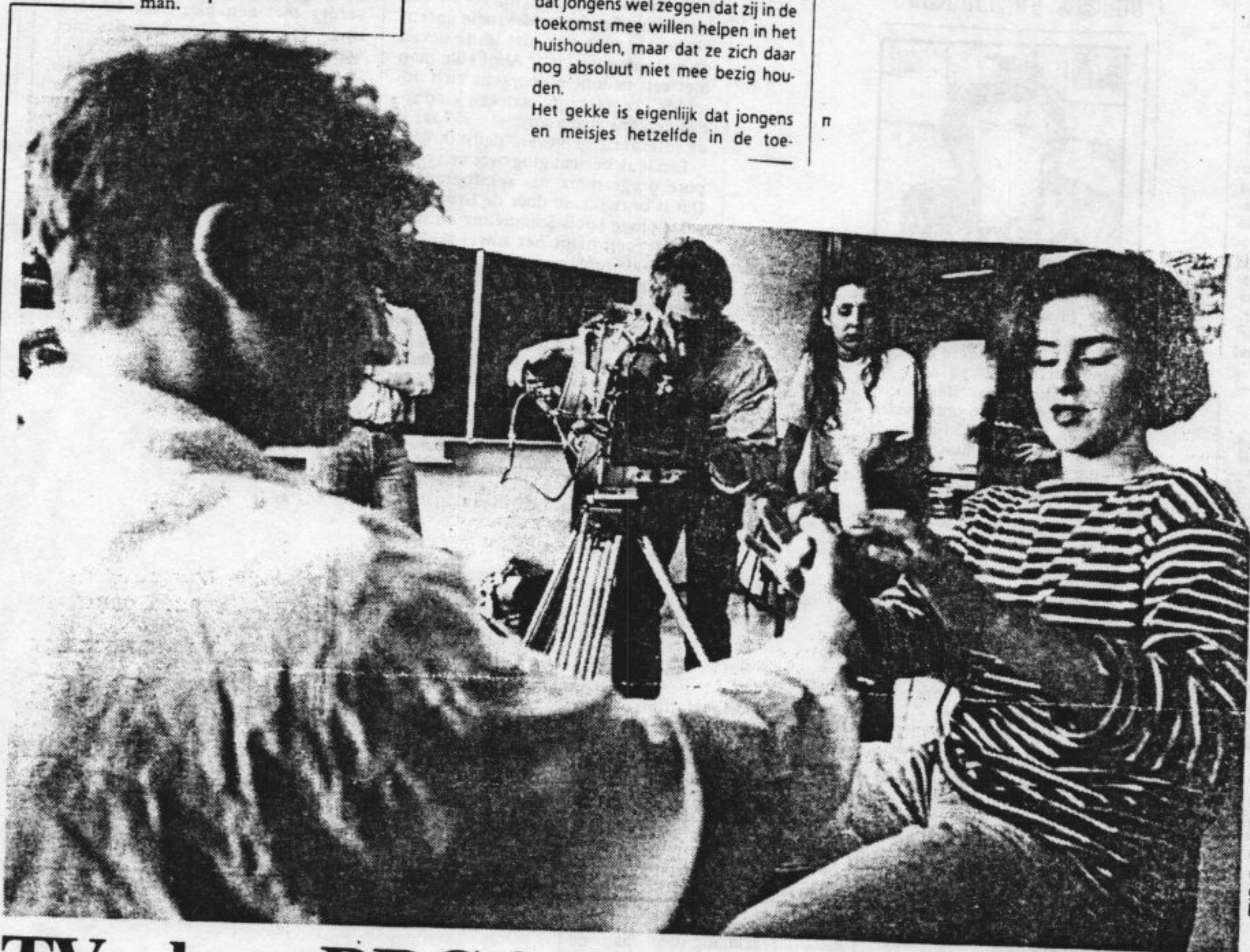
Het gekke is eigenlijk dat jongens en meisjes hetzelfde in de toe-

komst willen, totdat kinderen ter sprake komen. Onderzoeker Karin Hoogeveen: „Ja, dat is gek hè? Uit het onderzoek blijkt dat iedereen vindt dat kinderen door vaders en moeders moeten worden opgevoed. Maar toen wij alle jongeren vroegen hoe zij dat zelf later zouden willen doen, bleek dat zij daar toch anders over dachten. Jongens denken er niet eens over na om hun baan op te geven als zij vader worden. Terwijl zij het wel heel normaal vinden dat de moeder dat doet.”

En daar zit ook eigenlijk het hele

probleem. Uit het onderzoek blijkt dat jongeren wel weten dat er iets moet veranderen in de rolpatronen. Maar in de praktijk blijkt dat ze allemaal nogal ouderwets zijn. Meisjes regelen alles, terwijl jongens de rekeningen betalen. Jongens helpen wel eens mee in het huishouden maar dan vooral bij de technische klussen. Helemaal als de jongens op een LTS of een MTS zitten.

Wel hebben de meeste jongeren een bijbaantje. Maar de meisjes doen het oppaswerk, de jongens hebben krantewijken.

Een leerlinge van de Nijmeegse Scholengemeenschap Groenewoud schuift, voor de camera van de BBC, een condoom over twee vingers van een klasgenoot.

Foto: Theo van Zwan

TV-ploeg BBC 2 filmt op Nijmeegse school

NIJMEGEN - De eindexamens waren gistermiddag niet de enige bron van opwinding op de Nijmeegse Scholengemeenschap Groenewoud (NSG) aan de Van Cranenborchstraat. In klas V3B was namelijk een televisieploeg van de Engelse BBC op bezoek om opnamen te maken van een les die gegeven werd in het kader van het zogenaamde 'Revo-project'.

Revo staat voor relationele vorming en wordt gegeven aan de leerlingen van 3 VWO, 3 havo en 3 mavo. Het programma

bestaat uit negen lessen waarin aan de hand van fragmenten uit de IKON-tv-serie 'Kanjers' door de leerlingen gepraat wordt over zaken als vriendschap, relaties, liefde, vrijen en aids.

De lesgroepen Revo worden gegeven door docenten uit allerlei secties en niet zoals op andere scholen vaak het geval is, door docenten biologie of maatschappijleer. Volgens conrector Rütter, - degene die het project vanuit de schoolleiding op poten zette -, zijn de reacties van de deelnemende docenten erg positief geweest: „Van de mensen die meegedaan hebben

krijg je te horen dat ze sinds het project een heel andere relatie met de klas hebben gekregen. En daar hechten ze veel waarde aan.”

Niet alle leerlingen waren in het begin even enthousiaast ze veel project. Veel van hen vonden het moeilijk te praten over dingen als liefde en sex, maar na wat meer lessen trok dat toch wel bij. Het valt Rütter op dat meisjes eerder hun gevoelens uiten over dit soort zaken dan jongens, die zich wat meer op de vlakke houden. Klas V3B werd voor de opnamen uitgekozen omdat zij het tijdens de afgelopen lessen heel goed gedaan heeft en een behoorlijke

diepgang bereikte. Het idee om een les te laten filmen door de BBC is overigens niet van de school zelf maar van de Rutgersstichting waarmee de NSG tijdens het project samenwerkt. Deze stichting benaderde de school met het verzoek mee te werken omdat het project daar vrij goed draait. In de les die gisteren door de ploeg van de BBC gefilmd is, praatten de leerlingen over seksualiteit en werd het gebruik van een condoom gedemonstreerd. De uitzending vindt plaats op vrijdag 24 mei om 21.00 uur in het BBC-2 programma Public Eye.

Nieuwe oogst van het Filmfonds

Het Fonds voor de Nederlandse Film, in de wandeling bekend als het Filmfonds, stelt zich ten doel, in tegenstelling tot het Productiefonds, overheidssubsidie mee aan te wenden voor de realisering van korte speelfilms en documentaires. Hoewel minister d'Ancona in haar 'filmbrief' onlangs suggereerde dat één subsidiefonds misschien wel voldoende zou zijn, bewijst een presentatie van recent voltooide, door het Filmfonds ondersteunde korte films zijn recht van bestaan. Mede met het oog op de ontwikkelingen bij de Nederlandse zendgemachtigden, lijkt de stimulering van overheidswege van jong talent tot het beproeven van hun talent geen overbodige luxe.

Hoe moeizaam de samenwerking met de omroepen en hun beide fondsen (Stimuleringsfonds en CO-BO-fonds) verloopt, blijkt niet alleen uit de vaak geconstateerde relatieve gierigheid van Hilversum. Van de zes vorige week gepresenteerde nieuwste films zijn de meeste niet binnen afzienbare tijd voor het publiek toegankelijk. Alleen de minst gewaagde, meest voor de hand liggende en feitelijk zwakste productie is volgende week al geprogrammeerd voor uitzending (dinsdag 7 mei, Ned.3). *Swing tegen de nazi's* is het debuut van de Amsterdamse historicus Kees Wouters, die met co-scenarist Arnold Vogel zijn doctoraalscriptie over een groep anglofiële, op Amerikaanse swingmuziek verzotte Hamburgse jongeren onder het Derde Rijk, verwerkte tot een overzichtelijke documentaire. Het spannende onderwerp wordt keurig behandeld met archieffragmenten en interviews. Daarin wordt niet fanatiek doorgevraagd, of het verzet tegen het door de Nazi's opgelegde conformisme nu ingegeven werd door ideologische en sociaal-psychologische motieven of louter door de wens zich boven de massa te verheffen. Met name de diskwalificatie door de machthebbers, die een aantal van de jongeren arresteerden, van de swingcultuur als 'apenmuziek' wordt nu iets te nadrukkelijk gerelativeerd. Misschien is de inmiddels een bekende schilder geworden dandy Kurt Sonderborg het er heimelijk wel een beetje mee eens.

'Swing tegen die Nazi's' van Kees Wouters en Arnold Vogel

Een voortreffelijke, impressionistische documentaire maakte fotografe Barbara Hanlo over haar oudoom, de schrijver Jan Hanlo (1912-1969). Al in de eerste minu-

ten van *Jan Hanlo - En die man ben ik zelf* introduceert een geluidscollage van een motorfiets, jazzmuziek en poëziefragmenten de wereld van Jan Hanlo, als een vanzelfsprekend, tegendraads en uit observaties van kleine wetenswaardigheden opgebouwd universum. Zijn tragische geloof in verlossing van zijn demonen door de bevrijdende onbevangingheid van jeugdige knaapjes wordt overtuigend opgeroepen door een reconstructie van Hanlo's bezoek aan Marokko en de brieven die hij over zijn nieuwste protegé schreef, in de weken voorafgaand aan zijn dodelijke motorongeluk. De film heeft smaak, raffinement, een intrigerend ritme en een eigenzinnige, bijna experimentele vormgeving.

'En die man ben ik zelf' - Jan Hanlo' door Barbara Hanlo

STANDPUNT

Parool 11/5/91

Negatief

VALT HET U ook op dat seks vaak nogal negatief in de publiciteit komt? Of komt dat meer door mijn 'seksuologische' bril? Een paar weken geleden was daar de kwestie van de Nederlandse musicus die in Duitsland terecht moest staan omdat hij drie meisjes had besmet met het aids-virus. De emoties liepen hoog op - voor- en tegenstanders van zijn 'schuld' en 'veroordeeling', ingezonden brieven in allerlei kranten en wat niet al. Aanvankelijk waren er weinigen die verwoordden dat de meisjes ook een verantwoordelijkheid hadden bij onbeschermde coïteren! Naar mijn idee speelden ook zij een belangrijke rol, evenals, uiteraard, de musicus. Ik vind dat bij een dergelijke onbeschermde vrijpartij beide partners verantwoordelijkheid dragen. En om dan alleen de besmette man te veroordelen gaat mij te ver. Als iemand bij een prostitutie een ziekte oploopt kun je de prostitute dan aanklagen? Ik vind van niet, naar mijn mening is dat het risico dat je loopt.

Een ander bericht dat me opviel was 'Pedofiel hoort niet in kinderrijke wijk'. Ook niet zo positief. Ik vond het aardig wat Van Naerssen (seksuoloog, Universiteit van Utrecht) zei in een interview. Een heteroseksuele docent verbied je toch ook niet les te geven op een meisjesschool? Alsof elke man met een pedofiele voorkeur zich onmiddellijk 'vergriipt' aan een kind zodra de kans zich voordoet... Waar is de tolerantie gebleven, denk ik dan.

Een leuk bericht ging over een computerprogramma als sekstherapeut. Dat is ontwikkeld door de Groningse seksuoloog Louis Sommeling en naar zijn zeggen helpt het zowel mensen met seksproblemen als therapeuten die hun seksuologische kennis willen toetsen, dan wel opfrissen. Ik kan me daar best wat bij voorstellen. Nog steeds is het zo dat mensen, (echt)paren met name, heel vaak moeilijk over seksuele zaken kunnen praten. Als je dan zo'n spelletje hebt op je computer dan kan dat best bij een aantal mensen heel goed werken. Ik ben benieuwd, Sommeling gaat het dit jaar vertonen op het wereldcongres over seksuologie in juni in de RAI in Amsterdam.

Dat wereldcongres is overigens een hele happening. Meer dan vijfhonderd professionals zullen zich dagen bezig houden met allerlei zaken die seksuologie aangaande. Er zijn symposia over dier-seksualiteit, over seks en religie, over sekstherapie, over fysiologische aspecten van de seks, over liefde en seks... Je kunt het bijna zo 'gek' niet verzinnen of het komt wel aan bod. Ik hoop van harte dat er een grote positieve invloed van uit gaat. Dat de media de leuke dingen er uit halen en daar over schrijven, en niet de kommer en kwel van seksuele problemen en moeilijkheden.

Dat brengt me bij een van de nieuwe Nederlandse speelfilms, *De onfatsoenlijke vrouw*. Van de interviews had ik begrepen dat het een film was die zou gaan over liefde en lust. Dat leek me wel aardig. In het begin gaat het ook zo, de vrouw gaat vreemd met de man die het huis komt kopen van haar gestorven moeder. Alles zonder elkaar aan te raken en alleen in de fantasie. Overigens is de man degene die, wanneer de vrouw voor het eerst haar fantasie uitspeelt zijn handen niet thuis kan houden.

Allengs gaat het verder, de fantasieën worden uitgeleefd en ze krijgen een hartstochtelijke verhouding. Zij verwaarloost haar man (een psychiater in een gevangenis), ze slaat haar dochtertje. De tweede man wordt verliefd, zij wil stoppen, hij verknoeit het, gaat haar man bellen, en houdt zich niet meer aan de afspraken.

Kortom: kommer en kwel aan het eind, en daar ga je dan mee naar huis. Een thema waarvan ik dacht goh leuk, dat zou moeten kunnen, twee mensen hebben tijdelijk een puur seksuele verhouding, ze merkt dat het te ver gaat, ze stopt het spel en leeft verder met een plezierige herinnering. Maar misschien mag dat niet, want dat is wellicht immoreel. Te lief, te gewoon, zo kun je een film niet laten eindigen over dit onderwerp. Seks is immers gevaarlijk, en niet leuk, maar vol problemen!

Dan maar hopen dat de nieuwe Nederlandse film met Kees van Kooten leuk en vermakelijk wordt om naar te gaan kijken. Wat mij betreft zonder seks.

KOOS SLOB

Dr A. K. Slob is als seksuoloog verbonden aan de Erasmus-universiteit te Rotterdam.

Nieuws met namen

Het huwelijk tussen Rolling Stone **BILL WYMAN** (54) en de 24 jaar jongere Mandy Smith is woensdag na twee jaar ontbonden. Basgitarist Wyman en Smith ontmoetten elkaar toen zij 13 jaar oud was. Zij hielden hun verhouding meer dan twee jaar lang geheim. In 1989 traden zij met elkaar in het huwelijk.

Irritante werkgever van 12 jaar oud

Wat zou u ervan vinden als de werkgever 's ochtends zou vragen of u misschien last heeft van het 'pre-menstrueel' syndroom? Probeer u ook nog voor te stellen dat de baas in kwestie een snotneus van 12 jaar is... Voor het personeel van de Londense bloemenwinkel 'Bow-Kaye's' is dit de werkelijkheid van alle dag!

James Harries, een knaapje dat op zijn elfde de schoolbanken voor goed verliet om zich in het zakenleven te storten, is in Groot-Brittannië al lang geen onbekende meer. Hij exploiteert niet alleen een bloemenwinkel, maar hij neemt ook regelmatig deel aan de meest hoogstaande debatten en houdt er zijn eigen, héél buitennissige levenswijze op na.

James Harries verlaat bijvoorbeeld nooit het huis zonder een net pak en bijbehorend strikje. Een werknemer die durft te vloeken, wordt zonder pardon op staande voet ontslagen. En wat het premenstrueel syndroom betreft: 'Ik weet hoe mijn moeder reageert als ze on-

gesteld moet worden. Ik wil beslist niet dat mijn vrouwelijk personeel met vazen begint te smijten en klanten afbeekt als het 'zover is', aldus de pientere maar hoogst irritante wijsneus.

door EMILIE ESCHER

'Eigen recht kind vaak onderschat'

Par 16/5

"Hebben kinderen dan rechten?" wordt haar nog steeds regelmatig gevraagd. "Ja, natuurlijk hebben kinderen rechten," antwoordt ze dan. Prof. M. de Langen, buitengewoon hoogleraar jeugdrecht aan de Universiteit van Amsterdam, nam gisteren afscheid als bestuursvoorzitter van de Kinderrechtswinkel, een organisatie die ze zelf zes jaar geleden oprichtte.

Dat een kind minder levenservaring heeft, heeft niets te maken met wat het wil of niet wil, voelt of niet voelt. "Als er iets is dat kinderen hebben, dan is dat een feilloos gevoel voor onrecht. Veel volwassenen weten zich nog precies te herinneren wanneer ze als kind onrecht is aangedaan," zegt prof. M. de Langen.

In 1985 was ze als hoogleraar jeugdrecht zestien jaar verbonden aan de Universiteit van Amsterdam. "Na zo veel tijd kreeg ik de behoefte iets van mijn denken in de praktijk te brengen," zegt ze.

"Bovendien was het net het jaar van de jongeren, dus ik dacht: nu moet ik doorzetten." Het resultaat was de oprichting van de Kinderrechtswinkel, een unieke instelling die De Langen nog nooit ergens anders op de wereld is tegengekomen.

"Er wordt kinderen zo veel onrecht aangedaan, door ouders, door hulpverleners, waar juridisch iets tegen te doen valt," zegt ze. "Als een ouder een omgangsregeling claimt en het kind daar helemaal niets voor voelt, kan het kind in het gelijk worden gesteld op grond van schending van het recht op privacy en schending van het recht op het nieuw gezinsleven met de nieuwe vader of moeder."

"Daarbij wist ik dat het voor kinderen mogelijk was te procederen. Er waren mij toen een paar gevallen bekend van kinde-

ren die dat met succes hadden gedaan. Zoals een paar Surinaamse kinderen, die zelfstandig procedeerden omdat hun ouders in Suriname zaten en zij met uitzetting bedreigd werden, terwijl ze helemaal niet terug wilden. En een meisje van zeventien, dat de moed had een zaak te beginnen tegen haar ouders die haar seksueel misbruikt hadden. Haar vader is toen veroordeeld wegens incest."

Problemen groter

Er wordt volgens De Langen vaak gezegd dat kinderen niet de mogelijkheid moeten hebben te procederen, omdat de problemen in een gezin er alleen maar groter door worden. Daar is ze het niet mee eens. "Als de problemen al niet heel erg groot waren, gebeurt zo iets ook niet."

Het gaat er om dat de moge-

lijkheid tot procederen bestaat. In de praktijk komt het bijna nooit voor. "De achtergrondfilosofie van de Kinderrechtswinkel is: kinderen kunnen meer dan ze denken. Onze bedoeling is altijd dat ze eerst zelf iets ondernemen tegen aangedaan onrecht. Teruggaan naar de winkel waar ze zijn afgescheept met een produkt van slechte kwaliteit. Als een kind daar zegt dat de Kinderrechtswinkel het gelijk geeft, heeft dat vaak al een heel preventieve werking. Hetzelfde geldt voor een werkgever die een kind heeft ontslagen."

Jonge kinderen komen vaker met anderssoortige vragen. De meeste gaan over echtscheiding. De Langen: "Dat veroorzaakt veel onzekerheid. Ze weten niet bij wie ze gaan wonen, wiens naam ze krijgen. Het is erg het te moeten zeggen, maar de ouders

denken meestal niet aan de kinderen."

"Wij adviseren kinderen een brief naar de rechter te schrijven, wanneer ze bij voorbeeld echt geen omgangsregeling met één van de ouders willen."

'Mijn ex is tegen'

"Het komt vaak voor dat een ouder zegt: het kind wil best komen, maar mijn ex is tegen. De rechter kan dan zeggen: 'Hier ligt een brief van het kind, waaruit iets anders blijkt.'"

Sinds kort kunnen kinderen rechtstreeks naar de rechter stappen, als ze de omgangsregeling willen verbreken of veranderen. Ook daar helpt de Kinderrechtswinkel ze bij.

De Langen vindt dat de Kinderrechtswinkel zijn bestaansrecht heeft bewezen. "Laatst liep een jongetje van elf te dreutelen voor de Kinderrechtswinkel aan de Brouwersgracht. Hij bleef maar heen en weer lopen, maar durfde duidelijk niet naar binnen. Een medewerkster haalde hem de winkel in en die twee hebben een lang gesprek gehad. Een paar weken daarna kwam hetzelfde kleine jongetje van elf terug, met nu aan zijn hand een meisje van tien. Zij had problemen met haar ouders."

De Langen vindt dit één van de mooiste dingen die een Kinderrechtswinkel kan bereiken: dat kinderen zo tevreden zijn met de gang van zaken dat ze elkaar vertellen dat ze bij de Kinderrechtswinkel terecht kunnen.

Vrouwen wijzigen seksueel gedrag vanwege aids

UN 28/5

WASHINGTON — Bijna een derde van de ongetrouwde, seksueel actieve Amerikaanse vrouwen heeft het seksueel gedrag veranderd in verband met aids, zo blijkt uit een onderzoek dat in opdracht van de Amerikaanse regering is uitgevoerd.

Volgens een de onderzoekers heeft 31 procent van de ongetrouwde vrouwen ten minste in een opzicht verandering aangebracht in de seksuele omgang met mannelijke partners. Het rapport is gebaseerd op gegevens van het Nationaal Centrum voor Gezondheidsstatistiek en op interviews die in 1988 werden gehouden.

De helft van de ongetrouwde vrouwen in de leeftijd van 15 tot 44 die tot dan toe in hun leven tien of meer seksuele partners hadden gehad, zei het gedrag te hebben veranderd. Voor vrouwen die vijf tot negen seksuele partners hadden gehad bedroeg dat percentage 34 en van vrouwen in de categorie twee tot vier seksuele partners zei 26 procent zich seksueel anders gedragen te hebben.

De meest voorkomende wijziging vanwege bezorgdheid over aids-besmetting was het terugbrengen van het aantal seksuele partners tot een persoon. Zestien procent van alle onderzochte vrouwen zei daartoe te zijn overgegaan. Onder de groep met meer dan 10 partners gold dat voor 29 procent. In deze groep had 5 procent besloten volledig van seksuele gemeenschap af te zien, bracht zestien procent de frequentie van de seksuele contacten terug, en besloot 29 procent niet meer met mannen naar bed te gaan die zij niet goed kenden.

Twee procent van alle onderzochte vrouwen noemde andere gedragsveranderingen, zoals het stopzetten van seksueel contact met biseksuelen of drugsputters.

Bestaande onderzoeksgegevens wijzen erop dat mannen hun seksuele gedrag eveneens vanwege de vrees voor besmetting met aids hebben gewijzigd. Het condoomgebruik onder mannelijke tieners nam tussen 1979 en 1988 met 58 procent toe.

Verplichte abortus kan hier niet'

UTRECHTS NIEUWSBLAD Rechter verplicht twaalfjarige tot abortus

14/5

(Van de redactie Dwarsligger)

UTRECHT — "Ik kan me niet voorstellen dat een Nederlandse rechter iemand kan dwingen een abortus te ondergaan, ook niet als ze minderjarig is. Ik vind het een hele rare uitspraak", zo reageert de Utrechtse advocaat Mr. R. Vermeulen op het vonnis van een Engelse rechter, die deze week een 12-jarig meisje verplichtte tot abortus, een operatie waarmee een einde wordt gemaakt aan haar zwangerschap.

Het Engelse meisje was vijf maanden zwanger en haar moeder wilde graag dat ze haar kind zou krijgen. Zij zou dan voor haar dochter en haar kleinkind zorgen. Maar maatschappelijk werkers vonden dat dat niet kon. Ze ontzeten de moeder uit de ouderlijke macht en brachten de zaak voor de rechter. Deze oordeelde dat het in het belang van het meisje zou zijn, om de zwangerschap te laten afbreken. Hoe het meisje zelf over haar zwangerschap dacht, is niet bekend. Haar advocaat zei dat de rechter wel rekening met haar mening had gehou-

den.

Volgens mr. Vermeulen, die onder meer voor de Utrechtse Kinderrechtswinkel werkt, is het vrijwel ondenkbaar dat zo iets in ons land zou gebeuren. "Ik kan me wel voorstellen dat niemand erg gelukkig is met de zwangerschap van een 12-jarige. Maar in Nederland kan niemand gedwongen worden om hele ingrijpende dingen aan zijn lichaam te ondergaan".

Vermeulen kent wel uitzonderingen op die regel. De kinderen van Jehova's getuigen bijvoorbeeld, mogen van hun ouders geen nieuw bloed krijgen na een ongeluk of als ze ernstig ziek zijn. De ouders vinden bloedtransfusies tegen de wil van God. In zulke gevallen raken de ouders weleens tijdelijk hun ouderlijke macht kwijt, om het kind toch bloed te kunnen geven.

In Engeland is een keer eerder een meisje door de rechter gedwongen een abortus te gaan. Dat was tien jaar geleden en de aanstaande moeder was toen 15 jaar.

UN 16/5

Ex-cliënten krijgen privégegevens terug

BREDA (ANP) — De stichting Vrouwen therapie en begeleidingscentrum Lillith uit Tilburg moeten binnen veertien dagen alle vertrouwelijke informatie aan 28 vrouwelijke ex-cliënten teruggeven. Dat besliste de Bredase rechtbankpresident gisteren in een kort geding dat de vrouwen hadden aangespannen. Naast de persoonlijke verslagen moet Lillith ook alle rapporten aan de vrouwen overhandigen die afkomstig zijn van derden, zoals medici en psychologen. Het Tilburgse therapiecentrum weigerde aanvankelijk alle documenten terug te geven. Het

gaat vooral om zelfgeschreven verhalen. Daarin staat vaak zeer intieme informatie over de vrouwen die veelal te maken hebben gehad met seksueel geweld.

Op de rechtszitting vorige week werd duidelijk dat met name zeven vrouwen hun privédocumenten niet terugkregen. Zij zouden volgens het begeleidingscentrum psychisch teveel belast worden als ze hun verhalen zouden herlezen. Volgens de rechter kan Lillith dat echter niet beoordelen, omdat het geen psychiaters of psychologen in dienst heeft.

UN 16/5

ARIANE

PAGINA 19

AMSBERG

AD 14
BESNIJDENIS (1)

In de Verenigde Staten worden alle jongens besneden. Om hygiënische redenen. Voordat ze met hun moeder op de derde dag na de bevalling het ziekenhuis verlaten is hun voorhuidje, zonder verdoving, afgeknepen met een instrument dat 'de bel' heet.

Mijn zoon is in Amerika geboren. Toen ik onze kinderarts vroeg of ik hem ook op deze pijnlijke manier met het leven kennis moest laten maken antwoordde ze: „You don't cutt off a finger because you have to wash it.“ („Je snijdt toch ook een vinger niet af omdat je hem moet wassen.“) Bij het lezen van de kran- tekop 'Besnijden is ontoelaatbaar in Nederland' dacht ik dan ook in eer- ste instanties aan jongens.

Maar het bleek hier te gaan om de clitoridectomie van de dochters van in Nederland wonende buitenlanders. 'Besnijdenis' is voor deze wrede rite een veel te zachtzinnige en verhullen- de benaming. Was het maar waar dat bij meisjes, net als bij jongens, alleen het huidje dat hun lustorgaan bedekt werd weggesneden! Helaas is dit maar hoogst zelden het geval.

Bij meisjes wordt, ook zonder verdo- ving, op z'n minst het hele lustorgaan geamputeerd. Vaak worden daarbij ook de beide binnenste lippen afge- sneden. De meest gruwelijke vorm van 'vrouwenbesnijdenis' is die waar- bij ook nog de buitenste lippen wor- den weggesneden waarna de randen van de vulva aan elkaar worden ge- naaid met slechts een minuscule opening voor het doorlaten van urine en menstratiebloed. Het is een oud gebruik bij Arabische en Afrikaanse volken, waarvan de oorsprong niet te achterhalen is.

Met de komst van immigranten en vluchtelingen uit Afrika en Azië wor- den buitenlandse meisjes tussen 5 en 18 jaar nu ook in Europa veelvul- dig aan clitoris-amputatie onderwor- pen. Enkele weken geleden zond de BBC hierover een aangrijpende do- cumentaire uit.

Tal van drogredenen worden aange- voerd om de zin van clitoridectomie aan te tonen. Het zou de lichamelijke reinheid bevorderen, mooier ogen, en voorkomen dat baby's doodgebo- ren worden, want de clitoris heeft de macht om een kind te doden als tij- dens de geboorte het hoofdje de cli- toris aanraakt. Verder zou het de seksuele prestatie en de lust van mannen ten goede komen, maagde- lijkheid garanderen, vruchtbaarheid bevorderen en de huwelijkskansen van meisjes vergroten. Bovendien zouden vrouwen zonder clitoris min- der behoefte hebben aan buitenech- telijke avonturen dan vrouwen met. Tenslotte is het financieel gunstig, want voor besneden, en dus maag- delijke bruidjes kunnen ouders een zeer aanzienlijke huwelijksprijs be- dingen.

Nu gaat men in Nederland onderzoeken welke problemen clitoridectomie veroorzaakt. Het antwoord daarop lijkt me niet moeilijk: dezelfde pro- blemen als het afsnijden van de pe- nis met mes, scheermes of glas- scherf bij mannen zou veroorzaken.

ARIANE

AMSBERG

BESNIJDENIS (2) AD 28

„Vrouwenbesnijdenis komt in Nederland niet voor,“ weten — althans zeggen — minister van justitie Hirsch Ballin en staatsse- cretaris van volksgezond- heid Simons.

Nu gaf ik vorig jaar een gastcollege voor tweede- jaars studenten leraren-op- leiding. Ik word dan geacht de seksuele ontwikkeling van jonge adolescenten te behandelen waarbij onder andere verliefdheid en lief- de, lustbeleving en orgasme aan de orde komen, en wat leerlingen van het voortge- zet onderwijs verder nog aan lusten en lasten op het terrein van de liefde onder- vinden.

Na afloop van lezing en dis- cussie komen altijd nog en- kele studenten, zowel man- nen als vrouwen, naar me toe met vragen die zij niet in het openbaar willen stel- len. Dit keer stond een meisje een beetje afzijdig te wachten totdat zij het laatst aan de beurt zou zijn. Een mooie vrouw, met lang steil zwart haar en een olijfkleur- ige huid. Ze zei: „U zei dat de clitoris voor vrouwen even belangrijk is voor het opwekken van een orgasme als de penis voor de man. Maar ik weet niet of ik wel een clitoris heb.“

Nooit had ze zichzelf beke- ken of betast, en ook een orgasme had zij nog nooit beleefd. Ook al sprak ze ac- centloos Nederlands, toch vroeg ik haar uit welk land ze kwam. Toen ze ant- woordde dat haar ouders uit Egypte kwamen vroeg ik haar, op mijn intuïtie af- gaand: „Ben je besneden?“ Ze wist het niet zeker. Maar toen ze een jaar of tien was, had haar moeder haar eens naar haar, ook in Nederland wonende grootmoeder ge- bracht om er een paar da- gen te logeren. Haar groot- moeder en een tante waren erbij geweest en hadden haar vastgehouden toen een vreemde man op be- zoek was gekomen en haar plaatselijk heel koud had gemaakt.

Wat hij verder nog gedaan had voelde ze niet. Later deed het pijn. Haar moeder heeft er nooit iets over ge- zegd. Haar grootmoeder zei al- leen: „Nu is al het slechte uit je gesneden“.

W 5

Signalement / Piet Vroon

Discriminatie

VK 25

Wij hebben een Grondwet en een overheidsapparaat dat zich ten doel stelt gelijkheid te bevorderen. Die twee hebben niets met elkaar te maken.

Artikel 1 van de Grondwet verbiedt discriminatie op grond van geloof, sek- se, seksuele instelling, ras, politieke ge- zindheid, en zo meer. Aan die wet zijn we allemaal gehouden, waaruit volgt dat de emancipatiecommissies afge- schaft kunnen worden.

Helaas zijn er meer bepalingen. Nummer 23 zegt dat in dit land 'bij- zonder onderwijs' mag worden gege- ven, de school met de bijbel dus. Een belachelijke constructie, die honderden miljoenen extra kost en nergens op is gebaseerd. Niemand heeft immers de wijsheid in pacht. Het is voldoende alle kinderen door middel van het verplich- te vak 'vergelijkende godsdienstwet- schap' te laten zien dat veel mensen een 'theorie over alles' in hun leven nodig hebben ter rechtvaardiging van wat er allemaal gebeurt.

Artikel 23 was de mannenbroeders echter niet genoeg. Na vijftien jaar gekonkel is een Wet Gelijke Behandeling ontworpen. Deze betekent kortweg dat een willekeurig schoolbestuur artikel 1 van de Grondwet buiten werking mag stellen. Het anti-discriminatiebeding kan namelijk getoetst worden aan 'de grondslag van de school'. Als het be- stuur vindt dat een ongetrouwde per- soon, dan wel een linkshandigheid praktiserende, licht rossige, links inge- stelde, transseksuele Surinaamse on- derwijzeres van Creoolse afkomst 'de Here een gruwel is', dan kan zo iemand een aanstelling worden geweigerd. Sa- mengevat: iedereen moet zich aan de Grondwet houden, behalve christenen, en de wet is anarchistisch omdat een schoolbestuur kenmerken van mensen naar willekeur mag beoordelen.

Een andere vorm van discriminatie, die net zo goed in strijd is met de Grondwet, heeft te maken met de ge- lijkberechtiging van de vrouw. Tineke Willemsen schreef daarover een artikel in *de Psycholoog*.

We weten dat vrouwen door de bank genomen minder goed worden opge- leid, dat zij wat minder kans hebben op een fatsoenlijke baan en dat hun pro- motiekansen relatief klein zijn. De oor- zaken daarvan zijn bar ingewikkeld.

Men probeert de laatste jaren de toestand te verbeteren door vrouwen voor te trekken. Daar moeten we niet altijd even gelukkig mee zijn. Een tijdje gele- den werden twee dames benoemd tot professor. De ene had een publikatie- lijst op grond waarvan een man waar- schijnlijk nog geen universitair docent

had kunnen worden, de andere dame stelde wetenschappelijk evenmin iets voor, maar moest onder dak worden gebracht omdat zij tot twee keer toe wegens berstende incompetentie in het bedrijfsleven was ontslagen.

Hoe moet het dan wél? Je kunt uit- gaan van het simpele feit dat meer dan de helft van de bevolking uit vrouwen bestaat. Omdat scholing en opleiding in de politiek niet nodig zijn, mogen we verwachten dat meer dan de helft van Staten-Generaal en kabinet uit vrou- wen bestaat. Dat klopt niet, wat in het verlengde van de schandalige Wet Ge- lijke Behandeling demonstreert hoe huichelachtig en verrot het systeem is.

De scheve toestand berust mede op vooroordelen. Zo leidt, aldus Willemsen, de benaming 'assistent-boekhou- der' tot meer ontzag dan 'senior-secre- taresse'. Ook advertentieteksten met al- lerlei onzinnige frasen doen een duit in de zak. Mensen hoeven niet competi- tief te zijn ingesteld om een beetje lei- ding te kunnen geven, een agressieve instelling is geen voorwaarde om iets te kunnen verkopen, 'jong en dynamisch' is niet nodig om hard te kunnen wer- ken, enzovoort.

Ongelooft van de kant van de sollici- tanten speelt evencens een rol. Vrou- wen, zegt Willemsen, vertrouwen ad- vertentieteksten niet waarin iets staat over voorkeursbeleid omdat zij ervan uitgaan bedrogen te worden. Ook het adverteren in typische vrouwenbladen heeft nauwelijks zin; die tijdschriften worden even intensief gelezen als ge- wantrouwd.

Ik vrees dat het hele zaakje niet werkt omdat ook het geschrijf over voor- keursbeleid tekenen van verrotting ver- toont. Willemsen zegt dat vooral niet bekend mag worden gemaakt dat een vrouw dank zij dit idee is aangenaam. Openbaarmaking zou 'stigmatisering' van de vrouw tot gevolg hebben. Naar haar mening moet het effect van deze vorm van discriminatie tot stand ko- men doordat vrouwen 'gewoon praten over hun benoeming door positieve ac- tie'. Ik zie het al voor me.

Wat is er aan de hand? Besluiten worden half genomen, en dat is ramp- zalig. Je mag niet verwachten dat men- sen de Grondwet serieus nemen, gege- ven het feit dat christenen hem mogen ontduiken, je mag niet hopen dat be- drijven anders gaan denken over vrou- wen als de politiek ze zelf niet in dienst neemt, en zo voort.

De enige aangename kant van dit halfzachte gedoe is dat wij sociale we- tenschappers de balpennen voorlopig nog niet hoeven op te bergen.

Sokken en spijkerbroeken voor zwerfkindere

Door onze redacteur **NRL 18**
ANNEKE VISSER

AMSTERDAM, 18 MEI. „Het kan best. Hier zijn vier gulden, daarmee kun je heen en terug naar Sloterdijk.“ De directeur van pension Zeezicht in Amsterdam, S. Ritzer, is niet te vermurwen.

De jonge bewoner van dit eerste pension voor zwerfkinderen in Nederland sputtert tegen. „Het is echt heel ver weg, ik red het niet voor dat geld.“ Zijn stem klinkt gehaast, hij moet op tijd zijn om zich in te schrijven voor de bankbakkersopleiding. Ritzer aarzelt. Trekt dan een tientje uit zijn broekzak. „Alsjeblieft, hier met die vier gulden en jij een tientje. Daar kun je het mee doen.“ De jongen sprint weg.

Dan valt het oog van de chefkok op de tas van de bezoeker. „Geef die maar even aan mij, daar weet ik een mooi plaatsje voor. Onze kinderen lenen nogal eens.“ Grijnzend trekt hij vervolgens de bureau-la van de directeur open: een bonte verzameling van (plastic) luchtdrukpistolen en keukenmessen ligt kriskras door elkaar. „Ze voelen zich op straat niet veilig maar hier mogen ze er niet mee rondlopen. De messen gaan trouwens meteen naar het restaurant.“

Zeezicht. Ruim vijf maanden na de opening zijn de negentig bedden vrijwel constant bezet. Het merendeel is bestemd voor zwerfkinderen, een tiental bedden is gereserveerd voor toeristen. „Ons oogmerk is integratie. Als je als pension alleen zwerfkinderen opvangt kan dat stigmatiserend werken, dat willen we niet. We hebben een vijf-sterren jeugd-hotelaccommodatie.“ zegt P. Evenhuis, adviseur van de Stichting Pensions.

De stichting, een initiatief van het oud-PvdA gemeenteraadslid F. van de Ven, wil in totaal 15 pensions voor zwerfkinderen opzetten, waarvan vijf in Amsterdam moeten komen. Ons land telt in zo'n 7.000 zwerfkinderen, afkomstig uit alle lagen van de bevolking. Ze slapen in treinwagons, onder bruggen, hangen rond op stations, krijgen geen uitkering en

Zwerfjongeren in Amsterdam. (Foto NRC Handelsblad/ Chris de Jongh)

ontberen in de meeste gevallen ook maar enige vorm van hulpverlening.

Rotterdam telt 500 zwerfkinderen, Den Haag 200, Groningen 90, Eindhoven 35, Utrecht 120, Heerlen 70. Amsterdam spant de kroon met 1.300 in leeftijd variërend van onder de 6 tot in de 20. „De jongste die we tot nu toe in Zeezicht hebben gehad was 4 maanden. Bij elkaar waren deze

baby, haar vader en moeder 34 jaar,“ verzucht Evenhuis.

Hij beent met grote passen door zijn werkkamer elders in de stad. Gaat zitten. Springt dan weer op en laat aan de hand van een enorm stuk papier de plannen zien waarmee de stichting Pensions het land in gaat. Want er is geld nodig. Een nieuw pension kost tussen de anderhalf en twee miljoen gulden. Maar, zo zegt hij:

„We krijgen pas geld als we de bevolking bewust maken van het probleem. Niet met postbus 51 spotjes, die zetten veel te weinig zoden aan de dijk. Er is meer nodig.“

De meeste bewoners van Zeezicht komen uit de eerste klassen van het voortgezet onderwijs. Daar gaat het mis, de kinderen gaan zwerven en belanden uitein-

delijk in het pension. Evenhuis: „Je moet het moment waarop er iets mis gaat met die kinderen vóór zijn. Zeezicht is het eindpunt. In Nederland zitten 200.000 kinderen na de zomervakantie in de hoogste klas van de lagere school. Die kinderen moeten we bereiken, dat gaat eind augustus gebeuren.“ Met folders en met de Zwerfkrant.

In Amsterdam ligt de Zwerf-

Psychische factor speelt grote rol bij overgewicht

(Door Dorie Matton)

UTRECHT — Naast te vet eten en te weinig beweging spelen psychische aspecten een belangrijke rol bij ernstig overgewicht (obesitas). Uit een onderzoek van de Leidse klinisch psycholoog/psychotherapeut G. van der Zalm onder 43 van zijn patiënten bleek dat meer dan de helft incestervaringen had. Ook andere ingrijpende gebeurtenissen in het leven, bijvoorbeeld de dood van een geliefde, spelen een rol.

Volgens Van der Zalm komen die aspecten meestal pas bij de psycholoog naar voren en niet bij de huisarts of de diëtiste. Bij incest gaat het vaak om jarenlang verdrongen ervaringen die door de vetzucht naar boven komen.

Van der Zalm was gisteren in Utrecht een van de sprekers op het congres 'Overgewicht in Nederland', georganiseerd door de Landbouwniversiteit in Wageningen en de Rijksuniversiteit Limburg. „Sommige mensen treffen het echt niet in hun leven en dragen soms een aanzienlijke bagage met zich mee. Het beste zou zijn ermee te leren omgaan en tegelijkertijd te kunnen afvalen“, zegt Van der Zalm. „Bij sommige patiënten vraag ik me echter af of ze wel moeten afvallen. Het vet kan namelijk een bescherming vormen tegen de wereld. Dat gevoel van veiligheid

en evenwicht zou bij vermageren wegvallen. Dan moeten de psychische problemen zijn opgelost voordat aan afvallen wordt gedacht“. Hij benadrukt dat seksueel misbruik niet per se leidt tot ernstig overgewicht.

Psychische stoornissen, hart- en vaatziekten, hoge bloeddruk, suikerziekte, maar ook gewrichtsklachten, galstenen en aandoeningen aan de longen kunnen het gevolg zijn van een te groot lichaamsgewicht. Dr. A. Ament van de vakgroep Economie in de Gezondheidszorg van Rijksuniversiteit Limburg, schat dat de ziekten ten gevolge van overgewicht de Nederlandse samenleving jaarlijks meer dan een miljard gulden kost.

Overgewicht is in Nederland een groeiend probleem. Bijna de helft van de Nederlandse bevolking lijdt aan matig of ernstig overgewicht. De kosten in de gezondheidszorg die toe te schrijven zijn aan (ernstig) overgewicht komen op 645 miljoen gulden voor hart- vaatziekten, voor suikerziekte op 44 miljoen gulden en voor overige ziekten op 544 miljoen gulden, aldus Ament.

Het risico voor aandoeningen ten gevolge van overgewicht zijn afhankelijk van de vetverdeling op het lichaam, zei internist dr. L. van Gaal van de Universitaire Instelling Antwerpen op het congres. De aanwezigheid van andere risicofactoren naast

overgewicht, zoals roken, versterkt de kans op hart- en vaatziekten. Mensen bij wie het vet op de heupen, dijën en billen gaat zitten, en dat is voornamelijk bij vrouwen het geval, lopen minder risico op gezondheidsklachten dan mensen bij wie het vet zich opstapeld op de buik en hoger. Dat laatste komt vooral voor bij mannen. Toch maken vrouwen zich het meest druk om hun gewicht. L. de Graaf, voorzitter van de Ziekenfondsraad, waarschuwde ervoor dat campagnes tegen vetzucht er niet toe moeten leiden dat het belang van het schoonheidsideaal, het slank zijn, wordt versterkt.

krant („we moeten de drukker van de krant nog betalen er is geen stuiver meer in huis.“) inmiddels bij winkeliers, bij theaters en in een gerenomeerde sociëteit. Giften druppelen binnen maar het zijn er nog te weinig, zegt Evenhuis.

Er zijn ook lichtpuntjes: een makelaar van naam heeft het initiatief genomen voor de organisatie van een concert begin september in Rotterdam waarvan de opbrengst naar de opvang voor zwerfkinderen gaat. Een inwoner van Amsterdam schonk pension Zeezicht ondergoed en sokken: de meeste kinderen die er komen hebben geen andere kleren dan die ze dragen. Een ander schonk vijfhonderd slippes en boxershorts, een firma in Haarlem 100 spijkerbroeken.

Maar de kinderen willen, eenmaal zeker van opvang, dóór: het verblijf in Zeezicht is dan ook gekoppeld aan een opleiding en een baan daarna. Van de 60 kinderen die nu in Zeezicht wonen heeft de helft een baan gevonden, acht een stageplaats en vier volgen een

opleiding. Evenhuis: „voor we opengingen reageerde het bedrijfsleven heel enthousiast. Stuur ze maar, kregen we te horen. In de praktijk is dat iets anders uitgekapt. 't Ja, deze kinderen hebben natuurlijk een verleden. 'Halen we geen criminaliteit in huis?' is nu weleens de reactie als we contact zoeken.“

Bijna koesterend houdt Emma (20) de studiegijs vast over de vakopleiding Rijn en Binnenvaart. Ze is schipperskind. Thuis ging het niet meer. Ging samenwonen maar het liep fout. Met net genoeg geld van haar vriend kwam ze in Amsterdam terecht, begon te zwerven en woont nu vier maanden in Zeezicht. Maar ze wil weg. „Ik vind het hier prima hoor, maar ik zoek nu met een meisje dat hier ook woont een etage. En ik ga de opleiding volgen, overdag varen en 's avonds studeren. Ik word straks 21 jaar, ik heb benen gekregen, een mond en heus wel wat verstand. Ik wil het zelf gaan doen.“

